

KAMILO DOČKAL

SREDNJOVJEKOVNA NASELJA OKO STREZE

Prilog našoj srednjovjekovnoj topografiji

Nekako na polovici puta između Koprivnice i današnjeg Bjelovara, na jednom obronku Bilo-gore, nalazio se u Srednjem vijeku pavlinski samostan *Svih svetih u Strezi*. Stara Streza bila je ugledno trgovište, četiri sata udaljeno od svog županijskog sjela Križevaca, a pola sata od župe sv. Magdalene u današnjoj Kapeli. Samostan se s vlastitom crkvom Svih svetih nalazio nešto podalje od samog trgovišta, gdje je bila zasebna župa sv. Marije. Samostan je godine 1374. osnovao bjelostijenski, a kasnije obrovački kastelan Ivan Bišen (Johannes Bissenus ili Besseney de Ezdeghe). Samostan je postojao do provala Turaka u one krajeve. Točna godina prestanka ne može se odrediti. Posljednji spisi samostanskog arhiva idu do god. 1538.

Ivan Kristolovec u svom rukopisnom djelu »Descriptio synoptica Monasteriorum s. Pauli primi Eremitae in Illyrio fundatorum« veli o svršetku tog samostana ovo: »Ovaj je samostan bio bliži sigurnim krajevima, i zato je pao među posljednjima. Braća su se u njem dugo branila protiv turskih haračlija. Kada je pala Požega, a s njom i cijela Slavonija, i kada su Turci došli bliže, Streza se još te branila. Međutim je turska moć dnevice rasla. Protiv turske premoći dizale su se tvrđave... Uvedena je i stalna vojska. Velikoj potrebi cijeloga kraljevstva morali su se pokoriti i oci iz Streze, pa napustiti svoj samostan. Dozvoljeno im je bilo, da ponesu sve pokretnine iz crkve i samostana. Stvari, koje su služile za pomoć i oružanje vojske, kao puške, barut, naboje, taneta i sve olovo morali su ostaviti braničima tvrđave. O tom je sastavljena pismena isprava, koja se čuva u Lepoglavi. Tako je ureden varaždinski generalat dijelom iz naših posjeda, a dijelom iz susjednih posjeda. Samostan je kao nepotreban porušen« (Sveuč. knjižn. R. 4321., str. 81.-84.).

Tako je nestalo tog uglednog samostana. Budući da je samostan porušen, da se neprijatelj ne bi njime poslužio u svoje svrhe, a grada se upotrebila za podizanje utvrda protiv Turaka, nema nikakvih ruševina toga samostana. Stoviše, nestalo je i samog imena Streze. Gdje je nekoć bilo trgovište Streza, stoji danas selo Pavlin Kloštar s naseljenim pravoslavnim življem.

No ako je nestalo i samostana Streze i mjesta Streze, sačuvao se arhiv nekadanjeg samostana Svih svetih. Taj se arhiv sada nalazi u Budimpešti, te je smješten u Ugarskom državnom arhivu pod br. D. L. 34.632 do 34.952. Sadržaj svih isprava s točnim ispisom imena i mjesta priopćio je Dr. Elemér Mályusz u svojoj arhivnoj radnji: »A szlavóniai és horvátországi középkori pálos kolostorok oklevelei az országos levéltárban« u Vjesniku Ugarskog državnog arhiva »Levéltári Közlemények a m. kir. országos levéltár folyóirata«, Budapest 1928., str. 87.-177. Iscrpne Regeste toga arhiva čuvaju se u Hrv. državnom arhivu, 18. katalog. Vrlo mnoge isprave tog arhiva postoje u Arhivu Jugosl. akademije u kopijama: »Copia Privilegiorum Claustrii Omnium Sanctorum de Ztreza« (II. b. 46).

Kako je samostan u Strezi poput svih drugih samostana bio u službenoj vezi s oblastima, sa svim okolišnjim plemstvom i sa svim bližim župama, i kako je dobivao mnogo posjeda, to se u sačuvanim ispravama nalaze mnoga imena oblasti, okolišnjih plemića i župnika, kao i mnoga imena mjesta i posjeda.

Nas sada zanimaju naselja oko Streze. Neka od tih srednjovjekovnih naselja postoje do danas, ali nekih je posvema nestalo. Budući da se radi o topografiji kraja oko Streze u 14. i 15. stoljeću, to su nam podaci pavlinskih isprava dragocjeni. Možda su oni jedini izvor za povijest pojedinih naselja. Mi ćemo prema ispravama navesti sva naselja, koja se spominju oko Streze, i to abecednim redom prema srednjovjekovnoj ortografiji. Uz A. M. Z. (Acta Monasterii Ztreza) dodat ćemo broj sveska i redni broj isprave. Kod pojedinih naselja navest ćemo sve događaje, koji su s njima u vezi, i to kronološkim redom prema samim ispravama, tako da će pojedina naselja i mjesta u ovoj radnji imati i svoju povijest u doba postojanja Streze.

Za obrađivanje pojedinih naselja i mjesta poslužili smo se ovim djelima:

1. Dr. Franjo Rački, Popis župa zagrebačke biskupije 1334. i 1501. u Starinama Jugosl. akademije br. IV, Zagreb 1872., str. 200.–229.

2. Dr. Josip Bösendorfer, Crtice iz slavonske povijesti. Osijek 1910.

3. Dr. Josip Buturac. Popis župa zagrebačke biskupije od g. 1334. u Kulturno-povijesnom Zborniku zagrebačke nadbiskupije, Zagreb 1944., str. 409.–454.

4. Franjo Brdarić, Arhidakonat komarnički (1334.–1834.) u Kat. listu 1934. br. 39.–48.

5. Vinko Sabljar, Mjestopisni rječnik kraljevina Hrvatske i Slavonije, Zagreb 1866.

6. Shematizam zagrebačke nadbiskupije 1929., kao i drugi stariji shematizmi.

7. Stjepan Glavač D. I., Zemljovid Hrvatske iz g. 1675.

8. Josip Buturac, Karta zagrebačke nadbiskupije 1938.

9. Jos. Bösendorfer, Donja Slavonija u Srednjem vijeku po karti dra Csankija.

10. Dr. Josip Buturac – A. Zidić, Zagrebačka biskupija u sredini 14. stoljeća. – Geografska karta.

11. Special-Karte des k. u. k. Militär Geograph. Institutes.

Na koncu dodajemo, da smo za sva danas nepoznata naselja i mjesta pitali starije ljude iz župa na području Streze, t. j. iz Zrinskog Topolovca, Kapele i Bjelovara. Ispitivali smo i tamošnje mjesne župnike. Rezultat ispitivanja bio je neznatan. Najveći smo dio naselja ubicirali sami prema ispravama.

1. BANKOWCZ

Mjesto *Bankovac* spominje se u ispravi od 11. prosinca 1514. (A. M. Z. V. 54). Nikola, gospodar Koprivnice postavljen od Ivana Ernušta Čakovačkoga, sabrao je više kmetova iz Petrijanca, Hermanovca, Presečna i Bankovca, te je s njima provalio u klijet pavlinskog kmeta Tome Pavlinića i odvezao odande 35 kabala vina.

Bankovac je dakle selo, ali i vinogradski brijeg, gdje se nalazila klijet pavlinskog kmeta iz sela Kamena. Selo se nalazilo na području župe današnje Koprivnice. Po tom selu zvao se i pavlinski tamošnji vinograd Bankovščak.

J. Bösendorfer bilježi Bankovac kao mjesto u 14. i 15. st., ali taj je Bankovac bio jugoistočno od Iriga, dakle posve drugi nego naš Bankovac u Koprivnici (Sl. p., str. 241.).

2. BASKOUCH

Mjesto *Baskovac* spominje se u ispravi od 8. lipnja 1442. (A. M. Z. II. 23.). Isprava govori o uvodu Pavlina u posjed šest kmetskih selišta i sjenokoša u Klokočevcu križevačke županije. Među kraljevskim ljudima, koji su bili određeni za taj uvod, spominje se i Stjepan, sin Pavla, sina Nikole de Baskouch. Budući da su ostali kraljevski ljudi bili iz Miletinca, Jakozerdahela (Donje Sredice) i Globočca, izlazi, da je selo Baskovac bilo u današnjem bjelovarskom kraju ne odviše daleko od Streze, odnosno Klokočevca.

Danas nema sela Baskovca, jer se to mjesto ne nalazi među filijalama zagrebačke nadbiskupije, pa ga nema u shematizmima, a nema ga ni u Mjestopisnom rječniku Vinka Sabljara (Zagreb 1866).

3. BEDELOWCZ

Mjesto *Bedelovac* spominje se u ispravi od 12. prosinca 1451. Seoski starješina ili villicus iz toga sela prisustvuje uvodu Pavlina u posjed Ilke iz Ilinca, što ga po nalogu bana Ulrika Celjskog obavlja čazmanski kaptol. Drugi su svjedoci pri uvodu bili susjedi iz Kaćinca, Mikčevca, samog Ilinca i Hedrihovca (A. M. Z. III. 19.).

Danas nema više sela Bedelovca, pa se to mjesto ne nalazi ni u zagrebačkim shematizmima ni kod Sabljara. Mjesto je moralo biti u blizini Ilinca ili Jelinca, koji u narodu živi kao rudina između Zviraca i Markovaca. Ma da sam zavičajan u onom kraju, ime Bedelovac ne živi više u pameti naroda.

4. BEKSYNCZ

Selo *Bekšinc* spominje se u ispravi od 11. prosinca 1468. (A. M. Z. IV. 38.). Ladislav, sin Jakova »de Beksyncz«, t. j. iz Bekšinca, pribivao je uvodu Pavlina u posjed Jakopovac, što ga je obavljao čazmanski kaptol na nalog bana Ivana Thuza iz Laka. On se tu spominje kao susjed zajedno s drugima iz Matejevca, Moruševca i Sredica nad Topolovcem. Prema svemu tomu selo se nalazilo u blizini današnjeg Topolovca Zrinskog.

Selo Bekšinc moralo je nestati, jer ga nema među filijalama zagrebačke nadbiskupije ni u Sabljarevu Mjestopisnom rječniku.

5. BELCHYNOUCH

Mjesto *Belčinovac* spominje se u ispravi od 10. ožujka 1462. (A. M. Z. IV. 11.). Plemički suci križevačke županije Nikola Mikčec iz Cirkvene i Pavao Botoš iz Dokline obišli su međe posjeda Horvatovščina »una cum Augustino de Belchynouch sive de Blyznafeu Vicecomite«.

Sela Belčinovca nema danas ni u zagrebačkim shematizmima ni u Sabljarevu Mjestopisnom rječniku. Isprava sama kaže, da se Belčinovac zvao i Blyznafeu. Iz toga, što je Augustin iz Belčinovca bio podžupan, izlazi, da Belčinovac ne mora biti u blizini Streze, jer je Augustin bio viši državni službenik. Jedna Blizna nalazi se kod Zagreba pod Sljemenom s potokom Bliznec, pa dolazi često u ispravama pavlinskog samostana u Remetama. Ali ima još jedna Blizna u komarničkomu arhidakonatu, u blizini Budrovca. Plemići iz Budrovca posjedovali su Budrovac, Gornji i Donji Čepeľovac i Gornju Bliznu (Brdarić, Arh. komarn. Kat. list 1934., str. 580.). Koja bi Blizna bila u naslovu podžupana, ne možemo reći. Vjerojatno komarnička, jer se radi o podžupanu križevačke županije.

6. BELOSOWCZ

Selo *Beloševac* dolazi u ispravi od 30. ožujka 1478. (A. M. Z. V. 5.). Mihajlo Kehen de Belosowcz, kastelan u Koprivnici, ubirao je od Gudovčana kraj današnjeg Bjelovara, koji su dolazili na sajam u Koprivnicu na dan sv. Emerika, od svakoga po jednu osminu forinte.

Sela Beloševca nema u zagrebačkim shematizmima ni u Sabljarevu rječniku. Ali ima selo Beloslavec, filijala župe Bedenice u bistričkom kotaru. Budući da se radi o kastelanu Koprivnice (Kaproncha), koji je mogao biti i stranac, selo Beloševac ne mora biti u opsegu Streze. Selo Belošići nalazi se u župi Vivodini pola sata udaljeno od matice. Čini se, da ni jedno od njih nije Belosowcz.

7. BELYWDOWCZ

Selo *Beljudovac* dolazi u ispravi od 21. listopada 1481. (A. M. Z. V. 7.). Kmetovi sela Beljudovca i Doroslavca, koji su bili podložnici pečuhškoga biskupa Sigismunda, činili su štetu na imanju Matije Horvata iz Hedrihovca, zbog čega je provedena istraga na nalog podbana Petra Bočkaja iz Rasinje i Andrije Kapetana iz Desnice. Odatle izlazi, da je selo Beljudovac bilo na području Streze, i to blizu Hedrihovca, o kome će se govoriti kasnije.

Danas nema Beljudovca ni među filijalama zagrebačkih shematizama ni u Sabljarevu rječniku.

8. BENCHYCH

Selo *Benčić* spominje se u glasovitom urbaru pavlinskog samostana u Strezi iz g. 1477. Trojica naime iz toga sela upisaše se u bratovštinu sv. Pavla, prvog pustinjača, i to »Demetrius de Benchych, Paulus figulus et Petrus de eadem«, dakle Demetrije, Pavao lončar i Petar. Urbar donosi njihova imena pod stavkom: »Confratres et Benefactores monasterii Omnium Sanctorum de Ztreza«. (Iv. Kr. Tkalčić, Urbar Streze, Vjes. Zem. arh. V., str. 218.). Budući da su se upisali u pomenutu bratovštinu baš kod samostana Svih svetih u Strezi, znači, da je selo Benčić ili Benčići bilo negdje u okolišu samostana, bližem ili daljem.

Danas se selo Benčić ne spominje ni u zagrebačkim shematizmima ni u Sabljarevu rječniku.

9. BESSENEU-ZENTHBENEDEK

Bišenov Sveti Benedikt spominje se pod tim imenom u ispravi od 20. ožujka 1430., izdanoj u Križevcima (A. M. Z. II. 34.). Stjepan, sin Belyja iz Vojkovca, tužio je Šimuna, sina Ivana iz Zdenaca. Parnički oglasi objavljeni su ne u Bišenu Sv. Benediktu, kako bi to moralo biti, nego u Zdencima (Izdencz). Radi toga je odvjetnik tuženoga stavio svoj prosvjed, a ban Herman Celjski uputio je parnicu državnom sucu u Budimu.

Bišenov Sveti Benedikt ili Bešenovac bio je u okolini Streze. Ivan Bissenus ili Beseney bio je osnivač pavlinskog samostana u Strezi. Jos. Bösendorfer piše, da su plemići Dersi ili Držići na početku 15. st. posjedovali vlastelinstvo Rovišće, koje su dobili g. 1393., i još dva trgovišta blizu Topolovca, t. j. Bešenovac Sveti Benedikt i Strezu. Bešenovac je bilo mjesto velikih sajmova. Danas ga više nema (Slav. pov., str. 74. i 258.).

10. BONTHSOWCZ

Selo *Bontuševac* spominje se u ispravi od 8. kolovoza 1503. (A. M. Z. V. 28.). Čazmanski kaptol uvodi pavline iz Streze u posjed sela Torinaca. Među kraljevim ljudima označen je i »Georgius Zermegh de Bonthsowcz«. Budući da su se kraljevski ljudi ili izaslanici za uvod kojeg posjeda birali između bližih plemića, izlazi, da je Bontuševac li Bontusovac bio u bližoj ili daljoj blizini Streze.

Jos. Bösendorfer spominje plemića Filipa iz Bontuševca, koji je u 15. st. zalogom ili kupnjom dobio dio vlastelinstva Slobošćine (Szobochyna) s kaštelom (Sl. pov., str. 75.). Prema tome je Bontuševac bio blizu Jako-Zerdahela. Sam Bontuševac smješta on sjeverozapadno od Čazme (ibid. str. 262.). Bontuševac je bio sijelo župe u čazmanskom arhidakonatu, jer se u popisu župa iz g. 1501. spominje »plebanus in Bonthusowcz« (Dr. Fr. Rački, Popis župa, Starine IV, str. 225.).

Danas nema Bontuševca pod tim imenom ni u shematizmima zagrebačke biskupije ni u Sabljarevu rječniku. Ali je sigurno, da je bio blizu Čazme, kako se to razabira iz tenora popisa iz g. 1501.

11. BORSOWCZ

Mjesto *Boršovac* spominje se samo u oporuci Mate Dezena, župnika u Strezi, od 9. ožujka 1488. (A. M. Z. V. 9.). Pomenuti župnik u oporuci kaže: »Item nobilis Gregorius de Borsowcz obligatur mihi sex florenos, quos lego Fratribus de Waralya.« Odatle ne možemo mnogo zaključivati. Iz toga što je Grgur iz Boršovca dužnik župniku u Strezi, izlazilo bi, da je Boršovac u blizini Streze. Ali odatle, što isti župnik ostavlja taj dug redovnicima u Varalji, izlazi, da je dužnik mogao biti u blizini Varalje. Varalja (Varallya) bila je 1492. sjelo župe s crkvom Majke Božje. A bila je sjelo franjevačkog samostana bl. dj. Marije istočno od Vrtlinske među zapadnim obroncima Moslavačke gore, koji se spominje 1458., 1491. i 1492. Varalja se zvala i Podgrađe (Dr. J. Buturac, Zbornik, str. 447.-448.).

12. BOTHYN CZ

Selo *Botinac* spominje se u ispravi od 6. travnja 1522, u oporuci Jurja Kandalu iz Kandalovca, gdje sastavu oporuke pribiva kao svjedek Stjepan Botka iz Botinca (A. M. Z. V. 38.). U istoj ispravi spominje se i Petar Lačović iz Botinca. Taj je Petar htio kupiti jedan posjed u Morusovcu, ali se tome pred banom Torkvatom Krbavskim oprla Katarina, kći Klementa Morusa iz Morusovca. Nema sumnje, da Botinac nosi ime od plemića Butka ili Botka, koji se već od početka s plemićima Lacko spominju kao najbliži susjedi pavlina u Strezi, i to već 9. travnja 1379. (A. M. Z. I. 8.).

Selo Botinac postoji do danas kao filijala župe Kapele kod Bjelovara, te je udaljen oko pola sata, a god. 1929. brojio je 234 rkt. žitelja (Shem. Zagr. 1929., str. 134.).

13. BREZTOWCZ

Selo *Brestovac* spominje se u ispravi od 14. kolovoza 1500. (A. M. Z. V. 22.). »Magister Franciscus de Brestowcz« imao je svoje kmetove i svoje vinograde kraj sela Torinaca. Torinci su se pak nalazili između Topolovca i Plavnice uz potok Torinac. Prema tome bi taj Brestovac morao biti negdje u blizini.

Još se spominje Emerik Vajda iz Brestovca kao odvjetnik magistra Petra iz Gudovca (A. M. Z. IV. 18.).

Inače ima do danas više postojećih Brestovaca. Jedan je Brestovac u požeškom kraju kao sjelo rimokat. župe, jedan je filijala župe Orehovice, jedan filijala župe Zlatara, jedan filijala župe Daruvara. Ali ti Brestovci ne mogu doći u obzir.

Jedan Brestovac bio je u 15. st. kraj Imbriovca, te je bio vlasništvo plemića Budora iz Budrovca (Brdarić, Arh. komarn., Kat. list 1934., str. 580.). Naš je Brestovac morao postojati u blizini Topolovca, ali mu se ime nije sačuvalo, pa je topolovačkim župljanima nepoznato.

14. BUCHINCZ

Mjesto *Bučinac* spominje se u ispravi od 30. ožujka 1478. (A. M. Z. V. 5.), i to na dva mjesta:

1. Kada su žitelji iz Bučince išli u Koprivnicu na vašar o blagdanu sv. Emerica, čija je crkva bila u Kwvaru ili Kamengradu, ubirao je koprivnički kastelan Mihajlo Kerhen od njih protiv prava i običaja po jednu osminu forinte.

2. Kada su dvojica Gudovčana iz sela Bučince išla na svadbu Benedikta Povšića na posjedu Zdelji, napadoše ih kmetovi Sigismunda Ernušta; biskupa pečuhškoga iz sela Javorovca, pa jednoga od njih ubiše, a jednog izraniše.

Iz svega se vidi, da je selo Bučinec tada bilo kraj Gudovca, podložno magistru Petru iz Gudovca, vikaru zagrebačkog biskupa in temporalibus. Selo Bučinac ne postoji danas, pa ga zato nema ni u shematizmima zagrebačke nadbiskupije ni u Sabljarevu Mjestopisnom rječniku.

15. BUKOUIA

Bukovija se spominje u ispravi od 8. kolovoza 1381. (A. M. Z. I. 11.), i to u opisu međa posjeda uz rijeku Plavnicu. Taj je posjed pripadao Stjepanu i Tomi, sinovima Blagonje iz Komarnice. Posjed se nalazio u blizini župe sv. Benedikta u današnjim Gornjim Plavnicama župe Kapele, jer se ta župa sv. Benedikta u opisu međa češće spominje.

U urbaru Streze iz god. 1388. spominje se selo Bukoyna, dakle Bukovina. Selo je imalo 10 kmetskih selišta, ali nije bilo toliko žitelja, pa su neke obitelji imale i po dva selišta. Tu bijahu Smokovići, zatim Blaž Kovač, Matej Biškup i Benedikt Vražić (Iv. Krst. Tkalčić, Urbar pavlinskog samostana u Strezi. Vjesnik zem. arkiva V, str. 209.).

Čini se, da je Bukouia i Bukoyna isto mjesto, kojega sada više nema. Nalazilo se na posjedu samostana Streze u blizini Gornjih Plavnica.

16. BYK

Mjesto *Bik* spominje se u ispravi od 8. kolovoza 1381. (A. M. Z. I. 11.). Tu dolazi »magister Basou de Byk comes Crisiensis«, koji s plemićkim sucima drži sudovanje na osminu Bogojavljnja u Križevcima. Tom su zgodom sinovi Blagonje iz Komarnice izjavili, da su spremni Margiti, kćeri Blaža, i još nekima ustupiti neke zemlje uz rijeku Plavnicu u ime djevojačke četvrtine.

Budući da se radi o križevačkomu županu, koji je bio plemić i koji je mogao potjecati i iz drugih krajeva, ne moramo mjesto »Byk« tražiti u blizini Streze.

Riječ Byk (būkk) je madžarska, a znači Bukva. Pod imenom Bik nema danas sela u zagrebačkoj nadbiskupiji osim župe Buk kod Pleternice, a Bukovaca i sličnih (Bukevje, Bukovica) ima sva sila.

Napominjemo, da se šuma Byk spominje u ispravi samostana u Strezi od 14. listopada 1364. (A. M. Z. I. 4.). Nalazila se između rijeke Klokočevca i Plavnice.

17. BYKALLYA

Selo *Bikalje* ili Bikalja spominje se vrlo često u ispravama samostana Streze. Evo nešto podataka iz tih isprava, koji mogu poslužiti kao najstarija povijest toga sela.

1. Ana, kćerka Grdine, sina Brcka iz Bikalja, sa svojim sinovima Jurjem i Valentom i unucima prodaje 22. travnja 1410. pred čazmanskim kaptolom Jurju i Elizabeti, djeci Ilije iz Bikalja, svoj posjed u Bikalju, koji leži između rijeke Plavnice i Klokočevca (A. M. Z. I. 36.). Anu je pred čazmanskim kaptolom zastupao i rodbinske veze tumačio Mihajlo, sin Blaža iz Bikalja. Kupovnina je iznosila 6 zl. for.

2. Ivan, sin pomenutoga Mihajla iz Bikalja, prisustvuje kao banski čovjek uvodu Tome »de Konzkamelleky« u posjed nekog imanja između rijeke Plavnice i Konjske. O tom je izdao ispravu zagrebački kaptol 5. svibnja 1418. (A. M. Z. II.).

3. Dana 17. travnja 1459. zalaže Andrija, sin Ivana iz Bikalja, pavlinskom samostanu u Strezi svoju livadu kraj rijeke Plavnice u selu Bikalju za 16 zl. for. (A. M. Z. III. 8.).

4. Dana 12. lipnja 1461. vraća plemić Ladislav, sin Stjepana iz Komarnice, samostanu Svih svetih u Strezi 3 kmetska selišta u Bikalju i 2 selišta u Kačincima, koja im je oteo Juraj Pers (A. M. Z. IV. 3.).

5. Dana 18. prosinca 1461. daruje Ladislav, sin Antuna iz Korena, u ime svoje i u ime svoga sina Petra, pavlinskom samostanu u Strezi 3 kmetska selišta u Bikalju kao altariju uz neke misne obaveze (A. M. Z. IV. 8.).

6. Dana 4. veljače 1462. potvrđuje čazmanski kaptol, da je pavline u Strezi uveo u posjed onih 3 selišta, što ih je darovao Ladislav, sin Antuna iz Korena. Kao susjedi pribivali su tom uvodu Juraj Lacković i Benko i Nikola Kapunec, svi iz Bikalja (A. M. Z. IV. 9.).

7. Pavlini iz Streze nisu mogli odmah ući u posjed tih triju kmetskih selišta, jer su im činili neprilike magister Petar iz Gudovca i Blaž Briga iz Jakozerdahela. Spor se riješio 17. ožujka 1463. pred državnim sucem Ladislavom »de Palocz«. Pavlini dobiše tri selišta u Bikalju i šumu u Ilincu, a protivna stranka dva selišta u Kaćincima (A. M. Z. IV. 18.).

Kako se iz tih podataka vidi, selo Bikalje nalazilo se između rijeke Plavnice i Klokočevca. *Bikalje* je identično s današnjim selom *Korenovom*. »Copia privilegiorum Claustrii OO. Sanctorum de Ztreza« donosi pred ispravama o Bikalju naslov: »Possessio Bykallya aliter Korenovo« inter fluvios Plaunicha et Klokochouc« (Arh. Jugosl. akadem. II. b. 46, str. 50.).

Selo Korenovo postoji do danas kao filijala župe bjelovarske. God. 1929. brojilo je 690 rkt. i 210 pravosl. žitelja. Udaljeno je od matice župe 4 km.

Madžarska riječ Bykallya (bükk alá) znači »Pod Bykom« ili Podbukovina. Budući da je Byk bila šuma između rijeke Plavnice i Klokočevca, to je Bykallya mjesto ispod te šume. Jos. Bösendorfer spominje Korenovo kao mjesto, koje je u 15. st. pripadalo nižim plemićima (Sl. pov., str. 75.).

18. CAPELLA (CAPOLNA)

Kapela spominje se na više mjesta u arhivu Streze.

1. Petar i Ladislav, sinovi Tome »de Konzkamelleky et Lachow«, daruju 10. kolovoza 1434. samostanu Svih svetih u Strezi polovicu šume Dijankovca i jedno prazno kmetsko selište, i to pred Brckom, klerikom zagrebačke biskupije, ces. javnim bilježnikom iz Rovišća. Kao svjedok tog darovanja bio je među ostalima i »Emericus plebanus de Capella«. Isprava je pisana na pergameni, i to u samoj Strezi, kamo je javni bilježnik došao (A. M. Z. II. 41.). G. 1434. bio je dakle župnik u Kapeli Emerik.

2. U ispravi od 4. veljače 1462. spominje se Jakov Bekšić »de Capolna« kao kraljevski čovjek za uvod pavlina iz Streze u posjed Horvatovšćinu i Bikalje (A. M. Z. IV. 9.). Isti se Jakov Bekšić »de Capella« spominje u ispravi od 6. kolovoza 1462. kao časni sudac u sporu između pavlina i Ladislava iz Komarnice (A. M. Z. IV. 18.). Prema tome je »Capella« isto što »Capolna«.

3. U jednoj ispravi ces. kr. javnog bilježnika Ladislava, sina Mihajla Thanka iz Tašnada, pisanog 27. travnja 1468. u Kaloči, nastupa Nikola, župnik iz Kapele, kao zastupnik pavlina iz Streze u jednom pravnom sporu. Prior Andrija iz Streze vodio je parnicu s Ivanom i Albertom, sinovima topolovačkog kastelana Brcka iz Bolaara, zbog posjeda Jakopovca u Kaloči pred tamošnjim prepozitom Stjepanom, generalnim vikarom kaločkog nadbiskupa Stjepana. Parnica se svršila nagodbom među strankama, po kojoj su pavlini zadržali Jakopovac (A. M. Z. IV. 33.).

Kapelski župnik Nikola morao je biti sposoban čovjek, kad su mu pavlini povjerili tako tešku službu, da ih zastupa pred metropolitanskim sudištem u Kaloči.

4. Isti Nikola, župnik iz Kapele, spominje se u ispravi od 7. srpnja 1468. Ivan, sin Brcka iz Rovišća, svećenik zagrebačke biskupije, ces. kr. javni bilježnik, potvrđuje, da je Pavao Jakopović iz Matejevca s rođacima primio od pavlinskog samostana u Strezi svotu od 40 zl. for. prema nagodbi u Kaloči, da mogu zadržati posjed Jakopovac. Među svjedocima bio je prisutan i Nikola, župnik u Kapeli, sa svojim kapelanima Mihajlom i Matijom (A. M. Z. IV. 36.). Napominjemo, da je javni bilježnik Ivan sastavljao svoju ispravu pred grobljanskom kapelicom bl. dj. Marije u Kapeli.

Mjesto Kapela kod Bjelovara uzdržalo se do danas kao sijelo župe, koja je g. 1929. brojila 3.629 rkt. žitelja, a samo je mjesto brojilo 532 rkt. žitelja (Shem. Zagr. 1929.).

Začudo župa u Kapeli ne spominje se u popisu zagrebačkih župa od g. 1334., ma da zagrebački shematizam veli, da je osnovana g. 1205. (ibid.) No u popisu od 1501. spominje se »Georgius plebanus in Capella et Stephanus presbyter ibidem« (Dr. Fr. Rački, Starine IV, str. 215.).

Na geografskoj karti isusovca Stjepana Glavača iz g. 1673. dolazi ta župa pod imenom »Sancta Magdalena«, jer je to titul župne crkve do danas.

19. CHAPALOUCH

Selo *Čepelovac* dolazi u ispravi od 19. svibnja 1461. (A. M. Z. IV. 5.). Križevački podžupan Stjepan »de Chapalouch« s drugima uvodi pavline iz Streze u posjed u Bikalju.

Čepelovac je nekoć bio vlasništvo plemića Budora iz Budrovca (Fr. Brdarić, Arh. komarn. Kat. list 1934., str. 530.). Danas je Čepelovac filijala župe Đurđevac s kapelom sv. Elizabete. G. 1929. brojio je 1112 rkt. žitelja. Udaljen je od matice 6 km (Shem. Zagr. 1929., str. 84.).

20. CHEBERKOUCH

Selo *Čeberkovač* dolazi u ispravi od 29. rujna 1436. (A. M. Z. II. 42.). Križevački župan Benedikt, sin Pavla iz Pavšinaca, svjedoči, da udova literata Blaža iz Čeberkovca nije platila literatu Tomi tri marke u ime parbenih troškova.

Budući da se ta isprava nalazi u arhivu Streze kao predispis jednog posjeda, izlazi, da je Čeberkovac morao biti negdje u dohvatu Streze. Danas nema više toga sela, zato se to ime ne spominje ni u zagrebačkim shematizmima ni u Sabljarevu Mjestopisnom rječniku.

21. CHERZTHUECZ-ZENTHPETER

Ime *Sveti Petar Čvrstec* dolazi u ispravi od 21. listopada 1481. (A. M. Z. V. 7.).

Ivan »de Chertzthuecz-Zenthpeter«, plemićki sudac križevačke županije, provodi istragu u blizini Streze, te utvrđuje, da su kmetovi pečuhskog biskupa Sigismunda iz Beljudovca i Doroslavca počinili smetanje posjeda u Hedrihovcu.

Sveti Petar Čvrstec je staro sijelo rikomat. župe, jer se spominje i u popisu od 1344. i u popisu od 1501. (Dr. Fr. Rački, Popis župa, Starine IV, str. 220.). Uzdržalo se do danas u crkvenom kotaru cirkvenskom brojeći kao mjesto 1735 žitelja, a kao župa 5292 (Shem. Zagr. 1929., str. 140.).

Jos. Bösendorfer spominje Sv. Petar Čvrstec kao mjesto, koje je u 15. st. bilo u posjedu nižih plemića (Slav. pov., str. 75.).

22. CHYRKWENA

Cirkvena se spominje često u ispravama Streze, ali vazda povezana uz kojega člana plemićke obitelji Mikčec.

1. Plemićki sudac Pavao Mikčec provodi 8. listopada 1445. istragu protiv Jurja Kandalala iz Kandalovca, koji je zaposjeo dio pavlinskog zemljišta između rijeke Plavnice i Konjske (A. M. Z. III. 7.).

2. Plemićki sudac literat Pavao Mikčec provodi 16. srpnja 1445. novu istragu protiv Jurja Kandalala iz Kandalovca, pa utvrđuje novo smetanje posjeda na pavlinskom posjedu između rijeke Plavnice i Konjske (A. M. Z. III. 10.).

3. Plemićki sudac Pavao Mikčec iz Cirkvene uvodi 24. svibnja 1450. pavline iz Streze u posjed imanja, što im ga je darovala Ana, kći Tome Grmeka iz Mikčevca (A. M. Z. III. 14.).

4. Plemićki sudac Pavao Mikčec iz Cirkvene uvodi 20. rujna 1451. pavline iz Streze u posjed imanja u Klokočevcu, što im ga za 200 for. založiše sestre »Thyba et Ila« (A. M. Z. IV. 20.).

5. Plemićki sudac Nikola Mikčec iz Cirkvene provodi 15. siječnja 1459. istragu protiv Ivana Zeelda iz Hedrihovca i utvrđuje smetanje posjeda (A. M. Z. III. 32.).

6. Plemićki sudac Nikola Mikčec iz Cirkvene provodi 17. svibnja 1459. istragu protiv Ivana »Wlazicha« iz Hedrihovca i utvrđuje smetanje posjeda (A. M. Z. III. 34.).

7. Magister Pavao Mikčec iz Cirkvene, protonotar križevačke županije, s drugim nekim časnim sucima uređuje spor između samostana Svih svetih u Strezi i Jelene i Doroteje, kćeri Grgura »de Plaunichamelleky« (t. j. Horvatovščine). To je bilo 4. studenoga 1461. (A. M. Z. IV. 6.).

8. Plemićki sudac Nikola Mikčec uređuje 10. ožujka 1462. međe pavlinskog posjeda u Horvatovščini (A. M. Z. IV. 11.).

9. Plemićki sudac Nikola Mikčec ispravom od 27. ožujka 1462. uvodi pavline iz Streze u posjed Horvatovščine i drugih nekih imanja (A. M. Z. IV. 10.).

10. Plemićki sudac Nikola Mikčec iz Cirkvene u ispravi od 12. srpnja 1462. provodi istragu protiv Ladislava Viteza iz Karnine, koji je zauzeo posjed Ilinac (A. M. Z. IV. 15.).

11. Plemićki sudac Nikola Mikčec iz Cirkvene u ispravi od 15. lipnja 1470. provodi istragu protiv Ladislava »Zewlda« iz Hedrihovca, što je pogrdio Doroteju, kćerku literata Stjepana iz Hedrihovca (A. M. Z. IV. 40.).

12. Isti Nikola Mikčec iz Cirkvene u ispravi od 15. lipnja 1470. provodi istragu protiv pomenutog Ladislava »Zewlda« iz Hedrihovca u istom predmetu (A. M. Z. IV. 1470.).

Cirkvena je staro mjesto i kao castrum i kao župa. Ne nalazi se doduše u popisu od g. 1334., ali se spominje u popisu od g. 1501.: »Blasius plebanus sanctae Mariae in Cirquena, et Petrus prebendarius ibidem« (Dr. Fr. Rački, Popis župa. Starine IV. str. 220.).

Danas je Cirkvena rimokat. župa u cirkvenskom kotaru kalničkog arhidakonata. G. 1929. bilo je u mjestu 992 žitelja, a u župi 4858 (Shem. Zag. 1929., str. 138.).

23. CRISIUM

Križevci su sjedište stare plemenske župe i sjedište križevačke županije. Grad Crisium spominje se vrlo često u ispravama pavlinskog samostana u Strezi od g. 1348., pa sve dalje do 1523. U ispravama se spominju svi križevački župani, podžupani i plemićki suci onoga vremena. Odustajemo od nabranjanja isprava, jer bi to bio predmet zasebne radnje. Napominjemo tek ovo:

U ispravi od 17. svibnja 1428. spominje se crkva sv. Križa u Križevcima. U toj su crkvi stranke iz »Zrednamelleky« položile prisegu, da će izručiti isprave (A. M. Z. II. 31.).

Ta se crkva spominje i u popisu od 1334. (»Ecclesia sancte Crucis de Crisio«), kao i u popisu od 1501. (»Johannes plebanus sancte Crucis in Crisio«) ali je crkva mnogo starija od g. 1334. (Dr. Fr. Rački, Popis župa, Starine IV, str. 220.).

Križevci se spominju već g. 1225. kao grad i kao castrum. Tu se drže hrvatski državni sabori. Kako se nikad ne spominju gospodari Križevaca, drži Jos. Bösendorfer, da je križevačko vlastelinstvo bilo kraljevsko ili bansko. Još u 15. st. Križevci su sjelo predijalista ili tvrđavskih plemića, koji držahu 4 do 6 sela (Slav. pov. str. 69.).

24. DOKLYNA

Selo *Doklina* spominje se 7 puta u ispravama Streze, i to vazda u vezi s plemićem Pavlom »Bothos de Döklina«. Taj Pavao Botoš vrši odlične službe: ili je kraljevski ili banski čovjek pri uvodu u posjed, ili plemićki sudac, ili svjedok pri oporuci.

1. U ispravi od 28. travnja 1458. spominje se Pavao Botoš iz Dokline među banskim ljudima za uvod pavlina iz Streze u posjed Kamena kod Koprivnice (A. M. Z. III. 28.).

2. Dana 27. siječnja 1461. Pavao Botoš imenovan je izvršiteljem oporuke plemića Jurja Kandala iz Kandalovca (A. M. Z. IV. 1.).

3. U ispravi od 19. svibnja 1461. uvodi plemićki sudac »Paulus Bothos de Doklyna« pavline iz Streze u posjed Bikalja (A. M. Z. IV. 5.).

4. U ispravi od 4. veljače 1462. spominje se »Paulus Bothos de Doklyna« među kraljevskim ljudima za uvod pavlina u Horvatovšćinu. On pribiva tomu uvodu i kao *susjed*, što je važno za ubicaciju Dokline, jer to znači, da je stanovao blizu (A. M. Z. IV. 9.).

5. Plemićki sudac Pavao Botoš iz Dokline uređuje 10. ožujka 1462. međe pavlinskog posjeda u Horvatovšćini (A. M. Z. IV. 11.).

6. Pavao Botoš kao najbliži susjed prisustvuje zapisniku javnog bilježnika Ivana iz Rovišća u Kapeli 7. srpnja 1468., kada su pavlini iz Streze isplatili Pavlu Jakopoviću iz Matejevca 40 for., da mogu dobiti selo Jakopovac (A. M. Z. IV. 36.).

7. Dana 11. prosinca 1463. pribiva Pavao Botoš iz Dokline uvodu pavlina u posjed sela Jakopovac kao najbliži susjed.

Danas nema više sela pod imenom Doklina. Ali ima selo Diklenica u župi Kapeli kod Bjelovara. Obitelj pisca ovih redaka posjedovala je povrh Diklenice jedan vinograd na prekrasnom povišenom mjestu, s kojega se vidi i grad Bjelovar na putu iz Diklenice u Kapelu. To je jedino prikladno mjesto za plemićku kuriju u onom kraju. Možda je baš na tom mjestu imao svoju kuriju plemić Pavao Botoš iz Dokline.

Danas je Diklenica filijala župe Kapele, kao i sam Pavlin Kloštar, t. j. stara Streza. Stara Diklenica (a ta dolazi u kombinaciju) brojila je g. 1929. 150 rkt. i 146 pravoslavnih žitelja, a udaljena je oko 4 km od matice. Ne smijemo se čuditi tolikom postotku pravoslavnih u Diklenici, kad znamo, da je Pavlin Kloštar poslije Turaka postao sjelo pravoslavne crkve. Nova Diklenica broji 216 čistih rkt. žitelja (Shem. Zagr. 1929.).

25. S. DOMINICUS

U ispravi od 9. ožujka 1488. spominje se »Dominus Michael, plebanus de Sancto Dominico«. Župa sv. Dominika ne spominje se u popisu goričkog arhidakonata iz g. 1334., ali se ta župa spominje u popisu iz g. 1501. u komarničkom arhidakonatu, i to s istim župnikom: »Michael plebanus de Sancto Dominico« odmah iza Tome, župnika u Rovišću (Dr. Fr. Rački, Popis župa, Starine IV, str. 215.). Nema nikakve sumnje, da je sjelo te župe današnji *Domankuš* u župi Topolovcu, koji je nekoć potpadao pod đurđevačku pukovnicu i kapelsku satnicu (V. Šabljar, Mjest. rječnik, str. 85.).

Isprava od 9. ožujka 1488. sadržava oporuku Mate Dezema, župnika crkve bl. dj. Marije u Strezi. U oporuci veli župnik Dezem, da je bio u raspri sa Mihajlom, župnikom iz sv. Dominika, zbog ribnjaka i zbog mlina. Raspra se svršila nagodbom. Župnik Mihajlo platio je župniku u Strezi 5 zl. for. zbog toga, što je zapustio mlin. Taj je novac upotrebljen za popravak mlina, a župnik je iz Streze pridodao 2 for., da kupi ribe za ribnjak. Odatle izlazi, da su župa Streza i župa Sv. Dominik bile blizu.

Selo *Domankuš* postoji danas kao filijala župe Zrinski Topolovac, udaljeno od matice 8 km., a brojilo je g. 1929. 320 rkt. žitelja (Shem. Zagr. 1929., str. 141.).

26. DOMANKWSOWCZ

Selo *Domankuševac* spominje se u arhivu Streze samo jedamput, i to u ispravi od 27. siječnja 1493. (A. M. Z. V. 12.). Među kraljevskim ljudima za uvod Petra Bočkaja iz Rasinje i Stjepana iz Gudovca u posjed Hedrihovac nabraja se i Mato iz Domankuševca.

Sva je prilika, da je Domankuševac u vezi s župom sv. Dominika ili s današnjim Domankušem, o kojemu smo govorili malo prije, a valjda i jedno te isto mjesto. Kraljevski ljudi za uvod u kakav posjed uzimali su se redovno iz blizine onog posjeda.

27. DOMIANOWCZ

U urbaru pavlinskog samostana Streze iz g. 1477. spominje se u V. dijelu »Villa Domianowcz«, dakle selo *Domjanovac* (Iv. Krst. Tkalčić, Urbar Streze, Vjesnik zem. arhiva V, str. 214.). Urbar kazuje odmah i položaj mjesta, naime: »penes fluvium Konzka«, dakle uz potok Konjsku.

Selo Domjanovac ne postoji danas, pa ga nema ni u zagrebačkim shematizmima ni u Sabljarevu rječniku. Župljani Topolovački ne znaju za Domjanovac u svom kraju.

28. DOROZLOUCH (DOROZLAWCZ)

Selo *Doroslavac* spominje se više puta u arhivu Streze.

1. Juraj, sin Blaža Hodena iz Hedrihovca, prodaje Nikoli »Madžaru (Hungarus) i Petru, sinu literata Stjepana iz Hedrihovca, jednu oranicu u selu Hedrihovcu, koja je graničila sa zemljom kmeta Mihajla iz Doroslavca. Prema tome je selo Doroslavac bilo u blizini Hedrihovca, a svakako u opsegu Streze (A. M. Z. III. 25.).

2. Kmetovi pečuhskog biskupa Sigismunda iz Beludcvca i Doroslavca činili su g. 1481. štetu na posjedu Matije Horvata (A. M. Z. V. 7.).

3. U oporuci plemkinje Doroteje, udove Matije Horvata iz Hedrihovca, spominju se »Emericus et Ioannes Zobles de Dorozlowcz«, koji duguju 3 zl. for. (A. M. Z. V. 31.).

Selo dakle Doroslavac bijaše u blizini Hedrihovca. Danas nema toga sela, pa se zato ne nalazi ni u zagrebačkim shematizmima ni u Sabljarevu rječniku.

Jos. Bösendorfer spominje Stjepana iz Doroslavca, koji je u 15. st. bilo kupnjom bilo zalogom došao u posjed dijela vlastelinstva Slobošćine (Szobochina) kraj Velikih Sredica (Slav. pov., str. 75.).

29. DRASANOUC

Selo *Dražanovac* dolazi u ispravi od 29. svibnja 1462. Magister Grgur Srpenica iz Dražanovca i magister Petar iz Gudovca nastoje da kod kralja Matije Korvina isposljuju darovnicu za posjed Ilinac, ali pavlinski prior Mihajlo iz Streze ulaže prosvjed protiv toga pred zagrebačkim kaptolom, kao i pred banovima Ivanom Vitvcem i Nikolom Iločkim (A. M. Z. IV. 13.).

Selo Dražanovac moralo se nalaziti, ako ne u neposrednoj blizini, a ono ipak ne predaleko od Streze, jer se Srpenica ne bi natjecao za posjed u Ilincu, koji je pripadao pavlinima u Strezi, i koji se nalazi oko 3 km daleko od današnjeg Bjelovara idući prema Kapeli.

Danas nema toga sela ni među filijalama zagrebačke nadbiskupije ni u Sabljarevu Mjestopisnom rječniku.

30. DRASOUCH

Selo *Dražovac* spominje se u ispravi od 6. lipnja 1422. Čazmanski kaptol svjedoči, da je na nalog kralja Sigismunda uveo pavline iz Streze u posjed imanja u Klokočevcu. Među kraljevskim ljudima spominje se uz druge i Ivan, sin Jurja »de Drasouch« (A. M. Z. II. 23.).

Budući da su drugi kraljevski ljudi bili iz okolišnjih sela, kao što su Miletinac, Jakozerdahel (Velike Sredice), Domankuš i t. d., sva je prilika, da je i selo Dražovac bilo u današnjem bjelovarskom kraju.

Danas toga sela više nema, pa se zato ne spominje u zagrebačkim shematizmima ni u Sabljarevu rječniku.

31. ELYEVELGE

Madžarska riječ Elyewelge znači *Ilijindol*. To se selo spominje u ispravi od 28. travnja 1439. (A. M. Z. II. 46.). Javni bilježnik Brcko, sin Blaža iz Rovišća, sastavlja oporuku topolovačkog kastelana Brcka, sina Andrije iz Bolsara u vesprimskoj biskupiji. Među svjedocima oporuke nalazi se uz kapelana Demetrija iz Sv. Križa u Velikoj, i uz župnika Benedikta iz Jakozerdahela također i Ladislav, sin Tome de Elyewelge. Prema tome je selo Ilijindol moralo biti negdje u blizini Topolovca, jer se oporuka sastavljala »in castro Thapolowcz«, u Topolovcu.

Selo Ilijindol ne dolazi među filijalama zagrebačke nadbiskupije, a ni u Sabljarevu rječniku. Možda je selo identično s Ilincem, o kome će biti govora. To je vrlo vjerojatno, jer je današnji Ilinac ili Jelinac doista dolina s bujnim livadama.

32. FEYERKW (FEYERKÖ)

Ime grada Feyerkw ili Feyerkö dolazi u osnovnoj ispravi pavlinskog samostana u Strezi. Kralj Ljudevit Veliki dopušta magistru Ivanu Bissenu, »castellano nostro de Feyerkw«, da s obzirom na velike zasluge stečene za krunu slobodno raspolaže svom svojom pokretnom i nepokretnom imovinom, te da je može dati i pokloniti kome hoće (A. M. Z. II. 1. – Cod. dipl. XIV. 198.).

Ivan Bišen je tako raspoložio svojom imovinom, da je osnovac pavlinski samostan Svih svetih u Strezi i da ga je obilno dotirao.

Riječ Feyerkö znači u madž. *Bijela Stijena*. To mjesto nije na području Streze, nego na putu od današnjeg Lipika prema Okučanima, gdje su nekoć Tiboldovci imali castrum Feyerkw (Dr. J. Buturac, Zbornik, str. 418.). Ivan Bišen je bio »miles et familiaris« kralja Ljudevita pa je kao takav bio kastelan u raznim gradovima. Dana 24. lipnja 1369., kada je pisana isprava, bio je on kastelan de Feyerkö, dakle u Bijeloj Stijeni, kasnije je bio kastelan u Obrovcu.

Danas je Bijela Stijena filijala župe Čagliča, udaljena od njega 7 km. G. 1929. brojila je 170 rkt. žitelja i 7 pravoslavaca (Shem. Zagr. 1929., str. 44.).

Jos. Bösendorfer razlikuje grad Bijelu Stijenu na jugu od Pakraca, Bjelanovac, i grad Bijelu, posjed nekadanje benediktinske opatije sv. Marije u Bijeli. Bijela Stijena bila je g. 1504. oppidum brojeći pod sobom 13–20 sela. On nabraja gospodare Bijele Stijene (Slav. pov., str. 84.).

33. FYCHOWCZ

Selo *Fičovac* dolazi u ispravi od 11. prosinca 1468. Čazmanski kaptol potvrđuje, da je bez prigovora uveo pavline iz Streze u posjed sela Jakopovca. Među banskim ljudima spominje se uz druge i Klement »de Fychowcz« i »Balsa de eadem«, dakle Klement i Balša iz Fičovca (A. M. Z. IV. 38.).

Drugi su banski ljudi bili iz Komarnice, Miletinca i Morusovca, dakle iz bliže i dalje okolice Streze. Prema tome je Fičovac morao biti negdje u komarničkom arhidakonatu.

Danas nema toga sela ni među filijalama zagrebačke nadbiskupije ni u Sabljarevu Mjestopisnom rječniku.

34. GERDININCZ

Selo *Grdininac* spominje se u oporuci plemkinje Doroteje, udove Matije Horvata iz Hedrihovca od 22. travnja 1504. (A. M. Z. V. 31.).

U oporuci stoji: »Item de bonis meis a Deo mihi collatis obligatur mihi Lucas Horvat de Gerdinincz florenum unum.« Dakle je Luka Horvat iz Grdininca dugovao

oporučiteljici 1 for. Budući da se radi o nevelikom dugu, bit će da je taj Luka Hrvat bio mali čovjek iz kojeg obližnjeg mjesta.

Prema tome je selo Grdininac bilo negdje u blizini Hedrihovca. Grdanjci u samoborskoj župi i Grdenci u zabočkoj župi ne mogu doći u obzir, jer su pređaleko. Teško je, da bi Grdininac bio današnji Grginac u župi Veliko Trojstvo, premda je u sferi Streze.

Danas nema sela Grdininca ni u shematizmima zagrebačke nadbiskupije ni u Sabljarevu rječniku.

35. GLOBOKY

Selo *Globoki* spominje se u ispravama Streze na tri mjesta.

1. Literat Stjepan iz Hedrihovca sa svojim sinovima Stjepanom i Jurjem daje svojoj kćeri Elizabeti, udanoj za Fabijana Sigetskog, dva dijela vinograda u selu »Globoky«, i to pred Jurjem, sinom Ivana »de Globoky«. Darovnica je sastavljena u selu Globokom 12. ožujka 1451. (A. M. Z. III. 15.).

2. Dana 18. travnja 1452. zalaže Juraj, sin Ivana »de Globoky«, Jurju i Elizabeti, djeci pok. literata Stjepana iz Hedrihovca, »terragium montis«, t. j. gornicu, što je ima dobivati od vinograda »in monte possessionis nostrae Globoky« za 3 for. ug. (A. M. Z. III. 20.).

3. Plemički sudac Matija, sin Ivana »de Globoky«, zabranjuje 3. kolovoza 1454. Jurju Piersu da zaposjedne posjed Ilinac (A. M. Z. III. 24.).

Selo Globoki moralo je biti negdje između Hedrihovca i Rovišća, jer su tamo imali svoje vinograde i plemići iz Hedrihovca i plemići iz Rovišća (Stjepan Drosgen de Reyche).

Danas ima dosta sela s imenom Globoki, kao Gliboki Brod, Globočec, ali u kraju oko Streze nema ni jednog sela s tim imenom, jer je selo propalo.

36. GLOBUCHECZ

Mjesto *Globočec* spominje se u ispravi od 6. lipnja 1422. (A. M. Z. II. 23.). Čazmanski kaptol svjedoči, da je pavline iz Streze uveo u posjed 6 kmetskih selišta i jedne sjenokose u Klokočevcu. Među kraljevskim ljudima, koji su bili određeni da pribivaju uvodu, spominje se i Augustin, sin Dominika »de Globuchecz«.

Sela tog imena postoje do danas. Jedan je Globočec u župi Marija Bistrica. Taj ne ulazi u obzir zbog daljine. Drugi je Globočec kod Ludbrega u komarničkom arhidakonu sa 462 rkt. žitelja. Možda je Augustin bio iz toga Globočca, jer su se za kraljevske ljude uzimali ne samo plemići iz neposredne blizine, nego i iz neke udaljenosti, ali istog kraja. Ovdje isti arhidakonat.

37. GRADECZ

U urbaru pavlinskog samostana u Strezi od 1477. nalazi se u popisu članova bratovštine sv. Pavla, prvog pustinjaka, među drugima i »Plebanus de Gradecz« (Iv. Krst. Tkalčić, Urbar Streze. Vjesn. zem. arh. V, str. 218.). U tom su popisu članovi bratovštine i iz dosta udaljenih mjesta, kao iz Prodavića, Sušice, Čazme i Komarnice.

Tu stojimo pred neriješenim pitanjem. Sigurno je, da je g. 1477. bila u Gradecu župa. Taj Gradec ne može biti zagrebački Gradec ili Grič, jer bi se tamošnji župnik upisao u istu bratovštinu u remetskom samostanu. Ne može ni da bude Gradec kod Križevaca, jer se taj Gradec ne spominje ni u popisu župa od 1334. ni u onom od 1501., a ipak iz naše isprave izlazi, da je u Gradecu bila župa g. 1477.

Sela pod imenom Gradec ima dosta u nadbiskupiji, kao u župama Jamnici, Kamenskom, Pleternici, Turnašici. Sve je to pređaleko.

Jos. Bösendorfer spominje brdo Gradec na obali Glogóvnice (Slav. pov., str. 72.), ali spominje i *Gradec* ili *Sloboščinu* (Szobochyna), koja je graničila sa Jako-Zerdahelom ili Velikim Sredicama (ibid. 75.), a to je na području, zapravo na dohvat Streze. Popis od 1334. spominje župnu crkvu sv. Ivana u Sloboščini, a g. 1446. spominje se župna crkva sv. Križa u istom mjestu (Dr. J. Buturac, Zbornik, str. 446. i 448.). Prema tom bi onaj »Plebanus de Gradecz« mogao biti iz Sloboščine ili Gradeca.

38. G R E D A

Mjesto *Greda* spominje se u arhivu Streze samo jedamput.

Ivan, kastelan u Gredi, ostavio je pavlinskom samostanu Svih svetih u Strezi oporučno 100 zl. for. uz obvezu, da kroz 25 godina svakog utorka služi sv. misu za njega i njegovu suprugu Doroteju. Izvršiteljem oporuke imenovan je magister Baltazar, župnik koprivnički. Iza smrti kastelana predao je koprivnički župnik svotu od 100 zl. for. samostanu u Strezi. Prior Petar potvrđuje 21. prosinca 1505. da je svotu preuzeo, te se obvezuje, da će izvršiti uvjete oporuke (A. M. Z. V. 42.).

Danas postoji 8 mjesta u zagrebačkoj nadbiskupiji s imenom Greda, i još nekoliko s imenom Grede i Gredice.

Iz naše isprave se vidi, da je naša Greda morala biti negdje u blizini Koprivnice, jer je kastelan Ivan imenovao koprivničkog župnika izvršiteljem oporuke i jer je taj iza smrti kastelanove doista digao legat i predao ga na pravo mjesto. Nadalje je Greda bila castrum. Dosada još nismo eruirali u koprivničkom kraju tu Gredu.

39. G R E G O R Y E W C Z

Selo *Gregorijevac* dolazi samo u jednoj ispravi arhiva Streze. Ivan Valpotić »de Gregoryewcz« zalaže pavlinskom samostanu u Strezi jedno puno kmetsko selište, pola praznog selišta i jedan mlin u Podbudrovini za 38 zl. for. Isprava je pisana u Gregorijevcu 17. ožujka 1516. pred plemićkim sucem Mihajlom iz Tomadovca. Pavline je zastupao župnik iz Plavničkog Sv. Martina (A. M. Z. V. 35.).

Selo Gregorijevac ne postoji više, pa ga nema ni među zagrebačkim filijalama ni u Sabljarevu rječniku. Iz sadržaja se vidi, da je to selo moralo biti u nekom užem ili širem opsegu Streze. Gregurovec u župi Miholjec je odviše daleko. Današnji topolvački župljani ne znadu za Gregorijevac.

40. G W D O W C Z

Gudovac dolazi vrlo često u ispravama samostana Streze, i to od 1462. sve do 1503. U to je vrijeme živio u Gudovcu čuveni plemić Petar, koji je bio vrlo moćan i ugledan. Isprave ga nazivaju »magister Petrus de Gudowcz«, »viceprothonotarius regni Slavoniae« i »vicarius temporalis episcopatus Zagradiensis«. Njegov odnošaj prema pavlinskom samostanu u Strezi bio je vazda neprijateljski. Po običaju onoga vremena nastojao je da proširi svoje posjede, pa ma na kakav način, bilo molbama na vladara, bilo prijevarom, bilo silom. U početku je nastupao sam, kasnije sa svojim sinom Stjepanom, a onda s Petrom Bočkajem iz Rasinje. Stjepan iz Gudovca oženio je kćer Petra Bočkaja, pa su tako te dvije obitelji bile u rodu. A našao je pomoćnike i drugdje među malim plemićima. To su bili Blaž Briga iz Jakozerdahela (Velike Sredice kod Gudovca), pa Stjepan Zeulda iz Hedrihovca.

Više od 40 godina vodili su pomenuti plemići udruženim silama borbu protiv pavlina iz Streze. Magister Petar iz Gudovca živio je kroz svih tih 40 godina. A borba se svršila konačnom pobjedom pavlina. Stari Petar iz Gudovca odložio je oružje, pa se odrekao svih svojatanih prava na pavlinske posjede.

Od sačuvanih 18 isprava navest ćemo one najvažnije.

1. God. 1462. nastoji magister Petar iz Gudovca isposlovati u kralja Matije Korvina, da mu pokloni pavlinsko imanje Ilinac. Pavlini iz Streze ulažu 29. svibnja 1462. pred zagrebačkim kaptolom protiv toga prosvjed (A. M. Z. IV. 13.). Istodobno ulažu prosvjed i pred banovima Janom Vitovcem i Nikolom Iločkim (A. M. Z. IV. 14.).

2. Kad nije išlo milom, pokušao je Petar Gudovački silom. On je sa svojim susjedom i ortakom Blažem Brigom iz Jakozerdahela jednostavno okupirao pavlinima Bikalje, Ilinac i Kaćinac. Pavlini utužiše okupatore. Parnica se vukla, te je došla pred samog kralja Matiju Korvina. Zauzimanjem državnoga suca Ladislava od Paloca došlo je među strankama do nagodbe. Pavlini dobiše tri kmetška selišta u Bikalju i šumu u Ilincu, a protivna stranka dva selišta u Kaćincima. Okupatori se obvezaše vratiti otete konje, odijela i druge stvari. Nagodba je sastavljena u Tolni 17. ožujka 1463. (A. M. Z. IV. 18.).

3. God. 1465. pregnuše Petar Gudovački i Blaž Briga sredički, da po nekom Sigismundu Polcu iz Huma zauzmu tri pavlinska selišta u Podbukovini i imanje Ilinac. Pavlini uložise 10. lipnja 1465. protiv toga prosvjed pred čazmanskim kaptolom (A. M. Z. IV. 24.). Privremeno je bila okupacija spriječena. Ali g. 1474. pokušase pomenuta dvojica ponovo istu okupaciju. Protiv toga uloži prior Andrija nov prosvjed pred čazmanskim kaptolom 4. lipnja 1474. (A. M. Z. V. 2.). Okupacija bude opet spriječena.

4. Od g. 1492. nastoji Petar iz Gudovca sa svojim sinom Stjepanom i s Petrom Bočkajem iz Rasinje da se dočepa pavlinskog posjeda od 50 jutara u Hedrihovcu, koji dobiše pavlini od Petra, sina literata Stjepana iz Hedrihovca. U tome donekle i uspješe. Oni izradiše, da je kralj Vladislav 14. prosinca 1492. darovao Petru Bočkaju i njegovu zetu Stjepanu iz Gudovca Hedrihovac (A. M. Z. V. 11.). Po nalogu kraljevu imali su biti uvedeni u posjed. Ali pri uvodu staviše pavlini prigovor (A. M. Z. V. 12.). Odatle se razvi duga parnica. Petar Gudovački i Petar Bočkaj nadaše pomagača u nekom Stjepanu Zeuldu. Ne čekajući kraj parnice ortaci se složiše, pa g. 1494. htjedoše okupirati Hedrihovac. Protiv toga prosvjedovaše pavlini 5. veljače 1494. pred čazmanskim kaptolom (A. M. Z. V. 16.). A kada su spomenuti ipak zaposjeli Hedrihovac, podigoše pavlini protiv njih tužbu osobno pred samim kraljem, kao i pred banom Ladislavom Kaniškim na sudu u Virovitici. Pavline je zastupao odvjetnik Valentin Palffy iz Sv. Mihovila, a Petra iz Gudovca i drugove odvjetnik literat Emerik iz Rače (A. M. Z. V. 17.). Ban Ivan Korvin odgodi parnicu do 26. kolovoza 1495. (A. M. Z. V. 18.). Dana 30. siječnja 1496. uložise pavlini pred zagrebačkim kaptolom prosvjed, da njihovi protivnici budu uvedeni u posjed Hedrihovca (A. M. Z. V. 19.). I tako nastaviše s prosvjedima, dok konačno Petar iz Gudovca, sit parničenja, ne položi oružje, pa se 8. veljače 1503. odreče svih prava na Hedrihovac u korist samostana Svih svetih u Strezi (A. M. Z. V. 24.).

Gudovac postoji do danas kao oveće selo i filijala župe bjelovarske sa 770 rimokat. i 275 pravoslavnih žitelja, udaljen od matice 6 km (Shem. Zagr. 1929., str. 133.). Nekoć je Gudovac bio sijelo vlastite župe. Ta se župa spominje u popisu od 1501., gdje stoji »Andreas plebanus de Gwdowcz, Stepanus capellanus ejusdem« (Dr. Fr. Rački, Popis župa. Starine IV, str. 215.). Vjerojatno je župa postojala već 1334., te se nalazi među onima, koje su neodređene, jer im označen titul nema naznake mjesta.

Jos. Bösendorfer spominje Gudovac kao mjesto, koje je u 15. st. bilo u posjedu nižih plemića (Slav. pov., str. 75.).

41. G W L I N O W C Z

Selo *Gulinovac* dolazi samo u jednoj ispravi samostana Streze. Blaž i Eriska, djeca Agate, kćeri Stjepana Gulina iz Gulinovca, prodaju 28. rujna 1463. pred banovima Janom Vitovcem i Nikolom Iločkim pavlinskom samostanu u Strezi svoj posjed u Klokočevcu ili Mikčevcu za 60 zl. for. (A. M. Z. IV. 21.).

Danas nema sela Gulinovca, pa se takvo selo ne nalazi ni u zagrebačkim shematizmima ni u Sabljarevu rječniku. Ali postoji do danas ime Gulin. Pisac ovih redaka imao je u školi učenike s imenom Gulin. Ti su kao činovnička djeca bili iz Gračaca.

Selo Gulinovac moralo je biti negdje na području današnje bjelovarske župe, jer su Gulinu imali posjed u Klokočevcu, danas filijala župe bjelovarske.

42. HALESEWCZ

Mjesto *Haleševac* spominje se samo jedamput, i to u oporuci Mate Dezema, župnika u Strezi, od 9. ožujka 1488. (A. M. Z. V. 9.).

Župnik Dezem piše u oporuci: »Item nobilis domina Lucia de Halesewcz obligatur unum florenum dictae ecclesiae meae.« Budući da je plemkinja Lucija iz Haleševca dugovala župnoj crkvi u Strezi jednu forintu, izlazi, da Haleševac nije bio daleko od Streze.

Sela Haleševca nema danas među filijalama zagrebačke nadbiskupije.

43. HEDRIHOWCZ

Selo *Hedrihovac* spominje se najčešće od svih u ispravama samostana Streze. Ono dolazi u 56 isprava, koje obuhvaćaju vrijeme od 1331. sve do 1504. U tim se ispravama spominju razni plemići, koji su ondje stanovali. Mi ćemo pokušati iz tih podataka sastaviti neku povijesnu sliku Hedrihovca kroz 173 godine.

1. Najstariji spis o Hedrihovcu potječe od 2. srpnja 1331. Pred sudom u Rovišću raspravlja se o pravu na posjed Hedrihovac, za koji se otimaju Negeč, sin Nikolin, i Heidrih, sin Doroslavov. Rasprava je odgođena, dok se od Drave ne vrati rovišćanski župan, magister Ivan (A. M. Z. I. 1.). Heidrih je imao dva sina, Valentina i Jurja, koji položiše prisegu, da je zemlja njihova, i uplatiše propisanu pristojbu (A. M. Z. I. 2.). Heidrih je imao i trećeg sina, Blaža, koji se spominje u ispravi od 1. kolovoza 1385. (A. M. Z. I. 14.). U pomenutoj se ispravi spominju Juraj i Blaž kao »filii Hedrici de Konzka«. To je prva poznata generacija plemića iz Hedrihovca. Oni su uspjeli obraniti i zadržati Hedrihovac, koji bez sumnje nosi ime po plemiću Hedrihu iz Konjske.

2. Poslije g. 1395. dolazi druga generacija Hedriha, koji stoje na obrani posjeda u Hedrihovcu. Dana 6. svibnja 1395. ulaže Juraj, sin Hedriha iz Hedrihovca, sa svojim sinovima Lovrom, Hotislavom, Tomom, Stjepanom i Ivanom pred križevačkim županom Martinom Dersom (Držićem), podbanom, prosvjed protiv nekih, koji bi htjeli prodati Hedrihovac (A. M. Z. I. 19.). Dana 6. svibnja 1395. ulaže sličan prosvjed najstariji sin Lovro u ime svoje braće (A. M. Z. I. 18.). Posjed Hedrihovac htjedoše tom zgodom zaposjesti Petar i Andrija, sinovi Dionizija iz Klokočevca.

3. God. 1399. posegnuše Matija i Ivan iz Horsove i Toma i Matija iz Miletinca za posjedom u Hedrihovcu. Na obranu Hedrihovca ustadoše Lovro, sin Jurja, sa svojom braćom Hotislavom, Tomom, Stjepanom i Ivanom i Benedikt, Matej i Ivan, sinovi Valentina. Juraj i Valentin, kako vidjesmo, bijahu braća, a sinovi Hedriha iz Hedrihovca. Oni uložiše prosvjed pred podbanom i križevačkim županom Ivanom Antimovim 5. svibnja 1399. (A. M. Z. I. 24.). U ispravi od 28. siječnja 1400. zove se Valentin »filius Heldrici de Konzkamelleky« (A. M. Z. I. 26.).

4. Dana 13. lipnja 1406. založiše Ana, udova Valentina iz Hedrihovca i njeni sinovi Ivan i Matej (Benedikt i Filip se ne spominju) svećeniku Petru, sinu Jurja iz Hedrihovca, i njegovoj braći selište, na kome sami boraviše. i dio selišta zvanog Čurina s mlinom za 8 zl. for. (A. M. Z. I. 27.).

5. G. 1415. došlo je do rodbinskih razmirica u Hedrihovcu. Stjepan, svećenik, i Petar i Ivan, sinovi Jurja iz Hedrihovca, ulažu 6. ožujka 1415. pred križevačkim županima prosvjed protiv toga, da njihov brat Blaž zaposjedne očevu kuriju, jednu šumu i selišta, što ih imaju u zalogu od udove Ane (A. M. Z. II. 10.).

6. Poslije g. 1450. ističe se u Hedrihovcu literat Stjepan, sin Jurja iz Hedrihovca, i njegov sin, svećenik Petar, koji je bio zagrebački prebendar. Dana 12. ožujka 1451. daje literat Stjepan, sin Jurja iz Hedrihovca, sa svojim sinovima, svećenikom Petrom i Jurjem, svojoj kćeri Elizabeti, udatoj za Fabijana iz Sigeta, dva dijela vinograda u selu Globoki (A. M. Z. III. 15.).

7. G. 1452. brani svećenik Petar, sin literata Stjepana iz Hedrihovca, obiteljski posjed protiv Petra Brige iz Jakozerdahela (A. M. Z. III. 21.). G. 1459. brani isti svećenik Petar obiteljski posjed protiv Ivana »Wlazicha« iz Hedrihovca, koji je okupirao jedno cijelo selište, pet jutara oranice na drugom selištu, dao sjeći šumu i t. d. (A. M. Z. III. 34., 35., 38.).

8. Osobito jaka navala na Hedrihovac bila je g. 1465. Svećenik i zagrebački prebendar Petar prosvjeduje 8. svibnja 1465. pred gubernatorom i banom Emerikom Zapoljom u ime svoje, u ime svoje sestre Elizabete i njenih sinova Nikole, Jurja i Ladislava, u ime sestre Doroteje, udate za Matiju Horvata, protiv Ivana Sveteca, Nikole Soldića, Jurja Brige i Ivana Dobičeka, koji htjedoše zauzeti imanje u Hedrihovcu (A. M. Z. IV. 24.). G. 1466. okupirao je doista »Wlazich« iz Hedrihovca dva selišta. Prebendar Petar podnio je tužbu na bana Jana Vitovca, koji je 2. prosinca 1466. naložio križevačkom županu da kroji pravdu »juxta dispositionem regnicolarum nuper Crisii de communi voto eorundem factam« (A. M. Z. IV. 29.). Kada stvar nije bila brzo riješena, obrati se svećenik Petar sa sestrom Dorotejom, udatom za Matiju Horvata, i sestrom Elizabetom, udatom za Stjepana iz Kuzminca, na samog državnog suca Ladislava iz Paloca u Budimu. Državni sudac vrati 13. siječnja 1468. cijelu parnicu u Hrvatsku pred banove i pred križevački sud (A. M. Z. IV. 34.). Budući da su parnički troškovi bili veliki, to su unutar obitelji učinjene neke transakcije. Elizabeta, kći literata Stjepana iz Hedrihovca, udata za Stjepana iz Kuzminca, založila je svoj dio posjeda u Hedrihovcu svomu bratu svećeniku Petru za 11 for., utrošenih u parnici, i suprugu sestre Doroteje Matiji Horvatu za 4 i po for. utrošenih u parnici (A. M. Z. IV. 35.). Doroteja pak sama založila je svoj dio posjeda u Hedrihovcu svome suprugu Matiji Horvatu za 10 for. utrošenih u parnici (A. M. Z. IV. 39.).

9. G. 1470. čini Ladislav, sin Zeulda iz Hedrihovca, velike zulume Doroteji, kćeri literata Stjepana iz Hedrihovca, a supruzi Matije Horvata. On je tvorno napao plemkinju i njene ukućane (A. M. Z. IV. 41.). Stoviše, on je zaposeo jedan dio njenog posjeda u Hedrihovcu (A. M. Z. IV. 4.). K Ladislavu, sinu Zeulda, pridružio se g. 1478. Ivan Svetec, sin Benedikta »Wulaza« ili »Wulazicha« iz Hedrihovca. On je na rijeci: Konjskoj blizu svoje kurije, ali na novom mjestu, podigao mlin, koji je lošim vođenjem vode uništio livadu Matije Horvata i žene mu Doroteje i odnio joj 20 plastova (A. M. Z. V. 6.). I kmetovi pečuhskog biskupa Sigismunda iz Beljudozca i Doroslavca činili su razne štete na pomenutom posjedu (A. M. Z. V. 7.).

10. Potaknuti tim neprilikama darovaše svećenik Petar, prebendar kera zagrebačke crkve, i njegova sestra Doroteja, udata za Matiju Horvata, 24. studenoga 1486. pred zagrebačkim kaptolom svoj posjed u Hedrihovcu samostanu Svih svetih u Strezi uz uvjet, da imaju pravo uživanja do smrti (A. M. Z. V. 8.).

11. Imajući u Hedrihovcu već neki dio posjeda nastojahu pavlini da makar i kupnjom dođu do ostaloga. I to im uspije. Dana 17. studenoga 1492. kupiše pavlini od Elizabete, kćeri literata Stjepana iz Hedrihovca, udate za Stjepana iz Kuzminca, i od njenog sina Ladislava njihov dio posjeda u Hedrihovcu za 50 for. (A. M. Z. V. 10.). Na taj način dobiše pavlini iz Streze cio posjed, koji je pripadao svećeniku Petru, njegovoj sestri Doroteji i Elizabeti.

12. No sada počinje novo doba u povijesti Hedrihovca. Dogodilo se, da je umro svećenik i prebendar Petar, a i njegova sestra Doroteja. Tu zgodu upotrebiše magister Petar iz Gudovca, njegov sin Andrija i Petar Bočkaj iz Rasinje i isposlovaše na dvoru, da im je kralj Vladislav 14. prosinca 1492. podijelio posjed Hedrihovca, koji je prije pripadao literatu Stjepanu i njegovu sinu svećeniku Petru, jer da su umrli bez nasljednika (A. M. Z. V. 11.). Čazmanski kaptol htio je da po višem nalogu pomenute uvede u posjed, ali se tome 27. siječnja 1493. opriješe pavlini (A. M. Z. V. 12.). Tako se rodi velika parnica, o kojoj smo govorili kod Gudovca.

13. Ne čekajući kraj parnice nastojahu magister Petar iz Gudovca i rođaci da na drugi način, bilo silom, uđu u posjed Hedrihovca. G. 1493. pokušao kupiti 50 jutara zemlje u Hedrihovcu od Stjepana Zeulda ili Soldića, koji je kao neki rođak pokojnih prisvajao pravo na taj posjed, ali se tomu 22. svibnja 1493. opriješe pavlini svojim prosvjedom pred čazmanskim kaptolom (A. M. Z. V. 13.). Magistar Petar s ortacima zaposjedne Hedrihovac i stane vršiti vlasnička prava tražeći od kmetova kmetske dužnosti, protiv čega uložiše pavlini pravni lijek (A. M. Z. V. 14.). Dana 5. veljače 1494. prosvjeduju pavlini pred čazmanskim kaptolom, što Petar iz Gudovca, sin mu Stjepan, Petar Bočkaj iz Rasinje i Stjepan Zeuld iz Hedrihovca žele među sobom podijeliti njihov posjed u Hedrihovcu (A. M. Z. V. 16.).

14. Tada nastane najjača reakcija pavlina iz Streze. Kada je kralj Vladislav s banom Ladislavom iz Kaniže oko 8. veljače 1495. vršio sudovanje u Virovitici, podnese pavlini po svom odvjetniku Valentinu Palffyju tužbu protiv magistra Petra

iz Gudovca i sina mu Stjepana, što su zaposjeli Hedrihovac, darovan samostanu od svećenika Petra i sestre mu Doroteje (A. M. Z. V. 17.). Ban Ivan Korvin odgodi 26. kolovoza 1495. parnicu (A. M. Z. V. 18.). Magister Petar iz Gudovca nastojaše sve jednako da s ortacima bude uveden u posjed Hedrihovca. Pavlini obasuaše nadležne vlasti prosvjedima, da to spriječe. Tako uložise prosvjed pred zagrebačkim kaptolom 31. siječnja 1496. (A. M. Z. V. 19.), ponovo 8. studenoga 1496. (A. M. Z. V. 1 ad), opet pred zagrebačkim kaptolom 23. lipnja 1497. (A. M. Z. V. 20.) i pred banom Ivanom Korvinom 21. prosinca 1499. (A. M. Z. V. 21.).

15. Umoren dugim sudovanjem popusti Petar iz Gudovca, pa se oko 8. veljače 1503. pred banom Ivanom Korvinom odreče svakog prava na Hedrihovac. I tako pretaše parnice, koje su se vukle od g. 1495. (A. M. Z. V. 24.). Tada su se smirile bure, i pavlinima je zasjalo sunce. Dana 29. ožujka 1503. potvrdi kralj Vladislav darovnicu svećenika Petra iz Hedrihovca i njegove sestre Doroteje, koja je još živjela, pa dade svoj kraljevski pristanak, da pavlini budu uvedeni u posjed (A. M. Z. V. 26.). Dana 29. ožujka 1503. odreče se Doroteja svoga prava doživotnog uživanja, pa preda svoj posjedovni dio pavlinima odmah uz uvjet, da je dohrane do smrti (A. M. Z. V. 25.). Dana 6. kolovoza 1503. javlja čazmanski kaptol, da je na nalog kralja Vladislava uveo pavline iz Streze u posjed Hedrihovac (A. M. Z. V. 27.).

16. Uvod je obavljen mirno i bez prigovora. Ali kad je bio završen, javio se križevački gradski sudac »Georgius selliper«, pa je uložio prosvjed. U arhivu samostana Svetice (II. 1) nalazi se jedna važna, makar neovjerovljena listina pod naslovom »Generatio de Hedrihowcz«, iz koje se vidi, zašto su se neki trgali za posjed Hedrihovac. Literat Stjepan imao je jednu sestru, koja se zvala Kolestija. Ta se Kolestija udala po bratovoj želji za nekog plemića, te je dobila od njega kao brata svoju djevojačku četvrtinu i miraz. Poslije smrti svog muža plemića vratila se k bratu, a on joj je za stanovanje i uzdržavanje dao do njene smrti jedno selište. Međutim tu se ta Kolestija kasnije udala za neplemića seljaka Benedikta »Wlaza« ili »Wlazicha«, s kojim je imala sina, zvanog Ivan Svetec, i dvije kćeri, Ilku i Anu. Ana se udala i imala sina Šimuna. Šimun je imao Doroteju, koja se udala za križevačkog suca Jurja sedlara.

Sada nam je jasno, zašto su »Wlazi« i drugi iz te loze pozicali za Hedrihovcem i stavljali se u službu magistra Petra iz Gudovca, pa mu »prodavali«, što nije bilo njihovo. Međutim pavlinima je uspjelo dokazati, da je Kolestija dobila svoj miraz, i da prema tomu ona i njezini nasljednici nemaju prava tražiti očevinu.

17. Na kraju dodajemo, da je Doroteja, udova Matije Horvata, u svojoj oporuci od 22. travnja 1504. ostavila pavlinskom samostanu i svoju gotovinu i škrinju sa stvarima, koja je već za života njena bila prenesena u samostan (A. M. Z. V. 31.).

Time smo završili povijest Hedrihovca u 14., 15. i na početku 16. stoljeća.

Hedrihovac se morao nalaziti uz rijeku Konjsku, a u blizini Streze. Nažalost tog važnog sredovječnog mjesta više nema, pa ga uzalud tražimo u shematizmima i rječnicima.

Zanimljivo je, da se ime Hedrihovac nije sačuvalo u narodu. Ni najstariji ljudi onoga kraja ne znaju za nj. Nu doznajemo, da još postoje plemići Hedrihi.

44. HEGNOWA

U ispravi od 27. siječnja 1461. spominje se Ivan Koput »viceplebanus de Hegnowa«. Odatle izlazi, da je *Hegnowa* bila sijelo župe, i to blizu Kandalovca. Pomenuto dana sastavlja plemić Juraj Kandal iz Kandalovca oporuku. Određuje, da se njegovo tijelo sahrani u pavlinskoj crkvi Svih svetih u Strezi, jer je za života bio primljen u bratovštinu sv. Pavla, prvog pustinjaka. Pavlinima ostavlja dva prazna kmetska selišta u Kandalovcu, a treće selište daje župniku crkve sv. Marije u Strezi. Izvršiteljem oporuke imenuje Ivana Koputa župnika u »Hegnowi«.

U popisu župa iz g. 1334. ne spominje se župa Hegnowa, ali imade nekoliko župa bez naznake mjesta, kao župa presv. Trojstva, župa sv. Martina, župa sv. Benedikta, župa sv. Petra. Njihova su sijela dosada neistražena (Dr. J. Buturac, Zbornik nadb. zagr., str. 432.-436.). Među tim neistraženim župama spominje se i »Ecclesia beati

Martini«, i to blizu Streze. U popisu župa iz g. 1501. spominje se »Briccius plebanus in Nowa Szent Marton« (Dr. Fr. Rački, Popis župa. Starine IV, str. 215.). I to na jugu od Kapele. Dr. Buturac nije ubicirao župu sv. Martina, kao ni kapelu sv. Martina (Ibid. br. 40.).

Riječ Heg (hegy) znači Brijeg. Prema tome bi Hegnowa bilo isto što Novi Brijeg. Hegnowa ne može biti Novigrad, jer se taj tada zvao Kamarcha. Ne može ni da bude mjesto Bregi kod Koprivnice, jer tada nije uopće bilo Brega ni kao sela, a još manje kao župe. God. 1638. nije u Bregima bilo ni jednoga stanovnika, kako se to vidi iz lista koprivničkog župnika Mateja Sumera biskupu Benediktu Vinkoviću, a tamošnje zemlje, koje nekoć pripadahu zagrebačkom biskupu obrađivahu koprivnički građani i Vlasi i Vlislava (R. Horvat, Rkt. župe u Hrv. Podr., 1941., str. 3.).

Sva je prilika, da je župa Hegnowa iz g. 1461. istovetna sa župom Nowa Zenth Marton iz g. 1501. Zanimljivo je, da se u ispravi od 17. ožujka 1516. (A. M. Z. V. 35.) spominje »Nicolaus, plebanus de Plawncyza Zenthmarton«. Župa dakle sv. Martina postojala je u Plavnici. Bilo je više Plavnica. U jednim Plavnicama bila je župa sv. Benedikta. Ta se zvala »Plawnicza-Zenthbenedek«, a dr. J. Buturac je ubicira u današnje Stare Plavnice kod Zrinskog Topolovca (Zbornik, str. 436.), premda su Stare Plavnice sada nešto sjevernije od Gudovca u bjelovarskoj župi.

Ako je Plavnica Zenthbenedek Stare Plavnice, onda bi Hegnowa ili Plavnica Zenthmarton mogle biti Nove Plavnice u bjelovarskoj župi. Nove Plavnice broje danas 400 rkt. i 90 pravosl. žitelja (Shem. Zagr. 1929., str. 133.). Zanimljivo je, da se uz Nove Plavnice odmah nadovezuju na putu prema Kapeli Hrgovljani. Nisu li možda današnji Hrgovljani iskrivljene riječi od Hegnovljani? *Hrgovljani* su danas filijala bjelovarske župe. Broje 466 rkt. i 85 pravosl. žitelja (Shem. Zagr. 1929., str. 133.).

45. HERMANOUCH

Selo *Hermanovac* dolazi samo u jednoj ispravi samostana Streze, i to u ispravi od 10. siječnja 1427., pisanoj »in castro Kuwar« (A. M. Z. II. 28.). Neki varošani »de sub Kuwar« prodaju svoje vinograde svojim suvarošanima pred gradskim kastelanom Emerikom Plumberkom (Plombergom). Toj kupoprodaji prisustvovao je uz druge gradske činovnike i »Georgius condam wayuda de Hermanouch«, dakle Juraj bivši vojvoda u Hermanovcu.

Danas nema više Hermanovca, pa se selo tog imena ne nalazi u zagrebačkim shematizmima ni u Sabljarevu rječniku. Iz prilika se vidi, da bi moglo biti negdje u blizini Koprivnice.

46. HORVATOUSCHINA

Horvatovščina, koja se piše katkad i Hrowatschina, bila je posjed s malim naseljem. »Copia Privilegiorum claustrum Sanctorum de Ztreza« (Arhiv Jugosl. akad. II. b. 46.) kaže ovako: »Possessio seu portio Horvatouschina sic dicta, quod eam condam Mathias Croatus seu Horvath possedisset, alias penes fluvium Plavnica existens.« Bio je to posjed prozvan po Matiji Horvatu, suprugu Doroteje, kćeri literata Stjepana iz Hedrihovca, a nalazio se kraj rijeke Plavnice. Nu na tom posjedu bilo je i jedno malo naselje, koje se sastojalo od tri kmetska selišta i jedne plemićke kurije. Tako naime čitamo u glasovitom urbaru od 1477. (Iv. Krst. Tkalčić, Urbar Streze, Vjesnik zem. arhiva V, str. 208.). Nu te godine su dva selišta bila prazna, a treće je uživao neki mlinar.

Kako sam čuo od žitelja kapelske župe, ime Horvatovščina uzdržalo se u kapelskoj župi do danas kao rudina kod Plavnice.

47. HORZOWA

To se mjesto spominje u dvije isprave:

1. U ispravi od 5. svibnja 1399. dolaze Matija i Ivan, sinovi Ivana, sina Andrije »de Horzowa«. Ti žele zaposjesti imanje u Hedrihovcu, ali Lovro, sin Jurja, a unuk Hedriha iz Hedrihovca, ulaže prosvjed (A. M. Z. I. 24.).

2. U ispravi od 9. ožujka 1488. je »Blasius Magnus de Horzowa« svjedok oporuke Mate Dezema u Strezi (A. M. Z. V. 9.).

Iz tih se isprava vidi, da Horzova nije bila daleko od Hedrihovca, to jest oko kraja Konjske.

Horzova je vjerojatno današnje *Hrsovo*, filijala župe Cirkvena, koje je g. 1929. brojilo 225 rkt. i 77 pravosl. žitelja, a udaljeno je od matice 3 km. Nalazi se između Cirkvene i Rovišća, ali bliže Rovišću nego Cirkveni, a kraj Rovišća teče rijeka Konjska.

48. HUTENOUC (HOTINOUC)

To se selo piše *Hutinovac* i *Hotinovac*. Neke isprave dodaju »sive Vicariasouch«, dakle Vikarijaševac. Dolazi u ispravama 14. st.

1. Pavao, »civis Montis Grecensis«, vodi g. 1395. parnicu, da dobije neka imanja u Strezi, Hotinovcu ili Vikarijaševcu i Plavnici. Pomažu mu braća ili pobraća kanonik Ivan, arhidakon vrbovački, i Nikola, župnik kašinski, koji 23. listopada 1395. pred zagrebačkim kaptolom sklapaju bratinstvo (A. M. Z. I. 20.).

2. Pavao je dobio parnicu, pa ga križevački župan Ivan, sin Anthimusa, s podžupanom Valentinom uvodi u posjed Hutinovca, Streze i Plavnice, o čemu je zagrebački kaptol 16. studenoga 1397. izdao ispravu (A. M. Z. I. 21.).

Taj Pavao, »civis Montis Grecensis«, bio je sin Andrije (filius Andrey filii Thomae de Mendzenth), koji je s bratom, kanonikom zagrebačkim Petrom, g. 1366. od kralja Ljudevita dobio Strezu i Plavnicu u zamjenu za Otnu, Orbonu i Mošinju (Cod. dipl. XIII. 596.).

Iz toga, što se Hutinovac ili Vikarijaševac spominje zajedno sa Strezom i Plavnicama, izlazi, da je morao biti negdje u blizini tih mjesta.

Danas nema ni Hutinovca ni Vikarijaševca. Postoji brijeg Hučevac u šumi Konjskoj. Tu nalaze seljaci ostatke kamena i cigle u temeljima zgrada. Narod priča, da je tu bila crkva.

49. HRAMZLOUCH

Selo pod imenom *Hramzlovac* spominje se samo u jednoj ispravi. Dana 27. svibnja 1418. svjedoči križevački župan Petar iz Fizežda, da je plemićki sudac Petar iz Kormarnice proveo jednu istragu u selu Hedrihovcu. Utvrdio je, da je Benedikt, sin Klementa predijaliste iz Hramzlovca, s nekim drugim ortacima iz Plavnice i Martinovca navalio na kuriju svećenika Petra u Hedrihovcu i odanle odnio neke predmete i pokvario mlin (A. M. Z. II. 16.).

Što se krije iza tog neobičnog imena »Hramzlouch«, nije posve jasno. Svakako je to selo ili mjesto bilo u blizini Hedrihovca i Plavnica.

Danas ne postoji nigdje selo Hramzlovac.

50. HRASSAY

To se mjesto spominje samo jedamput u arhivu Streze, i to u ispravi od 13. listopada 1433. Ban Herman Celjski odgađa raspravu između magistra Jurja, sina Ivana »de Hrassay«, i literata Stjepana, sina Jurja iz Hedrihovca, na ponedjeljak iza oktave Bogojavljenja (A. M. Z. II. 39.).

Mjesto »Hrassay« nije bilo daleko od Hedrihovca, kad njegovi žitelji vode parnicu sa žiteljima iz Hedrihovca.

Što se krije iza riječi Hrassay, ne možemo sigurno reći. Možda se pod tim imenom krije selo *Raščani*, filijala župe Sv. Petar Čvrstec, koja je g. 1929. brojila 220 rkt. žitelja, a udaljena je od svoje matice 3 i po km., a u sferi je Streze. Topolovački župljani nazivaju to selo *Hraščani*, što je još sličnije ispravi.

51. HUM

Mjesto *Hum* spominje se u arhivu Streze samo jedamput, i to u ispravi od 10. lipnja 1465. Sigismund Polc »de Hum« zauzeo je po nalogu magistra Petra iz Gudovca i Blaža Brige iz Jakozerdahela (danas Velike Sredice) tri pavlinska selišta u Podbukovini, a kanio je uzeti i selo Ilinac (A. M. Z. IV. 24.).

Osim župe Huma na Sutli postoji danas još šest drugih sela, koja nose ime Hum (u župi Zabok, Marija-Bistrica, Stubica Gornja, Poljana i t.d.). Sva su ta mjesta predaleko. Iz naše se isprave vidi, da Sigismund Polc nije bio daleko od Gudovca, Zerdahela i Plavnice, kada se dao da okupira imanje Podbukovinu, zvano »Sveti Benedikt« i Ilinac.

Točnije se zasada ne da ubicirati naš Hum.

52. ILYNCH

Selo i posjed *Ilinac* spominje se dosta često u arhivu Streze. i to od g. 1449. do 1516.

1. Plemkinja Ilka, kći Ladislava iz Ilinca, založila je samostanu Svih svetih u Strezi selo Ilinac, a čazmanski kaptol potvrđuje 14. prosinca 1449., da je po nalogu bana Ulrika Celjskog uveo pavline u posjed toga sela (A. M. Z. II. 19.).

2. Dana 27. rujna 1451. daruje plemkinja Ilka, kći Ladislava, a unuka Ilije iz Ilinca, udova Nikole iz Konjske, pred čazmanskim kaptolom pavlinskom samostanu Svih svetih u Strezi imanje od 5 kmetskih selišta u selu »Ilynch« zajedno s kurijom (A. M. Z. III. 18.). Pavline je uveo u posjed Ilinca čazmanski kaptol 12. prosinca 1451. Uvodu su pribivali među drugima Elizabeta iz Ilinca, udova Antuna iz Korena, zatim jedan kmet Doroteje iz Ilinca, onda mnogo drugih, kao literat Stjepan iz Hedrihovca, Kandal iz Kandalovca, Toma i Klement Morus iz Plavnice (A. M. Z. III. 19.).

3. Kako je to često bivalo, htjedoše zavidnici omesti darovanje i sami prisvojiti darovano. Tako je bilo i tada. Prvi bijahu magister Grgur Srpencia iz Dražanovca, a onda magister Petar iz Gudovca. Oni zamoliše kralja Matiju Korvina, da im podijeli selo Ilinac. Protiv toga digoše prosvjed pavlini pred zagrebačkim kaptolom 29. svibnja 1462. (A. M. Z. IV. 13.). Prior Mihajlo podigne prosvjed i pred banovima Janom Vitovcem i Nikolom Iločkim, i to još isti dan (A. M. Z. IV. 14.).

4. Bilo je i drugih, koji su posegnuli za Ilincem. Tako je Ladislav Vitez iz Karpine okupirao osam jutara pavlinske zemlje u Ilincu, popasao livade i zaposjao šumu. Prior Mihajlo se obrati na županijsku oblast u Križevcima, koja provede istragu i utvrdi smetanje posjeda 12. srpnja 1462. (A. M. Z. IV. 15.).

5. Dana 1. rujna 1467. pristade magister Grgur iz Dražanovca, protonotar, pred državnim sucem Ladislavom od Paloca, da Ilka, kći Ladislava, sina Ilije iz Ilinca, a udova Nikole iz Konjske, daruje svoje imanje s kurijom u Ilincu pavlinima u Strezi (A. M. Z. IV. 30.). Time su se pavlini utvrdili u posjedu.

6. Urbar iz g. 1477. spominje u selu Ilincu kuriju i 8 kmetskih selišta. Jedno selište imao je Ilija Kovač, nadalje su po jedno selište imali Mijo Prehorić, Valent Veselić, Andrija Jahčenač, Tomo Sulka. Jedno se zvalo »Testamentovo«, a jedno »supra Santechiczam« (Iv. Krst. Tkalčić, Urbar Streze. Vjesn. zem. arh. 215.).

7. Od g. 1467. do 1516. imadahu pavlini mir. Nu te godine pokuša palatinski protonotar magister Ivan, sin Pelbarta, da dobije Ilinac, Vikarijaševac i Druškovac.

Čazmanski kaptol je htio da po nalogu vesprinskog biskupa Petra Berislavića, bana hrvatskoga, uvede pomenute u posjed dobivenih imanja, ali se tome opriješe pavlini, a i Stjepan iz Gudovca (A. M. Z. V. 36.).

Danas se selo Ilinac ne nalazi među filijalama zagrebačke nadbiskupije. No u bjelovarskom kraju sačuvalo se ime Jelinac, kao ime jedne šume i jedne doline, koja obiluje bujnim livadama. Na livadama se nalazi oveća šuma. Kraj šume je malo selo na uzvisini, koje se zove Zvirci. Selo Zvirci ne spominje se u zagrebačkim shematizmima, a ipak postoji, puk pohađa župnu crkvu u Bjelovaru. Možda je tu bila plemićka kurija, o kojoj se govori u spisima zajedno s 8 kmetskih selišta.

Nedaleko odatle bio je Dijankovac ili Jankovac (Diankowelge), posjed pavlina iz Streze, a odmah iza toga Gornje Plavnice. Sve historijsko tlo arhiva iz Streze. Napominjemo, da urbar iz g. 1477. spominje šumu »penes Ilyncz«, kao i šumu »Jankovecz«.

53. IWANICZ

Mjesto *Ivanić* dolazi samo jedamput u arhivu Streze, i to u oporuci Mate Dezema iz Streze od 9. ožujka 1488. Župnik Dezem očituje u oporuci, da Valentinu Hobetiću, predijalcu iz Ivanića, duguje dva forinta, pa određuje, da izvršitelji oporuke taj dug vrate.

Taj Ivanić nije u sferi Streze, jer se nalazi u čazmanskom arhidakonatu. To je današnja župa Ivanić-grad, gdje je biskup zagrebački imao svoj dvor i svoje predijalce. Ivanić je sjelo župe, koja se spominje u popisu od 1334.: Item in Ivancz ecclesia beatae Virginis, plebania, item sua filia capella sancti Nicolai de Lupoglav (Dr. Fr. Rački, Popis župa, Starine IV, str. 224.).

Riječ »predijalac iz Ivanića« dokazuje, da se tu radi o biskupskom Ivaniću.

54. JAKOPOUCH

Selo i posjed *Jakopovac* dolazi u arhivu Streze vrlo često, i to gotovo kroz 100 godina, t. j. od 1427. do 1523.

1. Ders, sin pok. podbana Martina de Zerdahel (Gornje Sredice), poklonio je 29. prosinca 1427. Brcku, sinu Andrije iz Bolaara u vesprinskoj biskupiji, zbog njegovih zasluga, selo Jakopovac u križevačkoj županiji. Brcko je bio kastelan u Topolovcu, dok je Ders bio gospodar Topolovca. Zanimljivo je, kako se u ispravi opisuju zasluge kastelanove. U vrijeme Martina Dersa (Držića) pobuniše se varošani i predijalci u Rovišću (populi de oppido Royche et praediales districtus ejusdem), a kastelan je razboritim načinom umirio ljude i priveo ih na poslušnost gospodaru (A. M. Z. II. 30.). Dana 23. ožujka 1428. potvrđuje čazmanski kaptol, da je kastelana Brcka i njegova sina Petra uveo u posjed Topolovca (A. M. Z. II. 32.).

2. Dana 28. travnja 1439. ostavio je kastelan Brcko u bolesti oporučno selo Jakopovac pavlinskom samostanu u Strezi uz uvjet, da bude – umre li na području zagrebačke biskupije – sahranjen u samostanskoj crkvi, i da redovnici služe za nj sv. misu u čast bl. dj. Marije »perpetuis temporibus«. Oporuku je sastavio javni bilježnik Blaž, sin Brcka iz Rovišća (A. M. Z. II. 46.).

3. Ipak je trebalo mnogo vremena, dok su se pavlini mogli uvesti u posjed Jakopovca. Prije svega nije kastelan Brcko još umro, pa zato altarija nije stupila na snagu. Onda se, valjda poslije smrti njegove, dogodilo, da su sinovi Brckovi, Ivan i Albert, založili selo Jakopovac Pavlu Jakopoviću i njegovoj rodbini za 40 for. Tada je došlo do teške parnice, koja se vodila g. 1468. između priora Andrije i Ivana i Alberta najprije pred čazmanskim locumtenensom, a onda pred kaločkim prepozitom Stjepanom, predsjednikom metropolitanskog sudišta (A. M. Z. IV. 33.). Na sudu je posredovanjem kapelskog župnika Nikole, koji je zastupao pavline, došlo do nagodbe, da prior prisegne, da je topolovački kastelan Brcko doista oporučno ostavio Jakopovac samostanu. Prior je tu prisegu položio pred kaločkim prepozitom.

4. No ostalo je neriješeno pitanje zaloga od 40 for. Ta se parnica vodila pred čazmanskim prepozitom Matijom, vikarom zagrebačkog biskupa Osvalda. Parnica je

riješena tako, da pavlini isplate Stjepanu Jakopoviću iz Matejevca i njegovoj rodbini založnu svotu, a oni se odreknu svakog prava na Jakopovac. Pavlini isplatiše založnu svotu dne 7. srpnja 1468. pred javnim bilježnikom Ivanom, sinom Brcka iz Rovišća, koji je radi toga došao lično u Kapelu, gdje je isplata obavljena (A. M. Z. IV. 36.).

5. Još se našao jedan protivnik, a to je bio Ders, sin podbana Martina iz Topolovca, kome spočetka nije bilo pravo, da je njegov kastelan obiteljski posjed dao samostanu. Međutim on 21. listopada 1468. pred banom Ivanom Thuzom iz Laka epozva svoj prosvjed, te se odreče svakoga prava (A. M. Z. IV. 37.). I tako su pavlini od g. 1468. dalje mirno uživali selo Jakopovac.

6. Urbar samostana Streze iz g. 1477. nabraja u Jakopovcu 13 kmetskih selišta. Imena selišta jesu: Mahtežić, Goričina, Jarenić, »Pod hrastom« uz livadu Gurice, Toma Šependija, udova Štefanić, Popšić, Baćanec, Glagino, selište udove Chrona, sessio Clementis Italici, sessio ex opposito Clementis. Svako kmetsko selište u Jakopovcu imalo je najmanje 13 jutara zemljišta i uz to livadu. Selišta Jarenić imalo je 25 jutara i livadu. Osim 13 kmetskih selišta postojala je u Jakopovcu plemićka kurija, u kojoj je g. 1477. prebivao Petar Filipović, koji je uživao oranice i veću livadu kurije. Kurija je prosta od kraljevske takse (Iv. Krst. Tkalčić, Urbar Streze, Vjesn. zem. arh. V, str. 207.).

7. Nakon dugog mira sjetio se opet jedan potomak Dersa Jakopovca. To je bio Nikola Dersffy de Zedahel, koji je g. 1523. okupirao Jakopovac i Torinac, silio kmetove na razne službe i podavanja, a kad nisu htjeli slušati, navalio na njih i ubio im dva vola. Prior Ivan iz Streze podnese tužbu križevačkom županu, koji istragom utvrdi krivnju i o tom izda potvrdu 2. rujna 1523. (A. M. Z. V. 41.). Da se obrane od Nikole Dersffyja, obratiše se pavlini na samog kralja Vladislava. Dana 21. rujna 1523. naloži kralj Vladislav hrvatskomu banu Ivanu Torkvatu, da zaštititi redovnike protiv svakoga, a napose protiv Nikole Dersffyja (A. M. Z. V. 39.). Dana 21. rujna 1523. naloži kralj i križevačkomu županu, da provede istragu protiv Nikole Dersffyja, i ako je istina, da je okupirao selo Topolovac i Torince, neka postupi po zakonu, i neka pavline ponovo uvede u posjed imanja ne mareći za prosvjed protivnika (A. M. Z. V. 40.). Tako su pavlini zadržali Jakopovac do kraja svog postojanja u Strezi.

Jakopovac postoji do danas kao selo i filijala nešto istočno od Topolovca 4 km daleko od matice. God. 1929. brojio je 455 žitelja (Shem. Zagr. 1929., str. 141.).

55. JAKOZERDAHEL

Isprave razlikuju Jakozerdahel i opet Zerdahel. Jakozerdahel odgovara *Velikim ili Donjim Sredicama* kod Bjelovara, a Zerdahel Gornjim Sredicama sjeverno od Jakopovca u župi Mosti.

Ovdje ćemo govoriti o Jakozerdahelu, koji se u spisima Streze češće spominje.

1. U ispravi od 6. lipnja 1422. spominje se Martin, sin Egyeda de Jakozerdahel, kao jedan od kraljevskih ljudi, koji su uveli pavline iz Streze u šest kmetskih selišta i livadu u Klokočevcu (A. M. Z. II. 23.).

2. U ispravi od 28. travnja 1439. spominju se Benedikt, župnik sv. Martina de Jakozerdahel, i njegov kapelan Klement kao svjedoci oporuke topolovačkog kastelana Brcka, sina Andrije iz Bolaara (A. M. Z. II. 46.).

3. Od 1463. do 1474. ističe se u ispravama plemić Blaž Briga de Jakozerdahel, i to u vezi s magistrum Petrom iz Gudovca. Oba se jagme za pavlinskim posjedima. G. 1463. posvojiše pomenuta dvojica posjede Bikalje i Ilinac, te učiniše razna druga nasilja. Pavlini povedoše parnicu, koja se svršila 17. ožujka 1463. nagodbom. Pavlini dobiše natrag Bikalje i Ilinac, a Petar iz Gudovca i Blaž Briga iz Jakozerdahela dobiše dva selišta u Kaćincima. Petar i Blaž obvezaše se, da će vratiti oteta tri konja, odijela i druge otete stvari (A. M. Z. IV. 18.).

4. G. 1465. zauzeo je Sigismund Polc po nalogu magistra Petra iz Gudovca i Blaža Brige iz Jakozerdahela tri pavlinska selišta u Podbukovini, a htio je zauzeti i Ilinac. Pavlini prosvjedovaše pred čazmanskim kaptolom 10. lipnja 1465. (A. M. Z. IV. 24.). Napadači i taj put uzmaknuše, ali nakon 9 godina obnoviše isti pokušaj. Prior Andrija iz Streze uložio je ponovo prosvjed pred čazmanskim kaptolom 4. lipnja 1474. (A. M. Z. V. 2.).

5. Posljednji put spominje se plemić Blaž Briga iz Jakozerdahela g. 1478. u ispravi od 30 ožujka 1478. u istrazi, koju je vodio magister Petar iz Gudovca po nalogu palatina Mihajla Orsaga iz Guta (A. M. Z. V. 5.).

6. U istrazi od 7. srpnja 1468. dolazi kao svjedok jednog pravnog čina u Kapeli Petar »praebendarius de Jakozerdahel«.

Из тих се података види, да је Јакозердахел био не само сјело племића Блажа Бриге, него и сјело žупе св. Мартина. Та се žупа споминје у попису од г. 1334., гдје се каже »Ecclesia sancti Martini de Zerdahel«, као и у попису од 1501., гдје стоји »Georgius plebanus in Jakozerdahel, Matthias capellanus ejusdem« (Dr. Fr. Rački, Popis župa, Starine IV, str. 215.).

Prema Jos. Bösendorferu Jakozerdahel su danas Velike Sredice kod Bjelovara. Jakozerdahel bio je trgovište, koje dolazi u ispravama od 1357.–1494. Tu su bili gospodari Jakopovići, Šimonići i Brige (Slav. pov., str. 75.).

To je filijala bjelovarske župe, koja je g. 1929. brojila 700 rkt. i 80 pravosl. žitelja, a udaljena je 2 km od matice župe.

56. JARNO

To se mjesto spominje samo jedamput u arhivu Streze, i to u ispravi od 27. siječnja 1493. Čazmanski je kaptol po nalogu bana Ladislava iz Egervara htio, da Stjepana iz Gudovca i Petra Bočkaja iz Rasinje uvede u posjed Hedrihovca, ali se tome opriješe pavlini iz Streze. Među kraljevskim ljudima za uvod bijaše među drugima i »Nicolaus Ozel de Jarno« (A. M. Z. V. 12.).

Budući da su drugi kraljevski ljudi bili iz Miletinca, Praščevca i Domankuševca, dakle iz mjesta u sferi Streze, bit će i *Jarno* u blizini Streze, makar i nešto podalje.

Danas nema Jarna ni među filijalama zagreb. biskupije ni u Sabljarevu rječniku.

57. JAROSIN

Selo *Jarošin* spominje se samo u jednoj ispravi Streze, i to dne 30. ožujka 1478. Čazmanski kaptol javlja banu Ladislavu od Egervara, da je Petar iz Gudovca prema nalogu palatina Mihajla Orsaga proveo istragu. Među palatinskim ljudima spominju se Pavao Brodarić i Juraj Brodarić, oba »de Jarosin«.

Stari Jarošin odgovara današnjem seocu Jerešinu. To se selo ne spominje među filijalama zagrebačke biskupije, a nema ga ni u Sabljarevu rječniku, ali se nalazi na detaljnoj vojnoj karti (K. K. Milit. geograf. Inst.) nešto malo jugozapadno od stare Streze, a južno od Topolovca.

58. JAVOROWCZ

Selo *Javorovac* spominje se dva puta u arhivu Streze, i to u ispravi od 30. ožujka 1478. i u oporuci župnika Mate Dezema iz g. 1488.

1. Magister Petar iz Gudovca utvrdio je istragom, da su kmetovi pečuhskoga biskupa Sigismunda iz sela Javorovca napali dvojicu Gudovčana iz sela Bučinca, kada su išli na svadbu Benedikta Povšića na posjedu Zdelja (A. M. Z. V. 5.).

2. Mato Dezem, župnik u Strezi, kaže u svojoj oporuci od 9. ožujka 1488., da mu »Petrus de Jaworowcz« duguje 1 forint (A. M. Z. V. 9.).

Javorovac postoji do danas, i to kao filijala župe Mosti na putu iz Kapele u Novigrad. G. 1929. brojio je Javorovac 24 rkt. i 220 pravosl. žitelja, a udaljen je od svoje matice 2 i po km. Nekada je potpadao pod satniju Novigrad, te brojio 12 kuća sa 7 rkt. i 160 pravosl. žitelja. Pravoslavni žitelji potpadaju pod parohiju Plavšince (Sabljar, Mjest. rječnik 1865., str. 159.).

59. KACHINCH

Selo *Kaćinci* dolazi nekoliko puta u arhivu Streze.

1. Ladislav, sin Stjepana Viteza iz Komarnice, vraća pavlinskom samostanu u Strezi tri selišta u Bikalju i dva selišta u Kaćincima, što je oteo Juraj Ders. Isprava je pisana 12. lipnja 1461. »in Kurynia« (A. M. Z. IV. 3.).

2. Dana 17. ožujka 1463. odstupaše pavlini u nagodbi pred državnim sucem Ladislavom od Paloca magistru Petru iz Gudovca i Blažu Brigi dva selišta u Kaćincima, da dobiju Bikalje i Ilinac.

3. Dana 30. ožujka 1478. izvješćuje čazmanski kaptol prema riječima Petra iz Gudovca, da su pavlini iz Streze zaposjeli tri kmetška selišta u selu Kaćincima križevačke županije još onda, kada je taj posjed pripadao Jurju Piersu, a nisu dobili toga posjeda na osnovu kraljevske darovnice. Izvještaj Petra iz Gudovca nije potpun ni pouzdan, jer je Petar bio u neprijateljskom stavu prema samostanu.

4. Dana 5. veljače 1494. prosvjeduju pavlini iz Streze pred čazmanskim kaptolom, što su magister Petar iz Gudovca, sin mu Stjepan i tast Petar Bočkaj iz Rasinje, prevarišu plemićke suce izradili ispravu, prema kojoj su tobože pavlini zamijenili selo Hedrihovac za 4 selišta u selu Kaćincima županije križevačke.

U urbaru Streze iz g. 1477. nema posjeda Kaćinaca.

Selo pod imenom Kaćinci ili Kaćinac ne postoji danas, pa ga nema među filijalama zagrebačke nadbiskupije. Ali postoji do danas selo Kakinac na putu iz Rovišća prema Strezi i Topolovcu. Selo je 12 km udaljeno od Rovišća na sjever, a g. 1929. brojilo je 37 rkt. i 150 pravosl. žitelja (Shem. Zagr. 1929., str. 139.). Možda je današnji Kakinac istovetan sa starim Kaćincem, to više, što je tako blizu Streze.

60. KAMARCHA

Kamarcha ili *Komarnica* dolazi češće u ispravama Streze.

1. U ispravi zagrebačkog kaptola od 27. listopada 1367. spominje se više plemića iz Komarnice. Oni se odriču posjeda Otne, Orbona i Mošinje u korist arhidakona Petra i brata mu Andrije, koji dobiše te posjede od kralja. Tih je plemića iz Komarnice sva sila: Nikola, sin Filipa, sina Petra de Kamarcha, Nikolin sin Juahun, Mihajlo, sin Filipov; Petar, Tomo, Ivan, Pavao, Juraj i Grgur, sinovi Mateja, a unuci gornjeg Petra. I još neki (Cod. dipl. XIV., 97.).

2. Dana 12. lipnja 1461. vraća Ladislav, sin Stjepana Viteza iz Komarnice pavlinima iz Streze na molbu priora Mihajla tri selišta u Bikalju i dva u Kaćincu, koja je okupirao Juraj Piers (A. M. Z. IV. 3.).

3. Isti Ladislav, sin Stjepana Viteza iz Komarnice, nagađa se s pavlinima iz Streze u sporu oko 6 jutara oranice i šume, koju je njima založila Ilka, udova Nikole iz Konjske. Nagodba je uspjela. Pavlini će zadržati oranicu i pola šume, a Ladislav se zadovoljava sa pola šume. Nagodba je sklopljena 6. kolovoza 1462. u Križevcima pred banovima Janom Vitovcem i Nikolom Iločkim (A. M. Z. IV. 16.).

4. Ivan, sin Jurja iz Komarnice, prisustvuje kao banski čovjek uvodu pavlina u posjed Jakopovca. Isprava je pisana 11. prosinca 1468. (A. M. Z. IV. 38.).

5. Plemići Mihajlo i Andrija »de Kamarcha« pribivaju 9. ožujka 1488. kao svjedoci sastavu oporuke Mate Dezema, župnika u Strezi (A. M. Z. V. 9.).

6. U popisu dobročinitelja samostana Streze i članova bratovštine sv. Pavla, prvog pustinjaka, što ga donosi urbar iz g. 1477., napominju se »Nobilis Paulus literatus de Kamarcha« i »Relicta magistri Nicolai de Kamarcha« (Starine V, str. 217.).

Sredovječna Kamarcha bila je odlična župa, po kojoj se cio arhidakonot prozvao »Kamarcensis«. U popisu župa od 1334. spominje se na prvom mjestu u komarničkom arhidakonatu »Ecclesia beatissimi Ladislai praedicta, id est de Kamarcha, quae tamen est plebania«. God. 1501. kaže se za tu župu, da je in Zredische (Jacobus plebanus in Zredische, Ladislaus eiusdem capellanus).

God. 1501. spominje se još jedna župa u Komarnici, jer se kaže: »Andreas plebanus beatae Virginis in Kamarcha, Petrus capellanus eiusdem, Stephanus ibidem« (Dr. Fr. Rački, Popis župa, Starine IV, str. 213. i 214.).

Sredovječna Komarnica je današnji *Novigrad* (Dr. J. Buturac, Zbornik nadb. zagr., str. 432.). *Novigrad Podravski* brojio je g. 1929. 4018 rkt. žitelja kao mjesto, a kao župa 4711 rkt. i 501 pravosl. žitelja (Shem. Zagr. 1929., str. 88.).

61. KAMECHNICH A

To se selo spominje samo jedamput, i to u ispravi od 23. listopada 1395. kao »Kamechnicha sub Kemlek«. Pavao, sin Andrije iz Sesveta, grički građamin, sklapa bratimstvo s vrbovačkim arhidakonom Ivanom i kašinskim župnikom Nikolom, pa jamči svim svojim imanjima, što ih posjeduje »in episcopatu Zagrabiensi more prae-diali« kao i imanjima, što ih posjeduje »in generatione Myletinch et sub Kemluk in Kamechnicha« (A. M. Z. I. 20.).

Selo *Kamečnica* ili *Kamešnica* postoji do danas. Nalazi se u kalničkoj župi, a udaljeno je od matice župe 6 km. G. 1929. brojilo je 400 rkt. žitelja (Shem. Zagr. 1929., str. 143.).

Prema Jos. Bösendorferu pripadala je Kamešnica u Srednjem vijeku kalničkom vlastelinstvu (Slav. pov., str. 70.).

62. KAMENNO

Selo i posjed *Kameno* dolazi češće u ispravama Streze.

1. Dana 15. veljače 1417. nagrađuje kraljica Barbara kmeta Nikolu, sina Matijina, pa njemu i braći daruje predij Kameno na području svog grada Kuvara, koji (predij) obuhvaća 6 kmetskih selišta (A. M. Z. II. 21.).

2. Nakon smrti Nikole iz Lipine, koji je umro bez nasljednika, daje zagrebački biskup Ivan Alben predij Kameno Hansu Valpotu i njegovoj supruzi Margareti. Isprava je pisana u Koprivnici 12. svibnja 1429. (A. M. Z. II. 33.).

3. Dana 11. svibnja 1438. daje grof Ulrik Celjski, kao gospodar Kuvara, predij Kameno Luki Valpotu, koji je oženio udovu Hansa Valpota Margaretu (A. M. Z. II. 44.).

4. Dana 25. lipnja 1445. oslobađa Ulrik Celjski predij Kameno od svih daća prema gradu Kuvaru ili Kamengradu, pa taj predij titulo novae donationis daje kastelanu Luki i njegovoj supruzi Margareti (A. M. Z. III. 6.).

5. Dana 6. ožujka 1458. poklanja Margareta, udova kastelana Luke, pavlinskomu samostanu Svih svetih u Strezi 10 kmetskih selišta u selu Kamenu, jednu kuriju pod gradom, dva vinograda i mlin Salomonščak. Čazmanski kaptol uvodi 28. travnja 1458. pavline u posjed pomenutih darovanja (A. M. Z. III. 27.).

6. Dana 9. svibnja 1458. potvrđuje Katarina Celjska, udova bana Ulrika, sve povlastice dane dotada prediju Kamenu. Slično je učinila Katarina Celjska i 21. travnja 1458. na molbu priora Ivana iz Lepoglave (A. M. Z. III. 30.).

7. Urbar Streze iz g. 1477. nabraja u selu Kamenu 8 kmetskih selišta, i to: selišta Grgura Gala s 5 jutara uređene i 5 jutara zapuštene zemlje, selišta udove Jurja s 8 jutara (od tog 2 jutra zapušteno), selište Henrikovo s 10 jutara oranice i livadom, selište Nikolino sa 7 jutara oranice i livadom, selište Ivana Hasnoša s 8 jutara oranice i livadom, selište zvano Pavlinsko s 5 jutara oranice i livadom, selište Figkovsko sa 7 jutara oranice i livadom, selište Riginsko s 3 jutra organice bez livade. Prema tome posjed Kameno imao je 60 jutara oranica i još livade (Iv. Kr. Tkalčić, Urbar Streze, Vjesn. zem. arh. V, str. 210.).

Kako se vidi, Kameno je bilo u Srednjem vijeku na području Kuvara (Kwvar, Kõvar) ili Kamengrada, a danas je na području grada Koprivnice kao njezin sastavni dio.

63. KANDALOUCH

Ugledno mjesto u okolini Streze bilo je u Srednjem vijeku selo *Kandalovac*. Ono dolazi u ispravama od 1441. do 1462. Kroz sve to vrijeme živi Juraj Kandal de Kandalouch, koji je morao biti vrlo ugledan čovjek, jer vrši važne pravne poslove bilo kao svjedok pri sastavu oporuke, bilo kao banski izaslanik pri raznim uvodima u posjed. Mi ćemo navesti isprave, gdje se spominje Juraj Kandal i članovi njegove obitelji.

1. U ispravi od 13. listopada 1441. pribiva Juraj Kandal iz Kandalovca i njegov mladi brat, također Juraj, pri uvodu pavlina u posjed imanja između rijeke Konjske i Plavnice, što im je poklonio Tomo, sin Mihajla »de Konzkamelleky« (A. M. Z. III. 3.).

2. Dana 28. travnja 1442. sastavlja oporuku Jelena, kći Tome »de Plaunicha melleky« (t. j. Horvatovšćine), a žena Matije Croatusa (Horvat). Pri sastavu te oporuke prisutni su uz druge i Elizabeta, supruga Jurja Kandala iz Kandalovca, i njena kćerka Doroteja, udata za Munijaka. Oporuci pribivaju žene, jer su im muževi tada bili u ratu »Magnificus vir Mathko de Tollowch regnorum Sclavoniae, Croatiae Dalmatiaeque banus cum omnibus nobilibus regni Sclavoniae et toto communi populo processerat contra rabiem perfidissimorum Crucis Christi persecutorum puta Turcorum, qui tunc Sclavoniam irruerant« (A. M. Z. III. 4.).

Odatle razabiramo, da je plemić Juraj Kandal iz Kandalovca imao suprugu Elizabetu i kćerku Doroteju, koja je već bila udata.

3. G. 1445. su se muževi već vratili iz vojne. Te naime godine dolazi plemić Juraj Kandal u sukob s pavlinskim samostanom u Strezi. On je naime s mlađim bratom Jurjem i Blažem, sinom Lukinim, zaposjeo veliki dio pavlinskog imanja između rijeke Konjske i Plavnice, kmetovima prijetio smrću, a čuvaru samostanske livade otjerao dva vola. Prior Galo se pritužio županijskoj oblasti, na što križevački župani odaslaše plemićkog suca Pavla Mikčeca iz Cirkvene, da provede istragu. Taj je utvrdio činjenice, o čemu je 8. listopada 1445. izdana isprava (A. M. Z. III. 7.).

4. Slično smetanje posjeda ponovnije braća Kandali g. 1446. Isjekoše veliki dio šume između rijeke Konjske i Plavnice, a viliku samostana zaprijetiše na sajmu u Križevcima, da će ga u koritu nositi. Na molbu priora Stanislava iz Streze proveo je plemićki sudac Pavao Mikčec iz Cirkvene istragu, koja je utvrdila krivnju, što dokazuje isprava od 16. srpnja 1446. (A. M. Z. III. 10.).

5. Dana 14. prosinca 1449. sudjeluje Juraj Kandal iz Kandalovca pri uvodu pavlina u posjed Ilinac (A. M. Z. II. 19.). Slično 12. prosinca 1451. (A. M. Z. III. 19.).

6. U ispravi od 28. travnja 1458. sudjeluje Juraj Kandal iz Kandalovca među bankskim ljudima pri uvodu pavlina iz Streze u posjed Kamenog pod Kamengradom (Kwvar) (A. M. Z. III. 28.).

7. U ispravi od 27. siječnja 1451. nalazi se oporuka Jurja Kandala mlađega iz Kandalovca. Oporučitelj želi da bude sahranjen u crkvi samostana Svih svetih u Strezi, jer je u životu svome bio član bratovštine sv. Pavla, prvog pustinjaka. Samostanu ostavlja dva prazna selišta u Kandalovcu. Djeca njegove sestre mogu iskupiti ta dva selišta samo ako plate 60 for. Treće selište ostavlja župniku u Strezi. Pri sastavu oporuke bio je uz druge prisutan i Juraj Kandal otac. Izvršiteljem oporuke imenovan je župnik Ivan Koput »de Hegnowa« (A. M. Z. IV. 1.).

8. Dana 28. svibnja 1461. prosvjeduje samostan u Strezi pred banovima Janom Vitovcem i Nikolom Iločkim, što su Jelena Kandal iz Kandalovca i Doroteja i Juraj zauzeli njegova imanja među rijekom Konjskom i Plavnicom, što ga je poklonila plemkinja Jelena, kći Tome »de Plaunichamelleky«, supruga Matije Horvata (A. M. Z. IV. 2.).

9. Dana 22. rujna 1461. zalaže Juraj Kandal iz Kandalovca pavlinima iz Streze tri selišta u Bikalju i dva u Kačincima, koje im je oteo Juraj Piers za 10 for. (A. M. Z. IV. 4.).

10. Dana 4. veljače 1462. pribiva Juraj Kandal iz Kandalovca kao kraljev čovjek pri uvodu pavlina u posjed Horvatovšćina i Bikalje, a ujedno pribiva kao susjed. Isto tako kao susjed pribiva Juraj Kandal ustanovljenju među Horvatovšćine (A. M. Z. IV. 9.).

Selo Kandalovac postoji i danas kao *Kendjelovci* u župi Cirkvena. God. 1929. brojilo je selo 155 rkt. žitelja. Od matice udaljeno je 3 km, istočno od Cirkvene (Shem. Zagr. 1929., str. 138.).

64. KAPRONCHA

»Kaproncha« je ponajprije rijeka Koprivnica, onda varoš *Koprivnica*. Ta se varoš naziva u ispravama najprije »Sub Kwvar« ili »Subkwvar«, a kasnije Kaproncha ili Kapruncha, Koprivnica. To se mjesto vrlo često spominje u ispravama Streze, i to od 1414. do 1514., a jedan se kastelan u predpisu spominje g. 1331.

1. U ispravi od 2. srpnja 1331. spominje se podsudac i kastelan koprivnički Negoč (A. M. Z. I. 1.).

2. U ispravi od 15. studenoga 1414. spominje se kastelan Gašpar Ratimberger (A. M. Z. II. 21.).

3. Dana 15. veljače 1417. dobiva valpot Nikola, sin Matije »de Lipyna«, predij Kamenou.

4. U ispravi od 19. siječnja 1424. dolazi literat Ladislav kao gradski sudac »de Kapruncha«.

5. Dana 10. siječnja 1427. spominje se Emerik Plumberg kao kastelan Kwvara ili Kamengrada (A. M. Z. II. 28.).

6. Po smrti valpota Nikole iz Lipine spominje se od g. 1427. do 1431. valpot ili oficijal Kuvara Hans Kranjec (A. M. Z. II. 33., 35.).

7. U ispravi od 11. svibnja 1438. spominje se valpot Luka Bankovščak kao nasljednik valpota Ivana Kranjca (A. M. Z. II. 14.).

8. G. 1441. dolazi kao sudac »de sub Kuvar« Juraj Stojanić ili Stojanec (A. M. Z. III. 36.).

9. U ispravi od 19. ožujka 1454. dolazi gradski sudac Petar Prušak »de sub Kyvar« (A. M. Z. III. 36.).

10. Dana 6. ožujka 1458. poklanja Margareta, udova oficijala ili valpota Luke Bankovščaka, samostanu Svih svetih u Strezi predij Kamenou sa 10 selišta, kuriju pod Kuvarom, vinograd Dubravščak, jedan vinograd kraj kurije i mlin Salomonščak na Koprivnici, u što su pavlini uvedeni 28. travnja 1458. (A. M. Z. III. 28.).

11. U ispravi od 30. ožujka 1478. spominje se koprivnički kastelan Mihajlo Kerhen (A. M. Z. V. 5.).

12. U ispravi od 11. prosinca 1514. spominje se »Nicolaus de Keresztur« kao »possessor oppidi Kaproncha et pertinentiarum suarum per magnificum dominum Johannem Ernsth de Chaktornya pro tempore constitutus« (A. M. Z. V. 34.).

Koprivnica nije samo rijeka i mjesto, nego i sijelo prastare župe. O tomu ima dokaza i u arhivu Streze:

a) U ispravi od 19. siječnja 1424. spominje se Albert, župnik crkve sv. Nikole u Koprivnici. Literat Ladislav, gradski sudac, s cijelim poglavarstvom »de Kapruncha« svjedoči, da Emerik, sin Lovrin, i njegova supruga Jelena, kći Grgura vilika »de sub castro Kuvar«, prodaju koprivničkom građaninu Pasinu za 20 maraka neku zemlju, koja leži »inter terras domini Alberti plebani ecclesiae beati Nicolai Confessoris de eadem et Curini« (A. M. Z. II. 25.).

b) U ispravi od 28. travnja 1458. spominje se »magister Martinus plebanus de Kaproncha«. Čazmanski kaptol potvrđuje toga dana, da je na nalog banova Nikole Pločkog i Jana Vitovca uveo pavline u posjed 10 kmetskih selišta u selu Kamenu, u kuriju pod gradom Kuvar, u posjed dvaju vinograda i mlina Salomonščaka na rijeci Koprivnici. Među svjedocima, koji su pribivali uvodu kao susjedi, spominje se magister Martin, župnik koprivnički, bez naznake crkve (A. M. Z. III. 28.).

c) U istoj ispravi od 29. travnja 1458. spominje se među svjedocima, koji su pribivali pomenutom uvodu, i »Antonius, plebanus ecclesiae sancti Emerici de Kyvar, et Johannes presbiter de eadem«. To znači, da je i grad Kyvar ili Kamengrad imao svoju župu sv. Emerika (A. M. Z. III. 28.).

d) U ispravi od 11. rujna 1459. spominje se ponovo isti »Antonius plebanus ecclesiae sancti Emerici«, ali taj put ne »de Kyvar«, nego »de Swbkvar« (A. M. Z. III. 37.).

U popisu župa od g. 1334. spominju se dvije župne crkve u Koprivnici: »Ecclesia beati Nicolai de Koproncha« i »Ecclesia sancti Michaelis de Koproncha«. U popisu od g. 1501. spominje se »Gregorius, plebanus in Kaproncha, capellani duo, Blasius rector altaris s. Michaelis ...« i »Nicolaus rector capellae in Owar, Marcus capellanus eiusdem« (Dr. Fr. Rački, Popis župa, Starine IV, str. 213.–214.).

Pomenuta crkva sv. Nikole iz popisa od 1334. nije današnja župna crkva sv. Nikole u Koprivnici, koja se nalazi unutar gradskih zidina, nego u današnjem koprivničkom predgrađu Miklinovcu, kome je dala i ime. Budući da je to predgrađe sa župnom crkvom sv. Nikole bilo izvrgnuto turskim napadajima, pa više puta i popaljeno, preseli se župnik iz Miklinovca u tvrđu, pa se naseli u bivšem franjevačkom samostanu, koji su franjevci zbog nesigurnosti g. 1561. ostavili. Ime sv. Nikole prenese se na franjevačku crkvu, koja je prije nosila ime bl. dj. Marije. Kada se franjevci nakon sklopljenog mira vratiše u Koprivnicu, htjeli su dobiti bivši svoj samostan s crkvom, ali im to ne pođe za rukom. Zato sagradiše unutar bedema koprivničkih novi samostan 1657. (Dr. R. Horvat, Pov. Koprivnice, 1943., str. 130. – Fr. Brdarić, Arh. komarn. Kat. list 1934., str. 405.).

Popis iz 1334. ne spominje crkve sv. Emerika u Kuvaru, ali tu crkvu spominje naša isprava od 28. travnja 1458. Znači, da je u Kuvaru poslije prvog popisa podignuta crkva sv. Emerika, i to kao župna crkva, koja je imala župnika i kapelana. U popisu od 1501. spominje se, kako smo vidjeli, »kapela u Owaru«. Kuvar ili Kamengrad bio je naime tada već u ruševinama, pa se pučki stao nazivati ne Kwvar (Kamengrad), nego Owar, t. j. Starigrad. Kamengrad je stradao g. 1446., kada je Ivan Hunjadi poveo vojnu na Fridrika Celjskog i njegova sina Ulrika, tada vlasnika Kamengrada. Pri opsadi zapalili su Mađžari Kamengrad. Knezovi Celjski ne htjedoše ga popravljati, pa se taj grad počeo pomalo pretvarati u ruševine (Dr. R. Horvat, op. cit., str. 4.).

O povijesti Koprivnice piše J. Bösendorfer: God. 1354. pripadala je Koprivnica hercegu Stjepanu, 1355. njegovoj udovi Margareti. Na početku 15. st. drži je Pavao Besseney od Ezdega i njegov rod, koji je g. 1490. zamijeni s kraljem Sigismundom. Kamengrad je g. 1417. kraljevski posjed. Poslije ga dobiše grofovi Celjski. G. 1458. je Koprivnica posjed Ernušta Sigismunda od Čakovca i brata mu Ivana, koji ga ima još i g. 1494. (Pov. sl., str. 72.).

G. 1929. brojila je Koprivnica kao mjesto i kao slob. kr. grad 5483 rkt. i 270 pravosl. žitelja, a kao župa 11.272 rkt. i 1480 pravosl. žitelja (Shem. Zagr. 1929., str. 90.).

65. KEČHEL

Mjesto *Kečel* dolazi samo u jednoj ispravi, i to u oporuci topolovačkog kastelana Brcka, sina Andrije iz Bolaara, od 28. travnja 1439. Tu se među svjedocima spominje i »Gregorius de Kechel«.

Sela pod tim imenom danas nema ni u shematizmima zagrebačke nadbiskupije ni u Sabljarevu Mjestopisnom rječniku. Svakako je mjesto Kečel moralo biti negdje u blizini Topolovca, kad je Grgur iz Kečelja došao u grad Topolovac (castrum), da pribiva sastavu oporuke tamošnjeg kastelana.

66. KERЕКO WCZ

Selo *Kerekovac* dolazi samo jedamput u arhivu Streze, i to u ispravi od 4. veljače 1462. Čazmanski kaptol svjedoči, da je pavline iz Streze uveo u posjed dvije trećine Horvatovščine i u tri selišta u Bikalju. Među susjedima, koji su prisustvovali uvodu, bijaše i Juraj iz Kerekovca. Ostali susjedi bili su iz Dokline, Kandalovca, Morusovca i Bikalja (A. M. Z. IV. 9.).

Danas nema sela Kerekovca ni u zagrebačkim shematizmima ni u Sabljarevu rječniku. Budući da je Juraj iz Kerekovca bio susjed pavlinskom imanju u Horvatovščini i Bikalju, posjedima između Konjske i Plavnice, mora da je i Kerekovac negdje ondje bio.

Selo *Klokočevac* pripada među ona sela, koja se u arhivu Streze vrlo često spominju, i to od 1279. pa sve do 1478.

1. Dana 19. travnja 1279. prodaje Mojtin, kmet tvrđave Rovišće, pred čazmanskim kaptolom sinovima Bratiše svoj posjed u Klokočevcu za 3 marke i 3 penza (A. M. Z. I. 15. – Cod. dipl. VI. 291.).

2. G. 1395. pokušalo je nekoliko plemića iz Klokočevca zaposjesti posjed Hedrihovac. Među njima bijahu Petar i Andrija, sinovi Dionizije, Dionizije, sin Lampertov, Juraj i Ivan, sinovi Nikolini, svi iz Klokočevca. Protiv njih je dne 6. svibnja 1395. pred križevačkim županom prosvjedovao Lovro, sin Jurja, a unuk Hedriha iz Hedrihovca (A. M. Z. I. 18.).

3. Dana 10. svibnja 1412. zalaže Tomo Turuk, »filius Mikech de Obelganfelde«, svoje prazno selište u Klokočevcu Ilki, kćeri Nikole »fili Mykech« i njenom suprugu Tomi, sinu Blaževu, za 40 zl. for. i 40 den. Tu nam se spominju dva Mikca, po kojima se selo Klokočevac zvalo i *Mikčevac* (A. M. Z. II. 6.).

4. Dana 19. travnja 1422. poklanja Stjepan, sin Ivana, sina Lestaka (Lestachius) »de Plaunicha Zenthbenedek«, pavlinskom samostanu u Strezi 6 kmetskih selišta u Klokočevcu i jednu livadu, i to uz uvjet, da pavlini služe na dan jednu sv. misu za ispokoj njegov i njegovih roditelja (A. M. Z. II. 22.). Dana 6. lipnja 1422. potvrđuje čazmanski kaptol, da je na nalog kralja Sigismunda od 17. svibnja 1422. uveo pavline iz Streze u posjed 6 selišta i 1 livade u Klokočevcu (A. M. Z. II. 23.).

5. Dana 7. kolovoza 1433. poziva Ilka, kći Nikole, sina »Mykech« iz Klokočevca, službeno preko plemićkog suca svoju sestru Doroteju i njenu kćerku Anu, »Annos«, da iskupe svoj dio imanja u Klokočevcu, koji je pod zalogom. One izjaviše, da toga ne mogu učiniti, pa zato ovlašćuju, neka zalog iskupi tko hoće (A. M. Z. II. 37.).

6. »Annos«, kći Ilke, kćeri Nikole iz Klokočevca, a supruga Jurja iz Klokočevca, zalaže jedno svoje kmetsko selište, na kome nema zgrada, sa 12 jutara zemlje literatu Lorandu iz Martinovca za 8 maraka denara. Založna isprava sastavljena je 18. lipnja 1437. pred čazmanskim kaptolom (A. M. Z. II. 43.).

7. Dana 28. kolovoza 1448. zalaže »Annos« iz Klokočevca sa svojim sinom Mihajlom pavlinskom samostanu u Strezi svoj posjed u Klokočevcu za 18 for. (A. M. Z. III. 12.).

8. Dana 14. travnja 1449. prodaje »Annos«, kći Ilke iz Klokočevca, pavlinskom samostanu u Strezi svoj posjed u Klokočevcu ili Mikčevcu za 70 for. (A. M. Z. III. 3.). U toj se ispravi Klokočevac prvi put zove i Mikčevac, što se kasnije ponavlja. Pavlini su uvedeni u posjed g. 1450. Jan Vitovec, podban i župan križevački, potvrđuje 24. svibnja 1450., da je plemićki sudac Pavao Mikčec iz Cirkvene na nalog bana Fridrika Čeljskog uveo pavline u posjed i imanje pok. Ane, kćerke Tome »Germek de Mykchouch«, koja je svoje imanje darovala pavlinskom samostanu (A. M. Z. III. 14.).

9. Plemićki suci križevačke županije pozvaše 15. srpnja 1451. svećenike Petra i Pavla, sinove Benedikta Mikca iz Mikčevca, nadalje Ilku, udovu Nikole iz Mikčevca, i njezinog tadanjeg supruga Dimitriju, nadalje udovu Tome Tereka (prije bilo Turuk) »de iuxta Velyke« i napokon sve druge rođake i susjede, da iskupe imanje udove pok. literata Loranda u selu Mikčevcu. Po tadašnjem naine običajnom pravu svi su ti imali pravo prvokupa. Nu svi su ti izjavili, da imanje ne mogu iskupiti, pa su ovlastili udovu literata Loranda i njene sinove, da imanje prodaju ili založe kome hoće (A. M. Z. IV. 20.).

10. Mihajlo, sin literata Loranda iz Martinovca, sa sestrama Elizabetom, Tibom i Ilom zalaže svoje imanje u Klokočevcu ili Mikčevcu pavlinskom samostanu u Strezi za 200 zl. for. (A. M. Z. III. 17.).

11. Svećenik Pavao, sin Benedikta iz Mikčevca, u ime svoje i u ime svoga brata predlaže banu Ulriku Čeljskomu trošković od 27 for. u ime parničkih troškova za očuvanje posjeda u Mikčevcu, i to 8. svibnja 1454. (A. M. Z. III. 22.).

12. Dana 28. rujna 1463. prodaju Blaž i Priska, djeca Agate, kćeri Stjepana Gulina iz Gulinovca, pavlinskom samostanu u Strezi svoj posjed u Klokočevcu ili Mikčevcu za 60 for. Prodaja se obavila pred banovima Janom Vitovcem i Nikolom Iločkim (A. M. Z. IV. 21.).

13. Dana 17. studenoga 1463. prodaju Ilka, kći Mihajla Kačića iz Svištovca, i njena kći Elizabeta pavlinskom samostanu u Strezi svoj posjed u Klokočevcu ili Mikčevcu za 60 for. Prodaja se obavila pred banovima Janom Vitovcem i Nikolom Ilčkim (A. M. Z. IV. 22.).

14. Osvald, Adam i Ladislav, sinovi, i Elizabeta, Doroteja, Veronika, Tiha i Ila, kćeri Mihajla, sina literata Loranda iz Martinovca, prodaju 2. lipnja 1467. pavlinskom samostanu u Strezi svoj posjed u Klokočevcu za 218 for. (A. M. Z. IV. 32.).

15. Dana 3. veljače 1477. prodaju Gašpar, sin Pavla Miska iz Mikčevca, i brat mu Benedikt pavlinskom samostanu u Strezi svoje dijelove u Klokočevcu ili Mikčevcu (A. M. Z. V. 3.). Prodaja se obavila pred čazmanskim kaptolom. Dana 22. travnja 1478. daje Benedikt, sin Pavla Mikčeca iz Mikčevca, pred čazmanskim kaptolom svoj pristanak na gornju prodaju (A. M. Z. V. 4.).

16. U urbaru samostana iz Streze iz g. 1477. veli se, da se u Mikčevštini nalazi sedam kmetskijh selišta i osma kurija, u kojoj stanuje Mihajlo Hrončić. Tamo je samostanski majur (allodium). To znači, da su pavlini sami obrađivali najveći dio posjeda u Klokočevcu. Hrončić je dobio za svoje uzdržavanje 12 jutara i 1 livadu, koja je odmah ispod njegova vrta. Hrončić je čuvao i nadzirao samostanski posjed, a inače je morao davati samostanu sve kao i ostali kmetovi. U Klokočevcu su pavlini imali i jedan ribnjak (Iv. Kr. Tkalčić, Urbar Streze. Vjesn. zem. arh. V, str. 209.).

17. Dana 30. ožujka 1478. spominje se Ivan Horvatić iz Klokočevca kao palatinski čovjek u istrazi magistra Petra iz Gudovca (A. M. Z. V. 5.).

To je evo ulomak povijesti Klokočevca iz 14. i 15. stoljeća.

Selo Klokočevac postoji do danas kao filijala bjelovarske župe. God. 1929. brojilo je selo 385 rkt. i 120 pravosl. žitelja, a udaljeno je od matice 5 km.

Nekoć je Klokočevac bio sijelo župe. U ispravi Streze od 6. srpnja 1395. dolaze »Petrus et Andreas, filii Dionysii de Sancto Nicolao de Clokochoch...« Tu se doduše ne spominje župa ni župnik, ali se spominje mjesto, koje nosi ime župne crkve sv. Nikole (A. M. Z. I. 18.).

U popisu župa od 1334. dolazi crkva »ecclesia s. Nicolai« odmah iza Rovišća, a u popisu od 1501. dolazi »Andreas, plebanus s. Nicolai in Klokos, et Stephanus capellanus eiusdem« odmah iza Plavničkog Sv. Benedikta (Dr. Fr. Rački, Popis župa, Starine V, str. 215.). Očito je, da se tu radi o starom Klokočevcu.

68. KONZKA - KONZKAMELLEKY

I *Konjska* dolazi često u ispravama Streze, i to kao rijeka, kao posjed i kao mjesto. Nekada dolazi to ime samo »Konzka«, a nekada u obliku »Konzkamelley« (madž. Konzka mellék), što prema samim ispravama znači »Juxta Konzka«, to jest mjesto uz rijeku ili potok Konjsku. Konjska se spominje u ispravama od 1393. do 1462.

1. Benedikt, »filius Clementis de Konzka«, ulaže 26. lipnja 1393. pred zagrebačkim kaptolom u ime Jurja, sina Hedriha »de Konzka«, prosvjed protiv toga, da kralj Sigismund podijeli imanje toga Jurja Martinu, sinu Jurja Dersa »de Zerdahel« (Gornje Sredice), njegovoj braći Sigismundu i Pavlu i župniku »de Zaua-Zenthdemeter«, a njima, da uđu u posjed (A. M. Z. I. 16.). Tu dolazi Konjska kao mjesto, gdje su prebivali plemići Benedikt, sin Klementov, i Juraj, sin Hedrihov.

2. G. 1409. vodila se parnica između plemića »de Konzkamelley«. Tužitelj je bio Grgur, sin Bartola, sina Ivana »de Konzkamelley«. Tuženi su bili plemići Tomo i Ivan, literat Stjepan, svećenik Petar, sinovi Jurja »de Konzkamelley«, pa Filip i Ivan, sinovi Valenta. Među strankama došlo je do nagodbe, pa magister Pavao Čupor, križevački župan, svjedoči 28. travnja 1410., da su stranke platile pomirbenu pristojbu i da su namirile sudbene troškove (A. M. Z. I. 36.). Iste stranke urediše 7. svibnja 1410. pred križevačkim županom Pavlom Čuporom de Monozlou opet jednu parnicu, platiše međusobno pomirbenu pristojbu i sudbene troškove. (Tu se Grgur, sin Bartolov, naziva »praedialis provinciae Dombrensis«) (A. M. Z. I. 35.). Možda se radi o istoj stvari.

3. Dana 20. rujna 1413. zalaže Ilka, kći Jakova, sina Jakova, sina Lukača iz Plavnice pred podbanovima Nikolom Borotva i Matuzelom jedan dio šume Tomi, sinu Mihajla iz Konjske. Založna cijena bila je 6 for. (A. M. Z. II. 8.).

4. Dana 5. svibnja 1418. prodaju Elizabeta, žena Pavla, sina Stjepana iz Topolovca, i Ilka, žena Šimuna, sina Stjepanova, obje kćerke Jakova, sina Lukača »de Plaunichamelleky«, u ime svoje i u ime svoje djece svoje posjede između rijeke Konjske i Plavnice, a preko rijeke Plavnice Tomi, sinu Mihajla »filii Lachow de Konzkamelleky«, za 200 zl. for. Djeca Elizabete bijahu: Juraj, Ivan, Matija i Juraj mlađi. Djeca Ilke bijahu: Stjepan i Elizabeta. Tomo, sin Mihajla, biva uveden u posjed kupljenog imanja još iste godine, kako to svjedoči spis zagrebačkog kaptola od 5. svibnja 1418. (A. M. Z. II. 15.).

5. Plemić Tomo, sin Mihajla, kupio je veliko imanje između Konjske i Plavnice sa svrhom, da ga oporučno ostavi pavlinskom samostanu u Strezi. Tada se odstranjuju zapreke tomu. Luka, sin Jurja, a unuk Lukača »de Konzkamelleky«, u ime svoje i u ime svojih kćeri Elizabete, Margarete i Elizabete mlađe povlači 7. rujna 1419. svoj prosvjed, kojim je Elizabeti i Ilki, kćerima Jakova, sina Lukača »de Konzkamelleky«, zabranio da svoje posjede između rijeke Konjske i Plavnice prodadu Tomi, sinu Mihajla »filii Lacho de Konzkamelleky«, i pristaje na to, da Tomo te posjede oporučno ostavi pavlinskom samostanu u Strezi (A. M. Z. III. 11.).

6. Ladislav, sin Tome, »filii Lacho de Lachouch« (prije je stajalo »de Konzkamelleky«), založio je 21. kolovoza 1433. pavlinskom samostanu u Strezi jedno kmetsko selište pod šumom Dijankovac ili Jankovac i polovinu iste šume za 160 for. Isprava je sastavljena pred čazmanskim kaptolom (A. M. Z. II. 38.).

7. Dana 10. kolovoza 1434. ostaviše Ladislav i Petar, sinovi Tome, »filii Lachou de Lachouch et Konzkamelleky«, oporučno pomenuto selište s polovinom šume Dijankovca pavlinskom samostanu u Strezi. Oporuku je sastavio javni bilježnik Brčko, sin Blaža iz Rovišća. Svjedoci bijahu »Nicolaus de Konscha, Emericus de Capella ecclesiarum parochialium plebani, Demetrius capellanus ecclesiae sanctae Crucis de Velika« (A. M. Z. II. 41.).

8. Dana 2. srpnja 1438. pokloniše Ladislav i Petar, sinovi Tome, »filii Lacho de Konzkamelleky«, samostanu u Strezi druga dva kmetska selišta između rijeke Konjske i Plavnice pod šumom Dijankovcem. Darovnica je sastavljena pred čazmanskim kaptolom. Zanimljivo je, da se u toj ispravi samostan naziva »claustrum baetae Margaretae Virginis et Martyris« (A. M. Z. II. 45.).

9. Dana 26. siječnja 1446. ostavio je Tomo, sin Mihajla, »filii Lacho de Konzkamelleky«, pred čazmanskim kaptolom oporučno pavlinskom samostanu u Strezi svoj posjedovni dio među rijekama Konjskom i Plavnicom. Na to je pristao i Luka, sin Jurja, »filii olim Lucae nobilis de Konzkamelleky«, pa se odrekao svoga prava, što ga je imao od g. 1419. (A. M. Z. III. 11.).

10. Ilka, kći Ladislava, sina Ilije iz Ilinca, a udova Nikole iz Konjske, poklonila je 27. rujna 1451. pavlinskom samostanu u Strezi svoj posjed u Ilincu sa 5 kmetskih selišta. Pavline je uveo u posjed čazmanski kaptol, kako to pokazuje isprava od 27. rujna 1451. (A. M. Z. III. 18.).

11. Ta ista Ilka, kći Ladislava, a udova Nikole iz Konjske, založila je pavlinskom samostanu u Strezi još šest jutara oranice i šume. Vidi se to iz isprave od 6. kolovoza 1462. Tu se naime pred banovima Janom Vitovcem i Nikolom Iločkim sklada nagodba između Pavlina iz Streze i Ladislava, sina Stjepana Viteza iz Komarnice, u sporu o onih založenih šest jutara oranice i šume. Pavlini dobivaju cijelu oranicu i pola šume, a Ladislav pola šume (A. M. Z. IV. 16.).

Danas nema sela Konjske. Postoji rijeka Konjska, koja, kao i Plavnica, izvire ispod Bilogore. Konjska se slijeva u Veliku, pa utječe u Česmu, a Plavnica utječe izravno u Česmu. Tu negdje između rijeke Konjske i Plavnice bilo je nekoć selo Konjska, Lačovac i »Konzkamelleky«, što znači »Uz Konjsku«. Plemićima iz Konjske valja tražiti sijelo negdje između današnjeg Predavca i Rovišća. Njihova šuma Dijankovac ili Jankovac i posjed Ilinac bijahu nešto malo sjevernije od današnjih Ivanovčana bjelovarske župe, na putu prema Gornjim Plavnicama i Kapeli.

J. Bösendorfer spominje mjesto Konjsku kao posjed nižih plemića (Slav. pov., str. 75.).

Domaći ljudi poznaju danas šumu Konjsku. Tamo je bio dvor konjskih plemića, od kojega postoje neznatne ruševine između današnje Tvrde Rijeke i Domankuša.

69. LABASOUCH

Mjesto *Laboševac* dolazi samo u jednoj ispravi Streze, i to 16. listopada 1416. Petar Kastelanović iz Svetog Duha (Petrus filius Adae dicti Castellan de Zenthlike) okupirao je posjed Doroteje, žene Dionizija »filii Geleth de Zrenamelleky« u Laboševcu i dva kmetska selišta kraj Lesne, koja joj pripadahu po založnom pravu. Doroteja se pritužila županijskoj oblasti u Križevcima. Podban Petar iz Fizežda izaslao je plemićkog suca Stjepana, sina Jakova de Palichna, koji je utvrdio istinitost navoda u tužbi (A. M. Z. II. 12.).

Danas nema sela Laboševca ni među filijalama zagrebačke nadbiskupije ni u Sabljarevu rječniku. Iz isprave možemo zaključiti samo to, da se Laboševac nalazio u križevačkoj županiji, jer uređuje županijska oblast u Križevcima. Laboševac se nije nalazio u sferi Streze, nego u drugoj sferi. Okupator je Petar Kastelanović iz Svetog Duha, a taj se nalazio negdje u okolici današnjeg Sirača, jugozapadno od Daruvara, ali bliže Kreštelovcu (J. Bösendorfer, Slav. pov., str. 87.). Tužiteljica je pak bila Doroteja, supruga Dionizija, koji je bio sin Geleta iz Sredne. Sredna, rodno mjesto Ivana Viteza Gjeletića, nalazila se negdje u blizini Dišnika i Bršljanice (ibid. str. 80.). To su mjesta, koja dolaze u arhivu Dobre Kuće.

Prema tome se čini, da je ta isprava tamo zalutala iz arhiva pavlinskog samostana u Dobroj Kući. Opširnije će se o Laboševcu govoriti kod naselja oko Bukve.

70. LACHOUCH

Selo *Lačovac* nosi bez sumnje svoje ime od nekoga, koji se zvao Lacho, Lačo, Lajčo, Lacko, Ladislav. Taj je Lacho doista živio u 14. st., a stanovao je neposredno kraj Streze, tako da je bio prvi susjed samostanu.

1. Dana 9. travnja 1379. poklonio je magister Ivan Bišen, kastelan obrovački, esnivač samostana u Strezi, kao dodatak zakladnoj imovini samostana još jedan kompleks zemljišta, da redovnici ne oskudijevaju. Darovnica je učinjena pred samim kraljem Ljudevitom, komu je Bišen (Bissenus ili Besseney) bio »familiaris«. U opisu međa darovanog zemljišta spominju se kao neposredni susjedi »filii Lachou«. Iza jednog jezera zvanog »fertews« graniči darovano zemljište »terris filiorum Lacho, Butka et Mychaelis nobilium« (A. M. Z. I. 8.).

2. Na ispravi od 20. lipnja 1384. pripisao je prior Valentin vlastoručno jednu bilješku, da su se »filii Lacho et filii Bothka« svadali sa samostanom radi jedne šume (A. M. Z. I. 13.).

3. Na skupštini plemića križevačke i virovitičke županije u Križevcima 5. ožujka 1408. potvrđuje kralj Sigismund, da su na molbu priora Valentina iz Streze obnovljene međe samostanskog posjeda. Pri ophodnji su kao najbliži susjedi bili »filii Lacho« i »filii Bothka« (A. M. Z. I. 31.). Slično kod ophodnje međa 8. kolovoza 1412. (A. M. Z. II. 7.).

4. Dana 7. rujna 1419. kupuje Tomo, sin Mihajla, »filii Lacho de Konzkamelleky«, od Elizabete i Ilke »de Konzkamelleky« imanje između rijeke Konjske i Plavnice i preko Plavnice, da ga kasnije oporučno ostavi pavlinima, na što pristaje Luka, sin Jurja »filii Lukach de Konzkamelleky« (A. M. Z. III. 11.).

5. Dana 21. kolovoza 1433. zalaže Ladislav, sin Tome. »filii Lacho de Lachouch«, prior Galu iz Streze jedno kmetsko selište sa pola šume Dijankovca za 16 for. (A. M. Z. II. 38.).

6. Dana 10. kolovoza 1434. daruju Ladislav i Petar, sinovi Tome, »filii Lachow de Lachouch et Konzkamelleky«, jedno kmetsko selište i pola šume Dijankovca (A. M. Z. II. 41.).

7. Dana 2. srpnja 1438. daruju isti Ladislav i Petar samostanu u Strezi dva kmetska selišta ispod šume Dijankovca (A. M. Z. II. 45.).

8. U ispravi od 12. prosinca 1461. dolazi literat Benedikt »de Lachowch« kao banski čovjek pri uvodu pavlina u posjed Ilinca (A. M. Z. III. 19.).

9. U ispravi od 11. prosinca 1468. spominju se Juraj, sin literata Benedikta iz Lačovca, i Petar, sin Nikole »de Lachowlyagoricza«, oba kao susjedi pavlina pri uvodu u posjed Jakopovca (A. M. Z. IV. 38.).

Iz tih se isprava vidi, da je Lačovac bio u neposrednoj blizini pavlinskog samostana u Strezi. »Filii Lacho et filii Bothka« graničili su s pavlinima. Lačovac je morao biti u blizini rijeke Konjske, jer se isti plemić »Lacho« ili »Lachow« naziva »de Lachouch et Konzkamelleky«, a nije bio daleko od šume Dijankovca ili Jankovca kod današnjih Gornjih Plavnica. Dok na obitelj »Bothka« sjeća današnje selo Botinac kod Kapele, dotle se Lačovac ne spominje među filijalama zagrebačke nadbiskupije.

71. LESNA

To se mjesto spominje samo u ispravi od 16. listopada 1416., koju smo napomenuli kod Labaševca. Petar, sin Adama Kastelanovića iz Svetog Duha, zaposjeo je među ostalima i dva kmetska selišta kraj Lesne, koja pripadahu Doroteji, supruzi Geleta »de Zrednamelleky«, a iz sela Lesna otjerao dva vola (A. M. Z. II. 12.).

Lesne danas nema među filijalama zagrebačke nadbiskupije. Ona se nije nalazila u sferi Streze, nego u sferi pavlinskog samostana Dobre Kuće i Garića, gdje je bio Sveti Duh (Zenthlelek) i gdje je bila Zredna (J. Bösendorfer, Slav. pov., str. 80. i 86.).

72. LUBENICZA

To se mjesto spominje samo u ispravi od 4. veljače 1458. Brcko, sin Valentina iz *Lubnice*, zalaže Tomi, sinu Guretića iz Remetinca, pred čazmanskim kaptolom dva jutra oranice i jednu šumu (A. M. Z. III. 25.).

Budući da se u istoj ispravi spominje i Lubena i Remetinec, vrlo je vjerojatno, ako ne i sigurno, da je sredovječna Lubenica istovetna s današnjim selom *Lubenom*. Lubena je filijala župe Gradec, udaljena od njega 1 km, a brojila je g. 1929. 141 žitelja (Shem. Zagr. 1929., str. 142.).

U neposrednoj blizini Lubene nalazi se malo istočno selo Remetinec na brdu od 150 m. To se selo doduše ne nabraja među filijalama župe Gradec, ali postoji i nalazi se na vojnoj karti.

Lubena je nekoć bila sijelo župe, koja se spominje u popisu od g. 1334.: »Item ecclesia sancti Nicolai de Lubena«, danas Lubena kod Cugovca u župi Gradec (Dr. J. Buturac, Zbornik nadb. zagr., str. 445.).

73. LUBENOWCZ

Mjesto *Lubenovac* spominje se samo u jednoj ispravi Streze, i to 28. travnja 1439. Ivan, sin Ivana iz Lubenovca, prisustvuje sastavu oporuke topolovačkog kastelana Brcka, sina Andrije iz Bolaara, što je »in castro Thaloloucz« piše javni bilježnik Brcko, sin Blaža iz Rovišća (A. M. Z. II. 46.).

Da li je Lubenovac u kakvoj vezi s prije spomenutom Lubenom, to se iz isprave ne vidi. Iz isprave se daje zaključiti tek to, da Lubenovac nije bio daleko od Topolovca, barem ne odviše daleko. Drugi svjedoci oporuke bijahu iz Sv. Križa u Velikoj, iz Jakozerdahela, Ilijdola i t. d.

74. MAROWCZ - ZENTHPETER

Mjesto *Marovac* spominje se samo u ispravi od 7. srpnja 1468. U kapeli sv. Marije na groblju u Kapeli rješava se spor između samostana u Strezi i Pavla Jakopovića iz Matejevca i njegove rodbine zbog posjeda u Jakopovcu. Tu su se našli na okupu javni bilježnik Ivan, sin Brcka iz Rovišća, prior Andrija iz Streze, župnici iz Streze, Kapele, Vrtlina i još neki drugi. Među njima spominje se Urban, »viceplebanus de Marowcz Zenthpeter« (A. M. Z. IV. 36.).

Kako se vidi iz te isprave, u Marovcu je postojala župna crkva sv. Petra, koja je g. 1468. imala podžupnika Urbana. U popisu župa iz g. 1501. kaže se »N. plebanus

in Morawcz«. U popisu iz g. 1334. ne spominje se nigdje mjesto Marowcz ili Morawcz, ali se u tom popisu spominju dvije župe sv. Petra, za koje dr. J. Buturac u svojoj radnji »Popis župa zagreb. biskupije od god. 1334« (Zbornik, str. 435.-436.) kaže »neistraženo«, i to pod br. 39. i 45. Jedna od tih neistraženih župa je svakako »Marowcz Zenthpeter«. Sudeći po smještaju pred Strezom »Marowcz Zenthpeter« bit će župa sv. Petra pod br. 39. Uspije li kome dokazati, da je župna crkva u Vrtlinu bila posvećena sv. Petru, onda bi bile odgonetnute sve župe komarničkog arhidakonata.

Nema nikakve sumnje, da je župa Marowcz Zenthpeter iz g. 1468. i Morawcz iz 1501. jedna te ista župa. Župa Morawcz, kako se vidi iz popisa od 1501., nalazila se između Kapele i župe Nowa Zenthmarton (Nova Plavnica). A tu je morala biti i Marowcz Zenthpeter.

J. Bösendorfer donoseći župu u Moravcu prema popisu od 1501. kaže, da se g. 1472. spominje mali plemićki posjed »Marowcz« među Bjelovarom i Rovišćem (Slav. pov., str. 258.).

Naše je nagađanje, da se iza Marovca i Moravca krije staro znamenito selo Morusovac, gdje su stanovali ugledni plemići Stjepan Morus (1449-1451), Toma Morus (1458-1462) i Klement Morus (1468 dalje). O tom će se doskora posebno govoriti.

75. MARTYNOVCH

Selo *Martinovac* dolazi u ispravama Streze od 1419. do 1488.

1. Literat Jakov, sin Petra iz Komarnice, plemićki sudac, utvrdio je istragom 27. svibnja 1418., da su Benedikt, sin Klementov, zatim Ivan i Stjepan »de juxta Plaunicha« (mjesto Plaunichamelleky) s Nikolom, sinom Stjepana, i Ladislavom, sinom Mihajla »de Martynouch«, i drugima navalili na kuću svećenika Petra, sina Jurja iz Hedrihovca, pa da su od onud odnijeli stvari u vrijednosti od 20 for., kao i dvije povelje, te da su oštetili njegov mlin na rijeci Konjskoj (A. M. Z. II. 16.). Tu dolazi prvi put jedan plemić iz Martinovca: Ladislav, sin Mihajlov.

2. G. 1438. spominje se plemić Lorand iz Martinovca. Dana 18. lipnja 1437. založila je Annos, supruga Jurja iz Klokočevca, literatu Lorandu »de Martynouch« jedno kmetsko selište bez zgrada sa 11 jutara za 8 maraka denara. Zalog se obavio pred čazmanskim kaptolom (A. M. Z. II. 43.).

3. Dana 15. srpnja 1451. pozvala je udova literata Loranda iz Martinovca po plemićkim sucima križevačke županije rođake i susjede, da služeći se pravom prvokupa kupe njeno imanje u Klokočevcu ili Mikčevcu. Oni izjaviše, da nisu u stanju kupiti to imanje, pa ovlašćuju udovu, da ga proda kome hoće (A. M. Z. IV. 20.).

4. Dana 10. rujna 1451. založio je Mihajlo, sin literata Loranda iz Martinovca, sa sestrama Elizabetom, Tibom i Ilom svoje imanje u Klokočevcu ili Mikčevcu pavlinskom samostanu u Strezi za 200 for. (A. M. Z. III. 17.).

5. U ispravi od 4. studenog 1461. spominje se literat Stjepan iz Martinovca kao član časnog suda, koji uređuje spor između pavlinskog samostana u Strezi i Jelene i Doroteje, kćeri Grgura »de Plaunichamelleky«, zbog posjeda u Horvatovščini (A. M. Z. IV. 6.).

6. Dana 2. lipnja 1467. prodaju Osvald, Adam, Ladislav, sinovi literata Loranda iz Martinovca, u ime svoje i u ime sestara Elizabete, Doroteje, Veronike, Tihe i Ile pavlinskom samostanu u Strezi posjed u Klokočevcu ili Mikčevcu za 218 for. Prodaja se obavila pred čazmanskim kaptolom (A. M. Z. IV. 32.).

7. Dana 9. ožujka 1488. spominje se Mihajlo iz Martinovca kao svjedok pri sastavu oporuke Matije Dezema, župnika u Strezi.

Selo Martinovac danas ne postoji pod tim imenom, pa ga nema među filijalama zagrebačke nadbiskupije ni u Sabljarevu rječniku. Kako se vidi iz navedenih isprava, Martinovac se nalazio u bližoj sferi Streze, i to u blizini današnjeg Klokočevca i Gornjih Plavnica. Tko zna, ne krije li se iza Martinovca koja župa sv. Martina, kako se iza Domankuševca može kriti župa sv. Dominika. Današnji topolovački župljani poznaju rudinu Martinovac.

Postoji danas selo Martinac u župi Vel. Trojstvo, 7 km daleko od Kapele, no naš Martinovac morao bi biti bliže Plavnici.

76. MATHEOWCH (MATHEYOWCZ)

Selo *Matejovac* ili *Matejevac* dolazi više puta u ispravama Streze.

1. U ispravi od 14. prosinca 1449. spominje se Martin »de Matheouch« kao banski čovjek pri uvodu pavlina iz Streze u posjed Ilinca. Drugi banski ljudi bili su iz Kandalovca, Morusovca i Plavnice (A. M. Z. II. 19.).

2. Isti Martin iz Matejovca dolazi u ispravi od 12. prosinca 1451. pri novu uvodu pavlina u posjed Ilinca. Prije su pavlini dobili Ilinac na osnovu zaloga, a sada na osnovu dara. Drugi su banski ljudi bili iz Kandalovca, Lačovca, Morusovca i Plavnice (A. M. Z. III. 19.).

3. U ispravi od 7. srpnja 1468. dolazi cijela generacija plemića iz Matejovca: Pavao Jakopović iz Matejovca potvrđuje u grobljanskoj kapeli sv. Marije u Kapeli pred javnim bilježnikom u ime svojih kćeri Katarine i Jelene i u ime Margarete, udove Stjepana Jakopovića iz Matejovca, da su od priora Andrije iz Streze primili 40 for., pa se odriču svakog prava na posjed Jakopovac (A. M. Z. IV. 36.).

4. Topolovački kastelan Brcko ostavio je oporučno pavlinskom samostanu u Strezi posjed Jakopovac. Međutim su njegovi sinovi Ivan i Albert založili taj posjed Pavlu Jakopoviću iz Matejovca i rodbini za 40 for. Zbog toga pavlini nisu mogli ući u posjed Jakopovca. Nastala je duga parnica, koja se svršila presudom da pavlini isplate Pavlu Jakopoviću i rodbini 40 for., a oni će se odreći svakog prava na Jakopovac. Pavlini su svoju obavezu ispunili, kako se vidi iz pomenute isprave.

5. U istoj zgodi spominje se i magister Pavao iz Matejovca kao svjedok u parnici (A. M. Z. IV. 36.).

6. »Paulus Magnus de Matheocz« pribiva 11. prosinca 1468. kao susjed pri uvodu pavlina iz Streze u posjed Jakopovca (A. M. Z. IV. 38.).

Matejovac ili Matejevac ne postoji danas, pa ga nema ni među filijalama zagrebačke nadbiskupije ni u Sabljarevu rječniku. Nu njegov je položaj dosta označen u samim ispravama. Nalazio se blizu Topolovca, zapravo blizu današnjeg sela Jakopovca u župi Zrinski Topolovac.

77. MATHWSOWCZ

Selo *Matusovac* ili *Matuševac* dolazi samo u jednoj ispravi, i to 8. kolovoza 1503. Čazmanski kaptol svjedoči, da je po nalogu kralja Vladislava bez prigovora uveo pavline u posjed sela Torinca, što im ga je darovao Nikola, sin Dersffyja de Zerdahel. Među prisutnim susjedima spominje se i »Matthaeus de Mathwsowcz«, Matej iz Matusovca ili Matuševca.

Ni toga sela nema među filijalama zagrebačke nadbiskupije. Budući da je Matej iz Matusovca bio susjed selu Torincima, to se morao nalaziti nekoć između Zerdahela (Gornje Sredice) i Topolovca, a uz potok Torinac.

78. MEGERECHYE

Selo *Međurečje* ili *Međurača* dolazi u dvije isprave arhiva Streze.

1. Dana 30. ožujka 1478. javlja čazmanski kaptol banu Ladislavu od Egervara, da je magister Petar iz Gudovca na nalog palatina Mihajla Orsaga de Gut proveo istragu u predmetu tužbe Blaža Brige iz Jakozerdahela i Lucije udove Petra iz Međurače (de Megywrechye) (A. M. Z. V. 5.).

2. Dana 9. rujna 1490. drži se u varoši Međurači skupština plemića križevačke županije: »Anno Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo congregata insimul in oppido Megerechye in festo Nativitatis beate Marie Virginis universitate nobilium regni Sclavoniae comitatus Crisiensis.« Ta je skupština oslobodila pavline u Strezi i njihove kmetove od svih državnih podavanja (A. M. Z. IV. 19.).

Sredovječna Međurača odgovara današnjoj Međurači, filijali župe Nevinec, koja je $\frac{3}{4}$ km udaljena od matice župe, a g. 1929. brojila je 880 rkt. žitelja (Shem. Zagr. 1929., str. 150.).

J. Bösendorfer smješta Međurječje u blizinu Obrovnice, i to na jug od Čazme. Tu su bili gospodari niži plemići, koji su nosili ime po mjestu. Samo mjesto imalo je sajamske povlastice, a županija je često držala ondje svoje skupštine, jer Međurača leži gotovo u sredini županije. Spominje se od 1392. do 1485. (Slav. pov., str. 76.).

79. MENDZENTH

Mjesto Mendzenth dolazi samo jedamput u arhivu Streze, i to u ispravi od 18. prosinca 1397. »Paulus, filius Endrey filii Thomae de Mendzenth« moli zagrebački kaptol, da mu prepíše ispravu kralja Ljudevita od 13. listopada 1366. Taj Endrej ili Andrija je brat zagrebačkomu kanoniku, arhidakonu Petru, koji je bio ujedno i biskupov vikar. Kralj Ljudevit je g. 1366. kanoniku Petru i bratu mu Endreju dao posjed Strezu u zamjenu za Otnu, Obrovnu i Mošinju. Pavao je bio građanin grički »civis montis Grecensis«.

Riječ Mendzenth i Mindzenth u madž. znači *Svi sveti* ili *Sesvete*. Budući da su Petar i Endrej živjeli u Zagrebu, nije od potrebe, da ovaj Mendzenth tražimo u blizini Streze. U zagrebačkoj biskupiji su 4 mjesta s imenom Sesvete: Sesvete kod Zagreba, Sesvete Podravske, Sesvete, filijala župe sv. Jurja u Trnju, i Sesvete Gornje i Donje, filijala župe Carevdara.

Carevdarske Sesvete su doduše na domaku Streze, ali nema razloga, da naše Sesvete tražimo u blizini Streze, kad ljudi s tim dodatkom žive u Zagrebu. Zato smijemo pretpostavljati, da Tomo, otac Petra i Endreja, potječe iz Sesveta kod Zagreba.

Zupa Svih svetih spominje se već u popisu od 1334.: »Item ecclesia Sanctorum omnium circa viam magnam« (Dr. J. Buturac, Zbornik, str. 426.).

80. MONCHOUCH (MONCHOWCZ)

To mjesto dolazi samo u jednoj ispravi, i to 23. ožujka 1428., ali u dvojakoj transkripciji, kao Monchouch i kao Monchowcz, dakle *Mončovac*. Čazmanski kaptol potvrđuje, da je na nalog bana Hermana Celjskog bez prigovora uveo Brcka, sina Andrije iz Bolaara, u posjed sela Jakopovca. Među banskim ljudima nabrajaju se Jakov, sin Lovre »de Monchouch«, i literat Tomo »de Monchowcz« (A. M. Z. II. 32.). Čini se, da se radi o jednom te istom mjestu Mončovcu.

Danas nema sela Mončovca ni Mončovca, ali ima u župi Topolovcu, dakle ondje, gdje su banski ljudi imali posla, selo pod imenom Mučna, i to Mala Mučna. Vjerojatno je, da je Mončovac i Mučna jedno isto selo. Mala Mučna je danas filijala župe topolovačke. G. 1929. brojilo je selo 180 rkt. žitelja, a udaljeno je od matice 12 km.

81. MORWSOWCZ (MOROSOUCH)

Selo *Morusovac* spominje se često u ispravama Streze, i to vazda u vezi s članovima obitelji Morus. To se ime piše od 1449. do 1458. Moris, a dalje do 1522. Morus.

1. U ispravi od 14. prosinca 1449. dolazi Stjepan Moris kao banski čovjek pri uvodu pavlina iz Streze u posjed imanja Ilinca, što ga pavlini dobiše u zalog od Ilke, kćeri Ladislava iz Ilinca (A. M. Z. II. 19.).

2. Isti Stjepan Moris dolazi kao banski čovjek u ispravi od 12. prosinca 1451., opet pri uvodu pavlina u posjed Ilinca, što ga dobiše darom kao altariju. U istoj ispravi dolazi kao banski čovjek i Tomo i Klement »de Plaunicha« (A. M. Z. III. 19.).

3. U ispravi od 28. travnja 1458. spominje se kao banski čovjek pri uvodu pavlina u posjed Kamena pod Kuvarom Tomo Moris »de Plaunichamelleky«, t. j. iz okolice Plavnice (A. M. Z. III. 28.).

4. U ispravi od 4. veljače 1462. spominju se kao kraljevski ljudi pri uvodu pavlina u Horvatovšćinu i Bikalje »Thomas Morws de Morusowcz« et »Clemens Morws«. Klement Morus bio je prisutan i kao susjed. (A. M. Z. IV. 9.).

5. Klement Morus bio je prisutan u Kapeli 7. srpnja 1468. kad se pred javnim bilježnikom Ivanom, sinom Brcka iz Rovišća, rješavao spor između samostana u Strezi i Pavla Jakopovića iz Matejovca (A. M. Z. IV. 36.).

6. U ispravi od 11. prosinca 1468. dolaze kao banski ljudi pri uvodu pavlina u selo Jakopovac »Clemens Morus de Morusouch« i »Johannes Morus de Morusouch«. Kao susjed pribiva istom uvodu »Georgius filius Clementis filii Morus de Morisouch« (A. M. Z. IV. 38.).

7. U urbaru Streze iz g. 1477. spominju se dvije pavlinske livade »infra Morusowcz«. Pavlini su g. 1477. imali u svemu 8 livada, i to: jednu u Jakopovcu, jednu pod samostanom, jednu u Horvatovšćini, dvije pod Morusovcem, jednu kod Sv. Benedikta, t. j. u Plavnici Staroj, a dvije uz majur Hrastinu (Iv. Kr. Tkalčić, Urbar Streze. Vjesn. zem. arh. V, str. 215.).

8. U ispravi od 8. kolovoza 1503. pribiva Juraj Svastić iz Morusovca kao kraljev čovjek pri uvodu pavlina u posjed Torince (A. M. Z. V. 28.).

9. Katarina, kći Klementa Morusa iz Morusovca, prosvjeduje 6. travnja 1522. pred banom Ivanom Torkvatom, što sinovi Emerika Morus, Matija i Pavao, prodaju svoje posjede u selu Morusovcu Petru Lacoviću iz Botinca (A. M. Z. V. 38.).

Postojalo je dakle selo Morusovac ili Moruševac u blizini Streze. Budući da su plemići iz Morusovca kao susjedi pribivali uvodu pavlina u Horvatovšćinu, Bikalje, Jakopovac i Torince, jasno je, da su stanovali u blizini tih mjesta, i to uz potok Plavnicu, jer se isti Tomo Morus zove jedamput »de Plaunichamelleky«, a drugi put »de Morusowcz«.

Danas nema Morusovca, pa za to mjesto ne znaju ni najstariji ljudi onoga kraja.

82. MOSYNA (MUSYNA, MOSNYA)

Mušinja, Mošinja ili *Mošnja* spominje se u predispisima pavlinskog samostana u Strezi, i to g. 1366.

1. Kralj Ljudevit podijelio je magistru Petru, arhidakonu katedralnomu i svom posebnom kapelanu, i njegovu bratu Andreju, sinovima Tome, tri oveća posjeda: Otnu, Orbovnu i Mušnju. Braća su ušla u posjed, pa su od susjednih plemića prikupila nešto zemljišta. Nu kralj se g. 1366. odlučio, da od pomenute braće uzme ta tri posjeda, koji pripadahu nekoj Mirsi i njegovim potomcima, ali ti izumriješ, pa posjedi pripadoše kruni. Umjesto Otna, Orbovne i Mušnje dade kralj u zamjenu svoj kraljevski posjed Strezu u križevačkoj županiji, u kotaru rovišćanskom (A. M. Z. I. 6. – Cod. d. XII. 596.). Tu se posjed zove »Musyna«.

2. Dana 14. prosinca 1366. nalaže kralj Ljudevit čazmanskom kaptolu, da sudjeluje pri uvođenju arhidakona Petra i brata mu Andreja u posjed Streze, što im ga je kralj dao u zamjenu za Otnu, Orbovnu i Mošnju (A. M. Z. I. 7. – Cod. d. XIII. 598.). Tu se posjed piše »Mosnya«.

3. Isti dan nalaže kralj Ljudevit banu Nikoli Seću (de Zeech), da uvede arhidakona Petra i brata mu Andreja u posjed Streze, što im ga je dao u zamjenu za njihove posjede Otnu, Orbovnu i Mošnju »in Kamarcha«, i da im dade toliko selišta i toliko zemljišta, koliko oni daju kralju (A. M. Z. I. 7. – Cod. d. XIII. 599.). Tu se posjed piše »Mosinya«.

4. Dana 24. travnja 1367. javlja ban Seć, da je po kraljevu nalogu omeđašio posjede Strezu i Plavnicu, koje je kralj dao arhidakonu Petru i bratu mu Andreju u zamjenu za Otnu, Orbovnu i Mošnju. Tada je ban utvrdio, da su posjedi Otna, Orbovna i Mošinja mnogo veći i plodniji od Streze i Plavnice. U Otni, Orbovni i Mošnji našlo se 42 kmetska selišta, ali oranica ima toliko, da bi stalo onamo 120 kmetova, svaki sa 20 jutara zemlje. Osim toga se našlo ondje toliko šume, koliko i oranica. Posebice se u Mošnji našlo 50 jutara šume i pet vinograda (A. M. Z. I. 7. – Cod. d. XIV. 15.). Tu se mjesto zove »Mosnya«.

Iz isprava se vidi, da je Mušinja bila posjed u komarničkom kotaru, nedaleko od Otna (današnji Stari Pavljani) i Orbovne (današnja Obrovnica u župi Nevinac).

No Mušinja je bila i sijelo stare župe, koja se spominje u popisu od g. 1334. («ecclesia beate Virginis de Mosina») i u popisu od 1501. («Petrus plebanus de Mosynya»). Vidi dr. Fr. Rački, Popis župa, Starine IV, str. 214. i 215. Dr. J. Buturac smješta Mušnju »možda jugoistočno od Bjelovara« (Zbornik, str. 435.).

J. Bösendorfer stavlja Mušnju na sjeveroistok od Rače, što odgovara istini. On veli, da je Mušnjina bila grad, za koji je g. 1406. dobio novu donaciju Juraj Lorandov od plemena Peč iz šumodske županije. Kasnije posjeduju grad njegovi rođaci s pridjevkom »Musyna«. G. 1406. i 1418. pripadalo je tom gradu 19 selišta, koja su sva propala. Vlastelinstvo se spominje od 1245. do 1491. (Slav. pov., str. 77.).

83. MYLETINCZ (MYLETHYNCZ)

Mjesto *Miletinac* dolazi češće u ispravama Streze, i to od 1395. do 1516. Evo podataka za povijest Miletinca.

1. Plemić Martin, sin Ivana iz Miletinca, i njegovi sinovi Juraj, Matija i Ivan, nastoje da kupe imanje u Hedrihovcu. Protiv toga prosvjedovao je Juraj, sin Hedriha iz Hedrihovca, pred podbanom, magistrum Martinom Dersom, županom križevačkim, 5. svibnja 1395. (A. M. Z. I. 19.).

2. Isti Martin, sin Ivana iz Miletinca, vrbovački arhidakon Ivan i kašinski župnik Nikola sklapaju 23. listopada 1395. bratimstvo s Pavlom, sinom Endreja iz Sesveta, građaninom grčkim, za obranu svojih posjeda. Pavao je posjedovao zemljišta »more praedialia« u Miletincu i u Kamenici pod Kalnikom (A. M. Z. I. 20.).

3. Stjepan, sin Dimitrija iz Miletinca, platio je 28. siječnja 1400. pred podbanom i zagrebačkim županom sudbene i nagodbene pristojbe u parnici između Bartola, sina Ivana iz pokrajine dubravske, i Tome, sina Ilijina (A. M. Z. I. 26.).

4. Petar, sin literata Stjepana iz Hedrihovca, prosvjeduje 27. lipnja 1451. pred zagrebačkim kaptolom protiv toga, da bi udove Petra iz Miletinca i Janka i Matije Brige, kao i Juraj Šimunović iz Miletinca zaposjeli njegovu šumu Međuputje (A. M. Z. III. 16.).

5. Dana 25. siječnja 1452. utvrđuju plemićki suci križevačke županije, da su Petar Briga iz Miletinca, zatim udove Janka i Matije i Juraj, sin Matije Briga, zaposjeli šumu Međuputje, koja je pripadala svećeniku Petru, sinu literata Stjepana iz Hedrihovca, i njegovoj braći (A. M. Z. III. 21.).

6. G. 1465. nastoje Juraj Briga i Ivan Dobičak iz Miletinca u zajednici s drugima da zaposjednu Hedrihovac, ali protiv toga 5. svibnja 1465. prosvjeduje svećenik Petar, sin literata Stjepana iz Hedrihovca (A. M. Z. IV. 23.).

7. U ispravi od 11. prosinca 1468. spominju se Antun Kopšić i Matija Božorad, oba iz Miletinca, kao banski ljudi pri uvodu pavlina u Jakopovac (A. M. Z. IV. 38.).

8. U ispravi od 30. ožujka 1478. dolaze Juraj Ivanušić i Klement iz Miletinca kao palatinski ljudi u istrazi, što ju je vodio magister Petar iz Gudovca (A. M. Z. V. 5.).

9. U ispravi od 27. siječnja 1493. spominju se Andrija i Ivan iz Miletinca kao kraljevski ljudi za uvod Petra Bočkaja iz Rasinje i Stjepana iz Gudovca u posjed Hedrihovca (A. M. Z. V. 12.).

10. U ispravi od 23. prosinca 1516. dolaze Pavao i Ladislav iz Miletinca kao kraljevski ljudi pri uvodu u posjed Ilinac (A. M. Z. V. 36.).

Miletinac je staro sijelo rkt. župe. U popisu od g. 1501. spominje se »Matthaeus plebanus in Myletincz« (Dr. Fr. Rački, Popis župa, Starine IV, str. 215.). U ispravi od 2. kolovoza 1417. arhiva Streze spominje se »ecclesia beatae Virginis Mariae de Mylethyncz« (A. M. Z. II. 13.). Ta se župa, iako bez naznake mjesta, spominje u popisu g. 1334. kao »ecclesia sanctae Virginis« odmah iza Chesurice (Česmice).

Prema J. Bösendorferu nalazio se sredovječni Miletinac između današnjeg Bjelovara i Rovišća (Slav. pov., str. 259.). Prema popisu iz g. 1501. bio je Miletinac između Klokočevca i Gudovca, što se lokalno dobro pokriva s mišljenjem J. Bösendorfera. Iz isprava Streze se vidi, da je Miletinac bio između Gudovca i Hedrihovca.

84. OBROACH

Mjesto *Obrovac* dolazi samo jedamput u arhivu Streze, i to u ispravi od 9. travnja 1379. Ivan Bissen, osnivač pavlinskog samostana u Strezi, daruje 9. travnja 1379. tome samostanu pred kraljem Ljudevitom naknadno još jedan kompleks zemlje. Kralj ga u ispravi naziva »magister Johannes Bissenus castellanus noster de Obroach« (A. M. Z. I. 8.).

Prema tome je Ivan Bissen bio kastelan kraljevskog grada Obrovca. Taj se Obrovac nije nalazio na području Streze, nego u Dalmaciji kod Zadra.

85. ORBOWNA

Orbovna ili *Orbona* dolazi u ispravama Streze uvijek zajedno s Otnom i Mušinjom, dakle u ispravi od 13. prosinca 1366. (I. 6), u ispravi od 14. prosinca 1366. i u ispravi od 24. travnja 1367. (I. 7), koje smo isprave točnije naveli kod mjesta Mušinje.

Orbovna je današnja Obrovnica, filijala župe Nevinca, udaljena 4 km od matice, koja je g. 1929. brojila 144 rkt. i 130 pravosl. žitelja. Nekada je sama Obrovnica bila sjelo župe. U popisu od 1501. spominje se »Paulus plebanus in Verbova«. To se mjesto prema J. Bösendorferu u Srednjem vijeku zvalo Verbova, Vrbona, Orbona, Orbowa, a odgovara današnjoj Obrovnici jugoistočno od Bjelovara. U 15. st. bila je Obrovna grad (Slav. pov., str. 258.).

86. ORCHOUCH

Mjesto *Orčovac* dolazi samo u jednoj ispravi, i to 16. svibnja 1404. Čazmanski kaptol javlja banovima, da je na nalog kralja Sigismunda od 15. travnja 1404. uveo Dionizija, sina Gele iz Tekovca, i njegovu braću Filipa i Petra u posjed sela Rogozna. Među kraljevim ljudima spominje se i literat Tomo »de Orchouch«. Ostali su bili iz Tekovca, Zrednamelleka i Pukura (A. M. Z. I. 29.).

Sadržajno nema ta isprava nikakve veze sa Strezom, pa je valjda tamo zalutala iz arhiva Garića. Zato se Orčovac nema tražiti u sferi Streze, nego Garića.

God. 1403. htio je kralj Sigismund nagraditi Dionizija, sina Gele iz Tekovca, zbog zasluga, što ih je stekao u zadnjem teškom ratu, pa mu je darovao selo Rogožnu u križevačkoj županiji, odijelivši ga od kaštela i grada Velike (castellum et oppidum Velika). To je nekadanja Kraljeva Velika, zapadno od Pakraca. Tu negdje treba tražiti i naš Orčovac.

87. OROZOWCZ

Selo *Orozovac* dolazi samo u dvije isprave arhiva Streze.

1. Magister Petar iz Gudovca provodi jednu istragu na nalog palatina Mihajla Orsaga iz Guta, a u povodu pritužbe Brige iz Jakozerdahela i Lucije udove Petra iz Međurače. Među palatinskim ljudima spominje se uz druge i Ivan Zelina »de Orozowcz«. Drugi su palatinski ljudi bili iz Miletinca, Klokočevca i Jarošina (A. M. Z. V. 5.). Isprava potječe od 30. ožujka 1478.

2. Među svjedocima, koji su bili prisutni sastavu oporuke Matije Dezema, župnika u Strezi, 9. ožujka 1488: nalazi se i »Mathias Fich de Orozowcz« (A. M. Z. V. 9.).

Mjesto Orozovac ne postoji danas, pa ga nema među filijalama zagrebačke nadbiskupije. Nekada je morao postojati u bližoj sferi Streze.

88. OTHNA, OTHNYA

Posjed i mjesto *Otna* ili *Otnja* dolazi uvijek u spoju s Mušinjom i Orbovnom, pa se prema tomu nalazi u ispravi od 13. prosinca 1366. (A. M. Z. I. 6), u ispravi od 14. prosinca 1366. (A. M. Z. I. 7.) i u ispravi od 24. travnja 1367. (A. M. Z. I. 7.), koje smo isprave točnije naveli kod Mušinje.

Otna ili Otnja bila je u Srednjem vijeku ne samo posjed, nego i sijelo župe. U popisu od 1501. spominje se »Mathias plebanus sancti Pauli in Othna, Georgius et Joannes gratiani ibidem«, a u popisu od 1334. spominje se »ecclesia sancti Pauli« između Palične i Sobočine (Dr. Fr. Rački, Popis župa. Starine IV, str. 214. i 215.). Stara sredovječna Otna današnji su *Pavljani* južno od Bjelovara (Dr. J. Buturac, Zbornik, str. 435.).

J. Bösendorfer piše o Otni ili Otnji ovo: »Neposredni susjed Slobošćine bilo je mjesto Otnja ili Otnja Sveti Pavao, koje se inače zvalo Galovac i Herišinec. Odgovara današnjem Galovcu i Pavljanima na Čazmi, južno od Bjelovara. Kroz 15. st. ima istu sudbinu s Obrovnicom. U 15. st. je to posjed Herissa ili Herišića, onda kaptola čazmanskog, zatim Jana Vitovca i Ladislava Hermana Grebengradskog« (Slav. pov., str. 76.).

89. PALYCHNA ZENTHPETER

To se mjesto spominje samo u ispravi od 23. prosinca 1516. Čazmanski kaptol javlja vespriškom biskupu Petru Berislaviću, banu Dalmacije, Hrvatske i Slavonije i kapetanu senjskom, da je palatinskog protonotara magistra Ivana od Pelberta de Ellyewelgh htio uvesti u posjed imanja Ilinac, Vikarijaševac i Druškovac, ali se tome opriješe pavlini iz Streze i još neki drugi. Tu se među palatinskim ljudima spominje i »Johannes Kozoch de Palychna Zenthpeter« (A. M. Z. V. 36.).

Palična je bilo staro sijelo župe sv. Petra u komarničkom arhidakonatu. Spominje se u popisu od 1334. »Item ecclesia sancti Petri de Palichna«, kao i u popisu od 1501.: »N. plebanus in Palichna« (Dr. Fr. Rački, Popis župa. Starine IV, str. 214.). Prema dru J. Buturcu župa je ležala jugoistočno od Bjelovara, a istočno od Orovcu na Polični (Zbornik, str. 435.).

J. Bösendorfer piše, da se u okolici Rače i Čazme u 14. i 15. st. nalazilo oveće selo Palična ili Palična-Sveti Petar. Gospodari tu bijahu Potoki od Palične, Zaverski, Poljski, Töröki, Peharniki, Saboi (Sartori), Drživojići, Kopčinići, Kosovci, Horvati, Mikšići, Zlogledi, vitezi Komarnički, a onda na početku 15. st. Morovići, a na koncu 15. st. Međurački, Bickeli od Zelne, Požeški od Garignice, Ladislav Hermanov Grebengradski, a onda Baćani (Slav. pov., str. 77.).

90. PETHERYANCZ

Selo *Peterijanec* dolazi samo u ispravi od 11. prosinca 1514. Križevački župan Baltazar Alapić izvješćuje, da je na molbu priora Emerika iz Streze dao obaviti izvide u predmetu smetanja posjeda u Bankovcu. Plemički sudac Petar Lacović iz Botinca utvrdio je, da je »Nicolaus de Keresztur, eotunc possessor oppidi Kaproncza et pertinentiarum suarum per magnificum dominum Johannem Ernestj de Chakternya pro tempore constitutus« izaslao literata Petra iz Peterijanca i više kmetova iz Peterijanca, Hermanovca, Presečne i Bankovca, koji su provalili u klijet pavlinskog kmeta Tome Pavlinića i odande odnijeli 35 kabala vina (A. M. Z. V. 34.).

Kako se vidi iz isprave, Peterijanec se nalazio u blizini Koprivnice, te odgovara današnjem *Peterancu*. Peteranec je sijelo stare župe, koja se spominje u popisu g. 1334. (»ecclesia sancti Petri circa portum Dravae«), a isto tako u popisu od 1501. (»Petrus plebanus sancti Petri in portu Dravae«). Vidi dr. Fr. Rački, Popis župa, Starine V, str. 213. i Fr. Brdarić, Arh. komarn., Kat. list 1934., str. 556.

Mjesto *Pezijanec* ili *Pesijanec* dolazi samo u ispravi od 23. prosinca 1516. Među kraljevskim ljudima, označenim za uvod palatinskog protonotara Ivana, sina Pelbertova, u posjed Ilinca, Vikarijaševca i Druškovca spominje se i »Petrus Chefel de Pezyancz« (A. M. Z. V. 36.).

Danas nema sela pod tim imenom. Ako uzmemo, da se radilo o uvodu u posjed Ilinca, Vikarijaševca i Druškovca, što je sve pripadalo pavlinima u Strezi, i ako uzmemo, da su neki kraljevski ljudi bili iz Miletinca i Palične, onda smijemo pretpostaviti, da je i taj »Pezyancz« bio barem u daljoj sferi Streze. Možda je to »Pesjinos« ili Mali Križ u župi Zrinski Topolovac.

92. PLAUNICHA, PLAUNICHEMELLEKY

Riječ *Plavnica* dolazi vrlo često u arhivu Streze, od 1381. do 1516. Nekada dolazi ta riječ za oznaku rijeke, zapravo potoka Plavnice, i to kao »antiqua Plaunica« i kao »nova Plaunica«. Nadalje dolazi riječ Plavnica za oznaku mjesta, pa se kazuje za pojedina lica, da su »de Plaunica« ili »de Plaunichemelleky«. Ta se posljednja oznaka u jednoj ispravi prevodi sa »juxta Plaunica«. Osim toga postoji Plavnica pod imenom »Plaunica Zenthbenedek« i »Plaunica Zenthmarton«. Mi ćemo o svakom tom mjestu govoriti posebice.

Najprije o Plavnici bez oznake župe.

1. Ilka, kći Jakova, »filii Lukach de Plaunica«, i njena sestra Elizabeta zalažu Tomi, sinu Mihajla iz Konjske, jedan dio svoje šume za 6 for. Založna isprava sastavljena je pred podbanima i križevačkim županima Mihajlom Borotvom i Matuzelom 20. rujna 1413. u Križevcima (A. M. Z. II. 8.).

2. U idućoj ispravi se produžuje generacija iste obitelji. Elizabeta, kći Jakova, »filii Lukach de Plaunichemelleky«, a supruga Pavla, sina Stjepana iz Topolovca, sa svojom djecom Jurjem, Ivanom, Matom i Jurjem mladim, i Ilka, kći istoga Jakova, a supruga Šimuna, sina Stjepanova, sa svojom djecom Stjepanom i Elizabetom prodaju Tomi, sinu Mihajla, »filii Lachow de Konzkamelleky«, svoj posjed između rijeke Plavnice i Konjske i preko Plavnice za svotu od 200 zl. for. Kupoprodajni ugovor sastavljen je 19. travnja 1418. pred čazmanskim kaptolom (A. M. Z. II. 14.). Pomenutog Tomu uveo je u posjed kupljenog imanja zagrebački kaptol 5. svibnja 1418. (A. M. Z. II. 15.).

3. U ispravi križevačkog župana i podbana Petra od Fizežda 27. svibnja 1418. spominju se nove osobe iz Plavnice. Benedikt, sin Klementov, predijalist, i njegovi sinovi Ivan i Stjepan »de juxta Plaunica« s nekim drugim ortacima navališe na kuću svećenika Petra, sina Jurja iz Hedrihovca, i počiniše štetu od 20 for. (A. M. Z. II. 16.).

4. Jelena, kći Tome »de Plaunichemelleky«, a supruga Matije Horvata, ostavlja 28. travnja 1442. oporučno pavlinskom samostanu u Strezi svoju kuriju sa tri kmet-ska selišta u Plavnicama, sve to poslije smrti sina Fabijana, koji ima pravo do-smrtnog uživanja. Kao svjedok pri sastavu oporuke spominje se među drugima Juraj, sin Lačovića »de Plaunichemelleky« (A. M. Z. III. 4.).

5. U ispravi od 14. prosinca 1449. spominju se Tomo i Klement Morus »de Plaunica« kao banski ljudi pri uvodu pavlina u posjed Ilinca. Isti Tomo i Klement Morus »de Plaunica« dolaze kao banski ljudi pri novu uvodu pavlina u Ilinac 12. prosinca 1451. (A. M. Z. III. 19.).

6. Sam Tomo Morus »de Plaunichemelleky« spominje se 28. travnja 1458. kao banski čovjek pri uvodu pavlina u posjed sela Kamena (A. M. Z. III. 28.).

7. Dana 4. studenoga 1461. sklapa prior Mihajlo iz Streze pred banovima Janom Vitovcem i Nikolom Iločkim nagodbu s Jelenom i Dorotejom, kćerkama Grgura »de Plaunichemelleky«, i njihovim kćerkama Magdalenom i Agatom u predmetu posjeda u Horvatovšćini, što ga je Jelena, kći Tome »de Plaunichemelleky«, a su-

pruga Matije Horvata (Croatus) darovala samostanu u Strezi. Samostan dobiva dvije trećine kurije i dva prazna selišta sa strane Morusovca, a one dobivaju jednu trećinu kurije i jedno selište (A. M. Z. IV. 6.).

8. Dana 6. kolovoza 1462. sklapaju pavlini iz Streze pred bahovima Janom Vitovcem i Nikolom Iločkim nagodbu s Ladislavom, sinom Stjepana Viteza, u sporu oko 6 jutara oranica i šume, što im je založila Ilka, udova Nikole Dominika iz Konjske. Među časnim sucima bio je Klement, sin Morusa »de Plaunichamelleky« (A. M. Z. IV. 16.).

9. Jelena, kći Elizabete, kćeri Tome »de Plaunichamelleky, alias Horvatouschina«, zalaže 14. srpnja 1467. pred plemićkim sucima u ime svoje i u ime svojih kćeri Magdalene i Agate pavlinskomu samostanu u Strezi svoj posjed u Horvatovščini za 3 for. i 12 solida (A. M. Z. IV. 31.).

Plavnica bez naznake župe mogla bi odgovarati sadanjim Gornjim Plavnicama u župi Kapeli. Te su Plavnice udaljene 7 km južnije od Kapele, a g. 1929. brojile su 532 rkt. i 118 pravosl. žitelja.

Za jedne te iste osobe kaže se, da su »de Plaunicha« bez dodatka, onda »de Plaunichamelleky«. Onda se za »Plaunichamelleky« kaže »alias Horvatovščina«. Opet Toma i Klement Morus se inače nazivaju »de Morusouch«. Čini se, da je Morusovac, sijelo Morusa, bio dio Gornjih Plavnica. Zanimljivo je, da se u Gornjim Plavnicama uzdržala obitelj Horvata do danas, pa je jedan Horvat iz Gornjih Plavnica polazio gimnaziju s piscem ovih redaka.

93. PLAUNICHA ZENTHBENEDEK

Plavnički Sveti Benedikt su Plavnice kao sijelo župe sv. Benedikta. Ta se župa spominje u arhivu Streze.

1. »Magister Basou de Byk, comes Crisiensis ac iudices nobilium eiusdem comitatus« potvrđuju 8. kolovoza 1381., da su se Stjepan i Tomo, sinovi Blagonje iz Komarnice, izjavili da su spremni dati Margiti i Dragojli djevojačku četvrtinu na imanju, koje leži uz rijeku Plavnicu. Plemićki sudac Nikola, sin Dominikov, obišao je to imanje, pa ga razdjelio na četiri jednaka dijela. Isprava opisuje među toga imanja uz Plavnicu, a u tom se opisu više puta spominje »ecclesia sancti Benedicti«, kao i cesta »via sancti Benedicti« (A. M. Z. I. 11.).

2. Stjepan, sin Ivana Lestaka »de Plaunicha Zenthbenedek«, daruje 10. travnja 1422. pred časnim kaptolom samostanu u Strezi 6 kmetskih selišta u Klokočevcu (A. M. Z. II. 22.).

3. Pri nagodbi između pavlina iz Streze i Ladislava, sina Stjepana Viteza iz Komarnice, 6. kolovoza 1462. prisutan je kao časni sudac i Pavao »plebanus de Plaunicha Zenthbenedek« (A. M. Z. IV. 16.).

Župa sv. Benedikta u Plavnici je stara župa, koja se spominje već u popisu od g. 1334. »item ecclesia beati Benedicti«, kao i u popisu od 1501. »Martinus plebanus sancti Benedicti in Plawnicza« (Dr. Fr. Rački, Popis župa. Starine IV, str. 215.). Dr. J. Buturac ubicira tu župu u današnje Stare Plavnice. Stare Plavnice su danas filijala župe bjelovarske, 3 km daleko od matice, a g. 1929. brojile su 300 rkt. i 100 pravosl. žitelja (Zbornik zagr. nadb., str. 436.). I J. Bösendorfer stavlja župu sv. Benedikta u Stare Plavnice zapadno od Bjelovara (Slav. pov., str. 258. s.).

94. PLAUNICHA ZENTHMARTON

Sigurno je, da je osim župa sv. Benedikta u Plavnicama postojala posebna župa *sv. Martina u Plavnicama*, pod imenom »Plaunicha Zenthmarton«.

Ta se župa spominje u ispravi od 17. ožujka 1516. Mihajlo iz Tomadovca, plemićki sudac križevačke županije, potvrđuje, da je Ivan Valpotić iz Gregorijevca sa svojom suprugom Jelenom založio pavlinskomu samostanu u Strezi jedno puno i jedno prazno kmetsko selište u Podbudrovini križevačke županije za 38 for. Pavline

je pri tom pravnom činu zastupao »Nicolaus plebanus de Plaunicza Zenthmarton«. Postojala je dakle župa sv. Martina u jednim Plavnicama.

Ubikacija te župe je maglovita, jer ni jedan popis ne spominje župu sv. Martina u Plavnici. Popis od g. 1501. spominje župnika Brcka u župi »Nowa Szent Marton«, »Briccius plebanus de Nowa Szent Marton«, a popis od g. 1334. spominje jednu neubiciranu župnu crkvu sv. Martina i jednu kapelu sv. Martina. Ta dosada neubicirana župna crkva sv. Martina mogla bi biti »Plaunica Zenthmarton« iz g. 1516. A razlog, što se ta ista župa zove u popisu od 1501. »Nowa Szentmarton« jest taj, što se nalazila u Novim Plavnicama.

Kod župe »Hegnowa« bio je spomenut župnik Ivan Koput »de Hegnowa«, koga je 1. siječnja Juraj Kandal iz Kandalovca imenovao izvršiteljem svoje oporuke. (A. M. Z. IV. 1.). Mi smo tamo izjavili mišljenje, da bi Hegnowa bilo isto što i Nowa Zenthmarton. Na taj način bi »Plaunica Zenthmarton« bile današnje Nove Plavnice, filijala župe bjelovarske, 1 km daleko od matice, koja je g. 1929. brojila 400 rkt. i 90 pravosl. žitelja (Shem. Zagr. 1929., str. 133.) Uz Nove Plavnice se odmah vežu danas *Hrgovljani* na putu prema Kapeli sa 466 rkt. i 85 pravosl. žitelja. Nisu li možda Hrgovljani postali od »Hegnovljana«?

95. P O D B W D R O V I N A

Selo *Podbudrovina* spominje se u arhivu Streze samo jedamput, i to u ispravi od 17. ožujka 1516. Ivan Valpotić iz Gregorijevca zalaže 17. ožujka 1516. pavlinskom samostanu u Strezi, koji je zastupao župnik Nikola iz Plavničkog Svetog Martina, jedno naseljeno i jedno i po prazno selište u selu Podbudrovini u križevačkoj županiji, kao i jedan mlin, koji odbacuje 20 madžarskih denara (A. M. Z. V. 35.).

Selo Podbudrovina ne postoji danas među filijalama zagrebačke nadbiskupije. Iz isprave se samo vidi, da se nalazilo u križevačkoj županiji. Svakako je selo bilo u nekoj sferi Streze, jer pavlini daju 38 zl. for. na račun tog posjeda, a tog ne bi učinili, da im je posjed predaleko. Možda je to selo u nekom snošaju sa selom Budrovcem kod Đurđevca, koje je nekoć bilo filijala župe đurđevačke, a sada je vlastita župa.

96. P O Z T H O Y N I N C Z

Selo *Postojninac* dolazi samo u ispravi od 29. rujna 1436. Benedikt, sin Pavla iz Pavšince, »comes terrestris Crisiensis«, svjedoči, da udova literata Blaža iz Čeberkovca i sin joj Ivan nisu literatu Tomi, sinu Ivana »de Pozthoynincz« platili one tri marke, koje su bili dužni platiti u ime parničkih troškova zbog založena dva selišta (A. M. Z. II. 42.).

Selo Postojninac ne postoji danas, pa ga nema među filijalama zagrebačke nadbiskupije, a ni u Sabljarevu rječniku. Isprava ne daje dovoljno uporišta, da nekamo smjestimo to selo, jer ni Čeberkovac nije potanje određen. Stalno je samo to, da su oba mjesta u križevačkoj županiji.

97. P R A S C H O W C Z

Selo *Praščovac* dolazi samo jedamput u arhivu Streze, i to ispravi od 27. siječnja 1493. Čazmanski kaptol javlja banu Ladislavu od Egervara, da je na nalog kralja Vladislava htio uvesti Petra Bočkaja iz Rasinje i Stjepana iz Gudcvca u posjed Hedrihovca, ali se tome opriječe pavlini iz Streze. Među kraljevskim ljudima za uvod označen je i »Ladislaus de Praszowcz« (A. M. Z. V. 12.).

Selo *Praščevci* postoji do danas kao filijala župe Cirkvene, pola sata udaljeno od matice župe. G. 1929. brojilo je selo 255 rkt. žitelja (Shem. Zagr. 1929., str. 128.). Selo je u bližoj sferi Streze.

98. PREDWORJA

Selo *Predvorje* dolazi samo u jednoj ispravi, i to 8. kolovoza 1503. Čazmanski kaptol svjedoči, da je na nalog kralja Vladislava uveo pavline iz Streze bez prigovora u posjed sela Torinaca, što im ga je darovao Nikola Ders iz Zerdahela (Gornjih Sredica). Među kraljevskim ljudima nabraja se i Petar Lacović iz Predvorja.

Danas nema sela s imenom Predvorje. Selo je moralo biti na dohvatu Streze. Kako smo već kazali kod sela Lačovac, Lačo je bio jedan od najbližih susjeda Strezi zajedno s Butkom. Fili i Lachow su ili de Lachouch ili de Konzkamelleky. Petar Lacović ili Lačović je iz Predvorja, keje je moralo biti u blizini Streze i Torinaca.

99. PRODAWIZ

To se mjesto spominje samo jedamput, i to u urbaru od g. 1477. Na kraju tog urbara je jedan pripis nešto novijeg vremena: »Isti sunt speciales Confratres et Benefactores Monasterii Omnium Sanctorum de Ztreza.« Tu se među ostalima nabrajaju: »Gregurich de Prodawiz«, »Kelec de Prodawiz« »Dominus Michael de Prodawiz« (Iv. Kr. Tkalčić, Urbar Streze. Vjesn. zem. arh. V, 210.).

Prodavić je današnje *Virje*. Prodavić je sijelo stare župe, koja se spominje u popisu od g. 1334.: »ecclesia sancti Martini de Prodawiz«, kao i u popisu od 1501.: »Petrus plebanus de Prodawyz, Mathaeus et Antonius capellani eiusdem« (Dr. Fr. Rački, Popis župa. Starine IV, str. 214.).

Iz spomenute isprave vidimo, da je i Prodavić gravitirao prema Strezi, pa su trojica odande bila subrača i dobročinitelji tog samostana

Prema J. Bösendorferu bio je Prodavić drugo središte đurdevačkog vlastelinstva, u kojemu su Ernušti g. 1494. imali kaštel (Slav. pov., str. 73.).

100. PUKUR

Mjesto *Pukur* dolazi samo u jednoj ispravi, i to u onoj od 16. svibnja 1404. Čazmanski kaptol izvješćuje banove Pavla de Peech i Pavla de Ezdeghe, da je njegov povjerenik Nikola iz Velike bez prigovora uveo Dionizija, sina Gele iz Tekovca i braću mu Filipa i Petra u posjed sela Rogozna. Među kraljevskim ljudima nabrajaju se »Georgius filius Stephani de Zrednamelleky, Thomas literatus de Orehouch, Paulus de Tekouch i Ladislaus filius Petres de Pukur« (A. M. Z. I. 29.).

Taj je spis krivo unesen u arhiv Streze, a mogao bi doći u arhiv Garića, jer se sva navedena mjesta nalaze na području samostana Dobre Kuće.

Pukur je sijelo stare župe, koja se spominje g. 1344.: »Itam beatae Virginis de Pukur«, kao i u popisu od 1501.: »plebanus de Pekerszrdahel«. Pukur i Pekar nije Pakrac ni današnja rijeka Pakra, već sredovječna rijeka Pakra, a današnja Bijela. Župa odgovara današnjim *Sredanima* kod Badljevine (Dr. J. Buturac, Zbornik, str. 421.).

101. PWCZEKOWCZ

Selo *Pucekovac* dolazi samo u jednoj ispravi Streze, i to od 14. kolovoza 1500. Nikola, sin Stjepana Dersa (Držića) iz Zerdahela (Gornjih Sredica), gospodar grada Topolovca, poklanja pavlinima u Strezi selo Torinci uz uvjet, da redovnici svakog četvrtka služe za nj jednu svetu misu. U opisu među spominje se Mihajlo Sudec iz Pucekovca, provizor kurije, koji je sa samim gospodarom obilazio međe (A. M. Z. V. 22.).

Selo Pucekovac ne postoji danas, pa ga nema među filijalama zagrebačke nadbiskupije, a ni u Sabljarevu Mjestopisnom rječniku. Budući da je Mihajlo Sudec bio viši činovnik grada Topolovca, mogao je u tu službu doći i iz daljih krajeva. Zato ne možemo ni približno odrediti ubikaciju Pucekovca.

102. RACHA (RÉCHE)

Mjesto *Rača* dolazi u ispravi od oko 8. veljače 1495. Na sudovanju u Virovitici podneseše pavlini iz Streze tužbu protiv magistra Petra iz Gudovca pred samog kralja Vladislava. Pavline je zastupao odvjetnik Palffy iz Sv. Mihovila, a Petra iz Gudovca literat Emerik »de Reche« (A. M. Z. V. 17.).

U popisu članova bratovštine sv. Pavla, prvog pustinjaka, i dobročinitelja samostana Streze spominje se i »Fabianus iudex de Reche« (Urbar iz 1477.).

Zagrebački shematizam iz g. 1929. veli, da su župu u Rači osnovali g. 1312. templari malo prije nego su bili dokinuti. Župa u Rači spominje se u popisu od g. 1334.: »Ecclesia s. Nicolai de Radcha«, kao i u popisu od 1501.: »Johannes plebanus in Rachya, Matias et Andreas ibidem« (Dr. Fr. Rački, Popis župa. Starine IV, str. 207.).

Danas je župa u Rači posvećena Velikoj Gospi. G. 1929. brojila je Rača kao mjesto 697 rkt. i 3 pravosl. žitelja, a kao župa 5560 rkt. i 74 pravosl. žitelja (Shem. Zagr. 1929., str. 150.).

J. Bösendorfer spominje Raču kao staro trgovište, koje je kralj Sigismund g. 1396. založio Mikcu Prodaviću za 8.000 for. Poslije njega baštinila je vlastelinstvo Raču udova Uršula Bebek. God. 1453. dobio je polovicu grada i vlastelinstva Rače Ivan Hunjad, no već 1457. dolazi Rača u posjed plemića Iločkih. Vlastelinstvo račansko protezalo se na jug do Čazme i Stare Plošćice, a na jugoistok do Grđevca (Slav. pov., str. 76.).

102a RAKITHNICZA

Ovo mjesto dolazi samo jedamput u arhivu Streze, i to u ispravi od 9. ožujka 1488., koja sadržava oporuku Mateja Dezema, župnika u Strezi. Tu se među izvršiteljima oporuke uz Emerika, župnika sv. Benedikta u Plavnici, spominje još i Lovro, župnik crkve sv. Stjepana u Rakitnici: »Laurentius plebanus ecclesiae S. Stephani de Rakithnicza« (A. M. Z. V. 9.).

Prema tome je *Rakitnica* g. 1488. bila sijelo župe. Ta se župa, što je zanimljivo, ne spominje ni u popisu od g. 1334. ni u popisu od 1501.

Rakitnica postoji do danas kao filijala župe Miholjanca, udaljena od matice župe 8 km. G. 1929. brojila je Rakitnica 738 rkt. žitelja (Shem. Zagr. 1929., str. 88.). Župa Miholjanec nalazila se u blizini stare Streze, tek nešto sjeveroistočno na Bilogori. Rakitnica se nalazi na brdu, visokom 273 m, i to u sredini između Miholjanca i Streze. Prema tome je Matej Dezem iz Streze mogao lako svog sjevernog susjeda Lovru, župnika u Rakitnici, imenovati izvršiteljem svoje oporuke.

Napominjemo, da je župa Miholjanec pod imenom »Ecclesia sancti Michaelis« prema J. Bösendorferu postojala već g. 1334. (Slav. pov., str. 256.). Dr. J. Buturac misli, da se »ecclesia sancti Mychaelis« iz 1334. tiče Temerja, gdje se god. 1529. spominje crkva sv. Mihaela (Zbornik zagr. nadb., str. 434.).

Bilo kako bilo, u Rakitnici je g. 1488. postojala župa sv. Stjepana.

103. RAZYNA

Mjesto *Rasinja* dolazi u arhivu Streze vazda uz obitelj Bočkaja.

1. Dana 14. prosinca 1492. daruje kralj Vladislav Petru Bočkaju iz Rasinje i njegovu zetu Stjepanu iz Gudovca posjed u Hedrihovcu, jer da su literat Stjepan iz Hedrihovca i njegov sin svećenik Petar umrli bez nasljednika, pa je posjed pripao kruni (A. M. Z. V. 11.).

2. Čazmanski kaptol javlja 27. siječnja 1493. banu Ladislavu od Egervara, da je htio uvesti Petra Bočkaja iz Rasinje i Stjepana iz Gudovca u posjed Hedrihovca, ali se tome opriješe pavlini iz Streze. Stoga su pozvani pred križevački stol na osminu Bogojavljenja (A. M. Z. V. 12.).

3. Dana 5. veljače 1494. prosvjeduju pavlini iz Streze pred čazmanskim kaptolom protiv toga, što su Petar Bočkaj iz Rasinje i Stjepan iz Gudovca na prevaran način dali sebi po plemićkim sucima ispostaviti listinu, prema kojoj su pavlini s njima zamijenili posjed u Hedrihovcu za 4 selišta u Kaćincu (A. M. Z. V. 15.).

4. Dana 30. siječnja 1496. prosvjeduju pavlini iz Streze protiv toga, da bi magister Petar iz Gudovca i Petar Bočkaj »de Razynyakeresztur« bili uvedeni u posjed Hedrihovca (A. M. Z. V. 19.).

5. Dana 8. veljače 1503. dovršava magister Petar iz Gudovca parnicu između sebe i tasta Petra Bočkaja s jedne strane i pavlina iz Streze s druge strane tako, da se odriče svih svojih prava i poklanja Hedrihovac pavlinima (A. M. Z. V. 24.).

Rasinja se uzdržala do danas. Ona je sijelo stare župe, koja se spominje u popisu od 1334.: Item ecclesia sanctae Crucis de Razina«, kao i u popisu od 1501.: »Ladislaus plebanus de Razynya, Stephanus capellanus eiusdem« (Dr. Fr. Rački, Popis župa. Starine IV, str. 213.). G. 1929. brojila je Rasinja u mjestu 1463. rkt. žitelja, a kao župa 3254 rkt. i 1992 pravosl. žitelja (Shem. Zagr. 1929., str. 93.).

Prema J. Bösendorferu imali su plemići Bočkaji u Rasinji pri kraju vladanja kralja Matije »castrum«, a grad je Rasinja ili Rasinja-Kerestur bio sijelo velikog vlastelinstva (Slav. pov., str. 71.).

104. REMETINCZ

Jedno selo pod imenom *Remetinec* spominje se u ispravi od 4. veljače 1458.

Brcko, sin Obranića iz Lubenice, zalaže pred čazmanskim kaptolom dva jutra oranice i jednu šumu Tomi, sinu Guretića iz Remetinca (A. M. Z. III. 26.).

Budući da se tu spominje selo Remetinec u vezi s Lubenicom, to je vjerojatno, da se tu radi o Remetincu, koji dosada postoji u župi Gradec, a u blizini Lubene. Oba mjesta Lubena i Remetinec spominju se u arhivu Remeta, jer su remetski pavlini imali ondje svoje posjede. Lubena je današnja pustara Lubena kod Čugovca, na sjeverozapadu od Dubrave, nekoć posjeda zagrebačkog biskupa. Tu je stajala nekoć i crkva sv. Petra »de Goricha« i susjedni Remetinec (J. Bösendorfer, Slav. pov., str. 259.).

105. REMETINCZ

Ima još jedan *Remetinec* kraj Streze, koji se spominje u urbaru od 1477. Selo Remetinec pripadalo je pavlinima u Strezi, a brojilo je 24 kmetskih selišta. Evo njihova imena: 1. selište Mraković. – 2. Ilija, sin Fabijanov. – 3. Blaž Hodčec. – 4. Ilija. – 5. Givronić. – 6. Stanković. – 7. Martin Kelovoz. – 8. Nikola Napokos. – 9. Selište u vrbama, što ga drže sinovi Kapistrana. – 10. Mato Horvat. – 11. Valentin Kapistranić. – 12. Prazno selište, livadu drže Dioniz i Antun Goren. – 13. Kapistran Kelek. – 14. Naptat. – 15. Stjepan mlinar. – 16. Blaž Kohnes. – 17. Marko Cal. – 18. Stjepan Mahtešić. – 19. Dionizije. – 20. Bartol. – 21. Mohić. – 22. Dimitrija Kapistran. – 23. Harač. – 24. Selište Jurja, koje drže sinovi Harača.

To je selo moralo pripasti pavlinima na osnovu zakladnice, jer se ne spominje u ispravama kasnijih darova i nakupa. Moralo je biti na dohvatu samostana.

Osim ta 24 selišta u Remetincu spominje urbar i vinograd »Mons Heremitarum vulgo Remetynszka gorycza«, iz kojeg je vinograda samostan dobivao u ime gornice čisti 61 kabao (Iv. Kr. Tkalčić, Urbar Streze. Vjjesn. zem. arh. V, str. 208. i 212.).

106. ROGOZNA

Selo *Rogozna* spominje se dva puta u arhivu Streze.

1. Kralj Sigismund hoće da nagradi Dionizija, sina Geleta iz Tekovca, zbog zasluga, što ih je stekao u posljednjem teškom ratu, pa njemu i njegovoj braći Filipu i Petru daruje selo Rogoznu u križevačkoj županiji, odijelivši ga od kastela i grada

Velike. Isprava je izdana 23. ožujka 1403. »in descensu nostro campestri in Bohemia iuxta castrum Skalic« (A. M. Z. I. 23.).

2. Čazmanski kaptol javlja banovima, da je na nalog kralja Sigismunda iz Požuna od 15. travnja 1404. uveo Dionizija, sina Geleta iz Tekovca, i braću mu Filipa i Petra bez prigovora u posjed sela Rogozna. Isprava je izdana 16. svibnja 1404.

3. Kralj Sigismund zabranjuje 23. studenoga 1405. Nelipiću de Ramehec, kaste-lanima i oficijalima iz Velike, da smetaju Dionizija, sina Geleta de Zrednamelleky, i njegovu braću Petra i Filipa u uživanju sela Rogozna, i da se ne usude pripajati selo natrag gradu Velikoj (A. M. Z. I. 30.).

4. U ispravi od 30. ožujka 1478. spominje se Blaž Zraka, kmet iz Rogozne, koji uređuje u okolici Orbone ili Obrovnice (A. M. Z. 5.).

Prve su tri isprave zalutale u arhiv Streze iz arhiva Garića, pa se ne tiču Streze. Rogozna, o kojoj je govor u prve tri isprave, stara je *Rogozna* kraj kastela Kraljeve Velike (danas selo Rogoža u župi Kaniška Iva sa oko 200 žitelja). Kraljevski posjed Velika se g. 1496. dijelio u vilikat pakrački, Rogoznu, Benedikt, Zador, Šibebnik, vilikat posavski i vilikat velički. (J. Bösendorfer, Slav. pov., str. 83.).

Rogozna u četvrtoj ispravi je Rogozna ili *Roždenik* u okolici Otnje i Obrovnice (Ibid. str. 76.).

107. ROYCHA (RYUCHE)

To je današnje *Rovišće*, mjesto stare plemenske župe i crkvene župe. To se mjesto češće spominje u ispravama Streze.

1. Već najstariji spis arhiva Streze (anteakt) od 19. travnja 1279. spominje castrum Ryuche. Tog naime dana prodaje Mojtin, kmet tvrđave de Ryuche, pred čazmanskim kaptolom sinovima Bratiše (Bratysa) zemlju u Klokočevcu (A. M. Z. I. 15. – Cod. d. VI. 291.).

2. Isprava od 2. srpnja 1331. spominje magistra Ivana de Ruicha, župana, koji uređuje u jednoj parnici (A. M. Z. I. 1. – Cod. d. IX. 567.).

3. U ispravi od 15. prosinca 1419. spominje se »Nicolaus thympanista civis de oppido Rouyche«, dakle Nikola bubnjar, i građanin iz varoši Rovišća. On je među drugima bio od križevačkih župana pozvan, da iskupi posjed Hedrihovac, ali je odgovorio, da ne može, pa ovlašćuje literata Stjepana iz Hedrihovca, da to imanje iskupi (A. M. Z. II. 29.).

4. U ispravi od 16. studenoga 1421. spominje se Nikola »filius Mathei de Lypina, comes terrestris districtus de Rewcze« (A. M. Z. II. 21.).

5. U ispravama od 10. kolovoza 1434. (II. 41), od 28. travnja 1459. (II. 46) i 22. svibnja 1441. (III. 1) spominje se Brcko, sin Blaža iz Rovišća, klerik biskupije zagrebačke i ces. javni bilježnik.

6. U ispravi od 7. srpnja 1468. dolazi Ivan, sin Brcka de Roycha, svećenik zagrebačke biskupije, ces. javni bilježnik (A. M. Z. IV. 36.).

7. U ispravi od 22. svibnja 1441. dolazi »Petrus, supanus praedialium de districtu Roycze« kao svjedok u sporu pavlinskog samostana u Strezi s tamošnjim župnikom Grgurom zbog međa (III. 1).

8. U ispravi od 12. ožujka 1451. spominje se vinograd Stjepana Drozgena de Reyche u selu Globoki (A. M. Z. III. 15.).

9. Dana 22. travnja 1504. sastavljala se oporuka plemkinje Doroteje, udove Matije Horvata iz Hedrihovca. Među ostalim ostavila je Doroteja župi presv. Trojstva u Rovišću 4 zl. for., župniku Temi iz Rovišća 3 for. za svete mise, jednu kravu s tele-
tom isto tako za svete mise, jednu »togu pro psalterio decantando«, a Jurju i Petru, altaristima iz Rovišća, svakomu po dva kabla pšenice i po jedan kabao proje i heljde. Izvršiteljem oporuke imenovala je Doroteja Tomu, župnika presv. Trojstva u Rovišću, koji je bio svjedok kod sastava oporuke, pače ju je i pisao (A. M. Z. V. 31.). Tu se dakle izričekom spominje »ecclesia sanctae Trinitatis Roychae fundata«, »dominus Thomas plebanus de eadem Roycha«, »domini Georgius et Petrus altaristae de Roycha«.

Roycha je današnje Rovišće kod Bjelovara, sijelo prastare župe presv. Trojstva. Ta se župa spominje u popisu od 1334.: »ecclesia sanctae Trinitatis de Ruuicha«, kao i u popisu od 1501.: »Thomas plebanus de Roycha, Petrus et Georgius prebendarii ibidem« (Dr. Fr. Rački, Popis župa, Starine IV, str. 215.). Rovišće je god. 1929. brojilo kao mjesto 890 rkt. i 100 pravosl. žitelja, a kao župa 3980 rkt. i 1400 pravosl. žitelja (Shem. Zagr. 1929., str. 139.).

Prema J. Bösendorferu bilo je Rovišće utvrda i glavno mjesto jednog velikog vlastelinstva, odnosno predijalnog plemićkog kotara, koji su g. 1393. dobili plemići Dersi ili Držići iz Zerdahela ili Gornjih Sredica (Slav. pov., str. 74.).

108. TEKOUCH

Selo *Tekovac* dolazi u arhivu Streze tri puta, i to u vezi s obitelji Geleta ili Gjeletića.

1. Kralj Sigismund hoće da nagradi Dionizija, sina Geleta iz Tekovca, zbog usluga u posljednjem teškom ratu, pa njemu i njegovoj braći Filipu i Petru daruje selo Rogoznu u križevačkoj županiji, odijelivši ga od kaštela i varoši Velike. Isprava je izdana 23. ožujka 1403. (A. M. Z. I. 28.).

2. Čazmanski kaptol javlja banovima, da je na nalog kralja Sigismunda 16. svibnja 1404. uveo Dionizija, sina Geleta iz Tekovca, i braću mu Filipa i Petra bez prigovora u posjed sela Rogozna (A. M. Z. I. 29.).

3. Dana 23. studenoga 1405. nalaže kralj Sigismund Nelipiću (Nelepech de Ramechec) i kastelanima i oficijalima u Velikoj, da ne smetaju Dionizija, sina Gyeletha de Zrednamelleky, i njegovu braću u mirnom uživanju sela Rogozne i da se ne usude to selo tražiti natrag za Veliku (A. M. Z. I. 30.).

Te se isprave ne tiču Streze, nego su tamo zalutale iz arhiva Garića. Nelipići su osnivači samostana u Dobroj Kući. Zapadno od Pukura bila je tvrđava i varoš Velika (Kraljevska Velika). U blizini je bila Zredna, danas Srednjani, a Rogozna je malo zapadnije od Velike, danas Rogoža, filijala župe Kaniška Iva.

Selo *Tekovac* se mora tražiti u današnjem daruvarskom kraju, a ne kod Streze. Budući da neke isprave zovu Geleča, Geleta ili Gjeletića »de Tekouch«, a jedna »de Zrednamelleky«, Tekovac je morao biti u blizini Sredne, danas Sredjani, filijala župe Badljevine. Sredjani Gornji broje 515, a Sredjani Donji 460 rkt. žitelja (Shem. Zagr. 1929., str. 47.).

109. THEMERJE

Selo *Temerje* dolazi na dva mjesta u arhivu Streze.

1. U urbaru Streze od 1477. dolazi u popisu subraće i dobročinitelja samostana u Strezi »dominus Sigismundus de Temerje« (Iv. Kr. Tkalčić, Urbar Streze, Vjesn. zem. arh. V. 218.).

2. U ispravi od 23. prosinca 1516. nabraja se među kraljevskim ljudima, koji su imali uvesti magistra Ivana, sina Pelberta, u posjed Ilinac. Vikarijaševac i Druškovac također i »Gregorius de Themerye« (A. M. Z. V. 36.).

Danas nema u sferi Streze Temerja ni Demerja. Iz gornjih isprava izlazi, da je tada Temerje ili Demerje postojalo i da je bilo u sferi Streze, čim je Sigismund upisan među subraću i dobročinitelje tog samostana. G. 1529. spominje se u selu *Temerju* crkva sv. Mihajla (Vjesn. zem. arh. VI. str. 51.). Dr. J. Buturac nagađa, da je to »ecclesia sancti Michaelis« iz popisa 1334., koju Bösendorfer stavlja u današnji Miholjanec (Zbornik zagr. nadb., str. 434.).

110. THOMADOWCZ

Selo *Tomadovac* dolazi samo u ispravi od 17. ožujka 1516. Plemićki sudac križevačke županije Mihajlo iz Tomadovca potvrđuje u Gregorijevcu, da je Ivan Valpotić iz Gregorijevca založio pavlinima u Strezi nešto zemljišta u selu Podbudrovini i jedan mlin za 38 for. (A. M. Z. V. 35.).

Budući da se radi o plemićkom sucu križevačke županije, ne trebamo tražiti Tomadovac u okolini Streze. Danas nema među filijalama zagrebačke biskupije sela pod tim imenom.

111. THOPOLOUCH (THAPALOUCH)

Grad *Topolovac* nalazio se u neposrednoj blizini Streze, pa se češće spominje u ispravama Streze.

1. U ispravi od 8. kolovoza 1412. javlja čazmanski kaptol, da je na nalog kralja Sigismunda s kraljevskim čovjekom Grgurom Kalebićem obišao međe pavlinskog posjeda u Strezi. Tu se kao susjed pavlinskog imanja spominje »castrum Thopolouch ad plagam occidentalem« (A. M. Z. II. 7.).

2. Dana 28. travnja 1439. sastavlja Brcko, sin Andrije de Bolaar, »in castro Thapolouch« pred javnim bilježnikom oporuku, kojom pavlinskom samostanu u Strezi estavlja selo Jakopovac uz uvjet, da bude sahranjen u samostanskoj crkvi i da redovnici služe sv. misu u čast bl. Gospe (A. M. Z. II. 46.).

3. Dana 21. listopada 1468. opoziva Ders, sin podbana Martina de Thapalowcz, svoj prosvjed protiv toga, da pavlini budu uvedeni u posjed Jakopovac, pa se odriče svih prava na to selo (A. M. Z. IV. 37.).

4. Nikola, sin Stjepana Dersa de Zerdahel, poklanja 14. kolovoza 1500. pavlinskom samostanu u Strezi selo Torince uz uvjet, da redovnici služe svaki četvrtak jednu svetu misu. U toj se ispravi spominju Mihajlo Sudec iz Pucckovca kao provisor kurije i Ivan iz Miletinca kao kastelan u Topolovcu (A. M. Z. V. 22.).

5. U urbaru Streze iz 1477. spominje se među članovima bratovštine sv. Pavla, prvog pustinjaka, i dobrotvorima »Michael judex de Thopolouch« (Iv. Kr. Tkalčić, Urbar Streze. Vjesn. zem. arh. V, str. 218.).

Prema J. Bösendorferu bio je Topolovac sijelo vlastelinstva, koje je g. 1398. pripadalo obitelji Ders ili Držići. To je vlastelinstvo imalo tvrđavu ili castrum, koja se spominje tek 1409., a sagradili su je valjda Držići. Prije Držića gospodarili su Topolovcem potomci bana Mikca (Slav. pov., str. 74.).

Iz naših isprava vidimo, da je Topolovac bio castrum, ali nije bio župa. Župa u Topolovcu osnovana je g. 1591. G. 1929. brojila je župa Topolovac kao mjesto 1450 ikt. žitelja, a kao župa 4816 (Shem. Zagr. 1929., str. 140.).

112. THORINCZ

Isprave Streze razlikuju potok *Torinac* (rivulus Thoryncz), posjed *Torinci* (possessio Thorinczy) i selo *Torinci*.

1. Dana 14. kolovoza 1500. poklanja plemić Nikola, sin Stjepana Dersffyja de Zerdahel, pavlinskom samostanu u Strezi selo Torince (A. M. Z. V. 22.).

2. Dana 8. kolovoza 1503. svjedoči čazmanski kaptol, da je bez prigovora uveo pavline u posjed sela Torinaca. U ispravi se kaže, da je kralj Vladislav odobrio darovnicu i istovremeno poklonio svoja kraljevska prava (A. M. Z. V. 28.).

3. Nakon 20 godina našao se jedan član obitelji Ders, koji je htio uzeti pavlinima i Torince i Jakopovac. Bio je opet jedan Nikola Dersffy de Zerdahel. On je g. 1523. okupirao ta dva sela, tamošnje kmetove silio, da mu čine službe, naročito da mu daju »gospodčinu«. A kada ga nisu htjeli slušati, navalio je na njih, pak im zaklao dva vola. Prior Ivan potražio je pomoći kod županije u Križevcima. Izaslan bude plemićki sudac Mihajlo iz Tomadovca, koji provede istragu i utvrdi činjenice tužbe (A. M. Z. V. 41.).

3. Kralj Ljudevit uzima 21. rujna 1523. u zaštitu pavline i nalaže banu Ivanu Karloviću Torkvatu, da pavline iz Streze zaštiti protiv svih napadača, a osobito protiv Nikole Dersffyja iz Zerdahela (A. M. Z. V. 39.).

4. Isti dan izdaje kralj Ljudevit nalog županu križevačke županije i plemićkim šucima, neka obave istragu u predmetu tužbe pavlina iz Streze, prema kojoj je Nikola Dersffy de Zerdahel zauzeo selo Torince i Jakopovac u križevačkoj županiji, i ako je

istina, neka postupaju po zakonu i neka pavline uvedu natrag u posjed ne obaziruci se na prosvjed protivnika (A. M. Z. V. 40.).

5. Urbar Streze iz g. 1477. točnije opisuje pavlinski posjed Torince. Selo je imalo 14 cijelih kmetskih selišta. Svako selište brojilo je 14 jutara oranica i šumu. Imena selišta su ova: 1. Mato Krohen. – 2. Ferenčić. – 3. Luka Ferenčić, što ga drži Stjepan Majdić. – 4. Toma Hraga, što ga drži Andrija. – 5. Vidovsko. – 6. Marko Pagina. – 7. Bedek Hodža. – 8. Matej Gojina. – 9. Juraj Hrovat pod kruškom. – 10. Matej Ragunić pod jagnjedom. – 11. Antun Krohen preko potoka. – 12. Ivan Lužko kraj mliništa. – 13. Nikola Cmar. – 14. Petar Nalepek nad samostanskim ribnjakom. Kmetovi iz Torinaca imali su plaćati samostanu o Jurjevu 30 solida i jednako toliko o Martinju. O Uskrsu su bili dužni davati tri veća hljeba i 12 jaja, o Velikoj Gospi tri veća hljeba i jednu kokoš, o Božiću tri veća hljeba, jednu lopaticu i jednog kopuna. Svaki tjedan bili su dužni davati dva težaka. Uz to su bili dužni doći na oranje, kad im prior naloži. (Iv. Kr. Tkalčić, Urbar Streze. Vjesn. zem. arh. V., str. 211.).

Kraj sela Torinaca imali su pavlini i jedan vinograd, zvan Mons Tornyška. Tu je bilo 5 montanista ili gorštaka, koji su obrađivali vinograd i davali samostanu nešto: Mijo Hanza davao je 5 kabala, Stjepan Magdić 2 kabla, Valentin Ferenčić s Magdićem 3 kabla, Mijo Bukovec 3 kabla, Stjepan Hrošić 1 kabao i 4 pinte (ibid. str. 214.).

Danas nema više sela Torinaca. ako to nije selo Trnovac u župi Topolovac, 10 km daleko od matice, koje je g. 1929. brojilo 198 rkt. žitelja (Shem. Zagr. 1929., str. 141.).

113. VELIKA (SANCTA CRUX)

U ispravama Streze dolazi više puta župa *sv. Križa u Velikoj*.

1. Pečuški kaptol provodi omeđenje posjeda samostana Streze 31. siječnja 1382. U opisu međa spominje se Sveti Križ: »Prima meta incipit, cum itur a clastro versus Sanctam Crucem« (A. M. Z. I. 12.). Kopija u arhivu Jugosl. akad. dodaje »videlicet Velika«.

2. Dana 28. travnja 1439. sastavlja oporuku topolovački kastelan Brcko, sin Andrije Bolaar, u vesprimskoj biskupiji. Među svjedocima pri sastavu oporuke spominje se i »Demetrius capellanus sanctae Crucis in Velika«, ispovjednik oporučiteljev (A. M. Z. II. 46.).

3. U nagodbi između pavlina iz Streze i Jelene i Doroteje, kćeri Grgura »de Plaunichamelleky«, 4. studenoga 1461. bio je među časnim sucima i Urban, župnik sv. Križa u Velikoj i njegov kapelan Grgur (A. M. Z. IV. 6.).

Župa sv. Križa u Velikoj nešto sjevernije od današnjeg Zrinskog Topolovca vrlo je stara. Ona se nalazi u popisu od 1334.: »Ecclesia Sanctae Crucis«, a i u popisu od 1501.: »Georgius plebanus sanctae Crucis in Velyka, Nicolaus capellanus eiusdem, Stephanus gratianus ibidem« (Dr. Fr. Rački, Popis župa. Starine IV, str. 215.).

Danas je *Sveti Križ* s kapelom sv. Križa filijala župe Zrinski Topolovac, broji 435 rkt. žitelja i udaljen je od matice 6 km. (Shem. Zagr. 1929., str. 141.).

Prema J. Bösendorferu bio je »Veliki Kerestur«, danas Križ kraj potoka Velike, drugi veliki grad rovišćanskog vlastelinstva. sjeverozapadno od Bjelovara, koji se spominje od 1270. do 1503. (Slav. pov., str. 74.).

114. VELYKA CASTRUM

Osim Velike nad Topolovcem dolazi u arhivu Streze još jedna *Velika* kao »castrum et oppidum«. To je Kraljevska Velika kod Lipovljana. Ta se spominje u onim ispravama, koje su iz arhiva Garića zalutale u arhiv Streze.

1. Dana 23. ožujka 1403. poklanja kralj Sigismund Dioniziju, Filiju i Petru, sinovima Gele iz Tekovca, selo Rogoznu, odcijepivši ga od kastela i varoši Velike (A. M. Z. I. 28.).

2. Čazmanski kaptol javlja 16. svibnja 1404., da je njegov izaslanik, kanonik Nikola iz Velike, uveo braću Dionizija, Filija i Petra, sinove Gele iz Tekovca, u posjed sela Rogozne (A. M. Z. I. 29.).

3. Dana 23. studenoga 1405. izdaje kralj Sigismund nalog Nelepcu de Ramechch, kastelanima i oficijalima kastela »Velyke«, da ne smetaju braću Dionizija, Filipa i Petra u uživanju sela Rogozne i neka se ne usude ponovo pripojiti to selo kastelu »Velyke« (A. M. Z. I. 30.).

Kraljeva Velika bila je u 15. st. kraljevski posjed. G. 1427. poklonio je kralj Sigismund Veliku Ivanu Moroviću i sinu mu Vladislavu, koji je drži još 1476. Onda je Velika prešla u ruke Ladislava od Egervara, bana slavonskog. Pri kraju 15. st. ugnijezdili su se ondje Kanižaji, i to na osnovu zaloga od g. 1507. i 1512. U to vrijeme pripadalo je pod Veliku 35 mjesta i 3 pustare, što je u vrijeme turskih provala sve propalo. Sam grad Velika zabilježen je g. 1528. na svim kartama kao Velica, Velica Regalis, a poslije Kraljeva Velika. Veličko vlastelinstvo išlo je od kaštela Velike prema današnjoj Staroj Subockoj kraj Save, donjeg tijeka Pakre i Lonje (J. Bösendorfer, Slav. pov., str. 82.).

Prof. Klaić stavlja Veliku na svojoj historičko-zemljovidnoj karti zapadno od Pakraca. Tim je dosta označen položaj Velike.

115. WARALLYA

Mjesto *Varalja* spominje se samo u oporuci Mateja Dezema, župnika u Strezi, od 9. ožujka 1488. Župnik Dezem kaže u oporuci, da mu Grgur iz Boršovca duguje šest forinti, koju svotu on ostavlja oporučno »Fratribus de Waralya« (A. M. Z. V. 9.).

Mjesto Varalja, vár alá, što znači u mađ. *Podgrađe*, stara je katolička župa. Ta se župa ne spominje još u popisu od 1334., ali se spominje u popisu od g. 1501.: »Magister Mathaeus plebanus in Waralya, Stanislaus capellanus eiusdem« (Dr. Fr. Rački, Popis župa. Starine IV, str. 224.).

J. Bösendorfer spominje tu župu prema pomenutom popisu pa dodaje: »Ovo je mjesto ležalo u neposrednom susjedstvu Moslavine, a možda se razumijeva i jedan dio Moslavine (Monozlau) kao podgrađe tog grada.« Prema njemu se »Plebanus de Warallya« spominje već 1491., a g. 1492. spominje se »Claustrum b. Mariae et guardianus in Warallya« (Slav. pov., str. 252.). Dr. J. Buturac veli, da se to mjesto nalazilo među zapadnim ograncima Moslavačke gore, istočno od Vrtlinske. Tu se spominje i *franjevački samostan bl. dj. Marije*, koji dolazi u pavlinskim ispravama već g. 1458., 1491. i 1492. (Zbornik zagr. nadb., str. 448.).

Nije jasno, kako je župnik iz Streze ostavio legat baš franjevcima u Podgrađu.

116. WAYKOUCH

Selo *Uajkovac* ili *Uojkovac* dolazi samo u ispravi od 20. ožujka 1430. Stjepan, sin Beleya de Waykouch, kao tužitelj vodi parnicu sa Šimunom, sinom Ivana, »filii Simonis de Zdench«. Budući da je odvjetnik tuženoga, literat Konrad iz Hrušovca, prigovorio, da od tri objave na sajmištima jedna nije objavljena na određenom mjestu u Besseneu-Zenthbenedeku, nego u obližnjem mjestu Ždench, to ban Herman Celjski na molbu tuženoga upućuje parnicu na kraljevsku kuriju (A. M. Z. II. 34.).

Selo pod imenom Vajkovac ili Vojkovac ne postoji među filijalama zagrebačke nadbiskupije, a nema ga ni u Sabljarevu rječniku. Budući da Stjepan Beleyev vodi parnicu sa Šimunom iz Zdenaca, i budući da se u onom kraju odvija radnja isprave, morao se Vajkovac ili Vojkovac nalaziti ondje. Današnji Vojakovac u župi Carevdar je predaleko od događaja.

Bešenovački Sveti Benedikt je veliko trgovište blizu Topolovca, gdje su se obdržavali veliki sajmovi. Trgovište su posjedovali u 14. st. plemići Bešenovački (Besseneu). Po izumrcu tih plemića dobili su ga Držići iz Gornjih Sredica g. 1403. (J. Bösendorfer, Slav. pov. str. 74.).

117. WRTHLIN

Vrtlin dolazi samo u jednoj ispravi, i to 7. srpnja 1468. Nikola župnik iz Vrtlina, pribiva kao svjedok pri pomirbi između pavlina iz Streze i Pavla Jakopovića iz Matejevca u Kapeli radi sela Jakopovca. Bijahu tu i drugi susjedni župnici, kao Valentin iz Streze, Nikola iz Kapele, Urban iz Sv. Petra (A. M. Z. IV. 36.).

Vrtlin je sijelo stare župe, koja se spominje u popisu g. 1501.: »Nicolaus plebanus in Werthlyn« (Dr. Fr. Rački, Popis župa. Starine IV, str. 215.). Da li je ta župa postojala već g. 1334., ne može se dokazati, jer se toj župi ne dodaje titul. Ali u popisu od 1334. ima još neodređenih župa, koje imaju titul, a nemaju oznake mjesta. Budući da se g. 1468. spominje župnik iz Vrtlina, župa je starija od 1501. Možda je Vrtlin in »ecclesia s. Petri«, prije Korena.

J. Bösendorfer drži, da župa Vrtlin iz g. 1501. odgovara današnjoj župi Vrtlinskoj južno od Čazme, kraj Moslavačke gore (Slav. pov., str. 261.). I ime je isto. Današnja Vrtlinska broji kao mjesto 442 rkt. žitelja, a kao župa 1889 (Shem. Zagr. 1929., str. 107.). Nu današnja Vrtlinska je kao župa osnovana tek 1789., a onda je malo predaleko od Streze. Naše je mišljenje, da je stari Vrtlin bio mnogo bliže Strezi, negdje kod Korenova i današnjih Velikih Sredica.

118. ZAKAAL

Mjesto *Zakaal* dolazi samo u jednoj ispravi Streze, i to 29. travnja 1439. Toga dana sastavlja se oporuka topolovačkog kastelana Brcka, sina Andrije iz Bolaara. Pri sastavu oporuke sudjeluju kao svjedoci kapelan iz Velike, župnik iz Jakozerdahela (Velike Sredice) i neki plemići iz manje poznatih mjesta. Među njima i »Benedictus de Zakaal« (A. M. Z. II. 46.).

Kakvo se selo krije iza riječi Zakaal, ne znamo. Pod tim ili sličnim imenom Sakalj, Žakalj nema danas sela u kraju Streze. Svakako je plemić Benedikt de Zakaal bio iz blizine Topolovca, kad je došao, da kao svjedok pribiva sastavu oporuke topolovačkog kastelana.

119. ŽDELA

Mjesto *Zdela* dolazi dva puta u arhivu Streze.

1. Dana 8. kolovoza 1412. potvrđuje čazmanski kaptol, da je njegov izaslanik svećenik Jakov s kraljevskim čovjekom Grgurom Kalebićem iz Zdele obišao međe pavlinskog posjeda u Strezi u prisutnosti susjeda (A. M. Z. II. 7.).

2. U ispravi od 30. ožujka 1478. dolazi Benedikt Povšić iz Zdele. Kad su dvojica Gudovčana iz sela Bučinec išla na svadbu Benedikta Povšića na posjedu Zdele, napali su ih kmetovi Pečuškog biskupa Sigismunda (A. M. Z. V. 5.).

Zdela je rijeka, koja teče kraj Miholjanca i Virja. Tu su i danas sela Zdelice Gornje i Donje u župi Miholjanec i Mosti. Tu je dakle moralo biti i sredovječno mjesto Zdela i posjed Zdela. Fr. Brdarić veli u svojoj radnji o komarničkom arhidiakonatu, da posjed đurđevački dolazi u listinama 13. st. pod imenom Zdelja, nazvan po potoku Zdelji., s kojim graniči (Kat. list 1934., str. 580.).

120. ZEBENYAN CZ

Mjesto *Zebenjanec* dolazi samo u ispravi od 23. prosinca 1516. Čazmanski kaptol javlja banu Petru Berislaviću, da je po nalogu državnog suca Petra Bazinija htio uvesti palatinskog protonotara magistra Ivana, sina Pelberga, u posjed sela Ilinca, Vikarijaševca i Druškovca, ali se tome opriješe pavlini iz Streze i magister Petar iz Gudovca. Među označenim kraljevskim ljudima dolazi i Ivan Bornemyza »de Zebenyanecz« (A. M. Z. V. 36.).

Selo Zebejanec ne postoji danas, pa ga nema među filijalama zagrebačke nadbiskupije. Kako su se kraljevski ljudi za uvod u posjed birali vazda barem iz dalje okolice kraja, o kome se radi, mora da je i taj Zebejanec bio negdje u današnjem bjelovarskom kraju. Zebejanec Gornji i Donji u Međumurju ne mogu se uzeti u obzir.

121. ZELNA

To mjesto dolazi samo jedamput u arhivu Streze, i to u ispravi od 28. travnja 1439., koja sadržava oporuku topolovačkog kastelana Brcka, sina Andrije de Bolaar. Među svjedocima, koji su došli u Topolovac, nalazi se i Matija, sin Blaža iz Zelne (A. M. Z. II. 46.).

Danas ne postoji Zelna, Zelina ili slično u topolovačkom kraju. Zelina u župi Bregi Posavski, kao župa Sv. Ivan Zelina, odviše je daleko. Budući da je Matija, sin Blaža iz Zelne, došao lično u Topolovac, da prisustvuje sastavu oporuke tamošnjeg kastelana, znači, da ta Zelna nije bila daleko od Topolovca.

J. Bösendorfer pozna Zelnu kao posjed, ali ta je u požeškom kraju, pa ne može doći u obzir (Slav. pov., str. 156.).

122. ZDENCZ

Mjesto *Zdenci* dolazi u arhivu Streze samo u jednoj ispravi, i to od 20. ožujka 1430. Stjepan, sin Beleya iz Vojkovca, kao tužitelj vodi parnicu sa Šimunom, sinom Ivana, sina Šimuna bana de Zdencz. Budući da je odvjetnik tuženoga literat Konrad iz Hrušovca prigovorio, da jedna od tri objave na sajmovima nije objavljena na određenom mjestu u Bešenovcu Sv. Benediktu, nego samo u mjestu Zdencu, to ban Herman Čeljski upućuje parnicu na kraljevsku kuriju (A. M. Z. II. 34.).

Zdenci su staro poznato mjesto u garašničkom crkvenom kotaru. Tamo su bile dvije župe, koje se spominju u starim popisima. God. 1334.: »Ecclesia beatae Virginis de Zdench inferiori« i »Ecclesia beatae Virginis de Zdench superiori«, a u popisu od 1501.: »Blasius Omnium Sanctorum de Zdench« i »Nicolaus plebanus de superiori Zdench« (Dr. Fr. Rački, Popis župa. Starine IV, 207.).

Prema J. Bösendorferu bili su Zdenci središte većeg vlastelinstva, koje se spominje već u 13. st. Grad Zdencz ili Izdencz ima dva podgrađa: Gornji i Donji Zdenci (Slav. pov., str. 77.).

123. ZERDAHEL

U Jakozerdahel postojao je u Srednjem vijeku i Zerdahel. Jakozerdahel su današnje Velike Sredice kod Bjelovara, a Zerdahel su *Gornje Sredice* sjeverno od Topolovca. Tu je prebivala porodica Dersa ili Držića.

1. Već u prvom opisu međa posjeda Streze od 24. travnja 1367. spominje se »via de Kaproncha ad Zerdahel« i »via de villa s. Ladislai ad Zerdahel« (A. M. Z. I. 7. - Cod. d. XIV, str. 8.).

2. U ispravi od 5. svibnja 1418. spominje se među banskim ljudima Blaž i Dimitrija, sinovi Ugrina de Zerdahel (A. M. Z. II. 15.).

3. Dana 29. prosinca 1427. poklanja Ders, sin podbana Martina de Zerdahel, u ime svoje i u ime svog brata Petra Brcku, sinu Andrije iz Bolaara, kastelanu grada Topolovca, zbog njegovih zasluga selo Jakopovec (A. M. Z. II. 30.).

4. Dana 14. kolovoza 1500. poklanja Nikola, sin Stjepana Dersa de Zerdahel, pavlinskom samostanu u Strezi selo Torince kao misnu zakladu. Pavline je uveo u posjed Torinaca čazmanski kaptol 8. kolovoza 1503. (A. M. Z. V. 22. i 28.).

5. Nakon 20 godina okupirao je jedan Nikola Dersffy de Zerdahel pavlinima selo Jakopovec i Torince te je tamošnje kmetove silio na podavanja i činio im razna nasilja, kako to svjedoči županijska oblast u Križevcima nakon provedene istrage 2. rujna 1523. (A. M. Z. V. 41.).

6. Dana 21. rujna 1523. nalaže kralj Ljudevit banu Ivanu Torkvatu, da zaštiti pavline u Strezi od svih napadača, a osobito od Nikole Dersffyja de Zerdahel. Isti dan naloži kralj i županijskoj oblasti u Križevcima, da provede istragu, pa ako pri- tužba odgovara istini, neka pavline iznova uvede u posjed Jakopovca i Torinaca ne obazirući se na možebitni prosvjed Nikole Dersffyja de Zerdahel (A. M. Z. V. 39.).

Taj Nikola iz Gornjih Sredica bit će valjda sin onog Nikole, koji je pavlinima poklonio selo Torince.

Stari Zerdahel odgovara današnjim Gornjim Sredicama, koje su filijala župe Mosti, udaljene od matice 1 sat hoda, a koje su g. 1929. brojile 229 rkt. i 295 pravosl. žitelja (Shem. Zagr. 1929., str. 87.).

Prema J. Bösendorferu drže plemići Dersi ili Držići iz Sredica u 15. st. vlaste- linstvo Rovišće od 1393. i Topolovac od 1398. Plemići Držići su bili vrlo odlični, jer je pomenuti Martin Ders bio ne samo podban slavonski, nego i vicepalatin ugarski (Slav. pov., str. 72. i 74.).

124. ZREDNA, ZREDNAMELLEKY

Mjesto *Sredna* dolazi vazda u vezi s plemićem Dionizijem, sinom Gele (Geleth, Gelech) iz Tekovca. Mi smo te isprave koje su zalutale u arhiv Streze iz arhiva pavlinskog samostana u Gariću, naveli već kod Rogozne i Tekovca. Ovdje ponavljamo samo neke.

1. Dana 23. studenoga 1405. nalaže kralj Sigismund Nelepcu ili Nelipiću de Ra- mechec i kastelanima i oficijalima grada Velike, da se ne usuđuju smetati Dionizija, sina Geletha »de Zrednamelleky« i njegovu braću Filipa i Petra, u mirnom uživanju sela Rogozne (A. M. Z. I. 30.).

2. Filip, sin Geletha »de Zrednamelleky«, i brat mu Dionizije tuže god. 1426. Jurja, sina Stjepanova, zbog nekog posjeda u Zrednamelleky. Na sudu nisu pred- očili nikakvih isprava. Ban Herman Čeljski obvezuje obje stranke, da predlože svoje isprave o imanju u Zrednamelleky. U ponedjeljak iza osmine sv. Jurja predočio je tuženi ispravu čazmanskog kaptola, a tužitelj nije predložio ništa. Presuda je bila, da obje stranke polože prisegu (A. M. Z. II. 26.).

3. Dana 17. svibnja 1428. nagodiše se Filip i Dionizije, sinovi Geletha de »Zredna- melleky«, sa Jurjem, sinom Stjepanovim, pa prisegom učinjenom pred plemićkim sucem Pavlem »de Jarnya« u crkvi sv. Križa u Križevcima obećашe, da će međusobno predati prijepise isprava, koje se tiču imanja u Sredni. Filip i Dionizije donesoše pred čazmanski kaptol tri povelje u kutiji, a Juraj je predočio privilegij izjavivši, da su druge isprave u posjedu Lovre, sina Grgura »de Zrednamelleky«, njegova bratića (A. M. Z. II. 31.).

Sredovječna Sredna ne odgovara današnjim Sredanima, filijali župe Badljevine, nego *Sredni* u okolici Ilove, Garešnice i Čazme. Ta je Sredna rodno mjesto Ivana Viteza, glasovitog humanista, kome je obiteljsko ime Geleth de Zredna (Gjeletić). Pod tim imenom dobi Ivan Vitez od kralja Sigismunda 27. studenoga 1437. kao »discretus notarius nostrae Maiestatis« okolinu Sredne (Zrednamelleky) kao novu donaciju. To se mjesto spominje 1257., 1400. do 1460. (Slav. pov., str. 80.).

Današnji Sredani zovu se u Srednjem vijeku »Peker, Peker-Szerdahely i Szerda- hely« (ib. str. 85.).

125. ZTREZA

Streza dolazi u arhivu samostana Streze kao posjed, kao mjesto i sijelo župe, i kao samostan. Posve je razumljivo, da u arhivu pavlinskog samostana Streze riječ Streza najčešće dolazi. Izvadili smo ravno 110 isprava, koje spominju Strezu. Go- voriti o svim tim ispravama znači pisati povijest Streze, t. j. samog samostana u Strezi. To je učinjeno u zasebnoj radnji. Mi ćemo ovdje navesti samo neke isprave, koje govore o Strezi kao posjedu i kao sijelu župe.

1. Dana 13. prosinca daje kralj Ljudevit Veliki zagrebačkom kanoniku Petru arhidakonu katedralnom i generalnom vikaru zagrebačkog biskupa i svom posebnom kapelanu, posjed Strezu u križevačkoj županiji u zamjenu za posjede Otnu, Orbovnu i Mušinju u komarničkom kotaru (A. M. Z. I. 6. – Cod. d. XIII. 596.). Po toj je ispravi Streza kraljevski posjed, a i sijelo župe, s crkvom bl. dj. Marije, građenom od kamena.

2. Dana 8. svibnja 1367. potvrđuje čazmanski kaptol, da je zagrebačkog kanonika Petra i brata mu Endreja uveo u posjed Streze (A. M. Z. I. 7. – Cod. d. XIV., 28.).

3. Dana 24. travnja 1367. određuje ban Nikola Seć (de Seech) granice posjeda Streze i njemu pripojenog posjeda Plavnice. Zamjena bi imala biti a pari, t. j. braća Petar i Endrej imali bi u Strezi i Plavnici dobiti toliko, koliko ustupaju kralju u Otni, Obrovni i Mušinji. U ta tri posjeda prebivala su 42 kmeta, ali je nađeno toliko oranica, da bi stalo 120 kmetova računajući svakome 20 jutara zemlje po običaju onoga kraja. Isto toliko zemljišta ima tamo u šumama i šikarama. Posjed Streze nađen je mnogo manji i lošiji. Da ga povećaju, priključuje mu posjed Plavnicu, koj je nekoć pripadao Ivanu, sinu Urbanovu, ali je zbog ošasnosti Ivanove pripao kruni pa je već za bana Mikca Prodavića pripojen Strezi. U Strezi i Plavnici nađeno je 57 kmetčkih selišta punih i 6 praznih, ukupno 63 selišta. Kad bi se iskrčile šikare jedva bi se na tim posjedima moglo smjestiti 100 kmetova, svaki sa 20 jutara zemlje Unatoč tome, što su posjedi Streza i Plavnica zajedno uzeti bili i kvantitativno kvalitativno slabiji od posjeda Otne, Orbovne i Mušinje, ipak su braća Petar i Endrej za volju kralja pristali na zamjenu, i bili uvedeni u posjed (A. M. Z. I. 7. – Cod. d. XIV., str. 15. ss).

To je sve bilo prije osnutka pavlinskog samostana u Strezi. Od g. 1367. pa sve do 1395. nema u arhivu Streze više spomena o kanoniku Petru i bratu mu Endreju sinovima Tome iz Seseva. Oni su od 1367. posjedovali u Strezi i Plavnici 63 selišta po 20 jutara, što čini 1260 jutara i fiktivnih 100 selišta, što čini 2000 jutara ukupno 3260 jutara.

U II. polovici 14. stoljeća javlja se kao vlastelin posjeda Streze Ivan Bissenu ili Besseney sa svojom obitelji. Ivan Bissenus bio je kraljev dvorjanin, pa najprije kastelan u Bijeloj Stijeni, a onda u Obrovcu. Kako je on došao do posjeda Streze da li kraljevskom darovnicom ili kupnjom ili kakvom zamjenom, o tom vrela šute Stalno je samo to, da su i potomci Endreja, sina Tomina, g. 1395. i 1397. imali još posjeda tamo. To znači, da su tada imali u Strezi posjede i Bešenovački i potomci Petra i Endreja.

4. Dana 24. lipnja 1369. dopustio je kralj Ljudevit svome dvorjaninu (familiaris) bjelostjenskom kastelanu Ivanu Bišenu, da slobodno raspoloži svojom imovinom (Cod. d. XIV., 198.). Znači, da je Bišen već tada imao neku nakanu.

5. God. 1374. osnovao je Ivan Bišen pavlinski samostan Svih svetih u Strezi obdario ga posjedima, potrebnim za uzdržavanje redovnika. Zakladnica se nije sačuvala, ali se u prijepisu sačuvala isprava od 9. travnja 1379., gdje već obrovačk kastelan Ivan Bišen kaže, da je osnovao samostan Svih svetih u Strezi, pa da sada povećava zakladnu imovinu novim darom u oranicama i šumama (A. M. Z. I. 8.)

6. Dana 5. veljače 1381. obuhvaća Ivan Bišen sve svoje darove, pa pred kraljem Ljudevitom poklanja pavlinskom samostanu u Strezi 300 jutara oranice sa pripadajućim šumama, livadama, vinogradima i mlinovima (A. M. Z. I. 10.).

7. Dana 31. siječnja 1381. potvrđuje pečuhski kaptol, da je na nalog kralja Ljudevita omedio sve posjede pavlinskog samostana u Strezi i odijelio ih od svih susjeda, da redovnici ne budu smetani i da se mogu posve posvetiti službi božjoj (A. M. Z. I. 20.).

8. Dana 17. prosinca 1398. poklanjaju udova pok. Ivana Bišena i sin joj Petar samostanu u Strezi tri selišta (A. M. Z. I. 23.).

9. God. 1395. javlja se Pavao, sin Endreja, brata kanonika Petra, »civis montis Grecensis«. On se 23. listopada 1395. udružuje u bratimstvo sa zagrebačkim kanonikom Ivanom, arhidakonom vrbovačkim, i Nikolom, župnikom kašinskim, za obranu svojih posjeda, naročito posjeda u Strezi, Hutinovcu ili Vikarijaševcu i Plavnici (A. M. Z. I. 20.).

10. Dana 16. studenoga svjedoči zagrebački kaptol, da je Pavla, sina Endreja, zagrebačkog građanina, uveo u posjed Streze, Plavnice i Vikarijaševca (A. M. Z. I. 21.). Prema tomu imali su istodobno posjede u Strezi i Bešenovački i pavlini i potomci Petra i Endreja. Ti su dakle potomci dobili parnicu, ali se iz isprava ne vidi, protiv koga.

11. U ispravi od 26. veljače 1409. spominje se Dimitrije, župnik sv. Marije u Strezi, koji vodi parnicu s priorom Valentinom iz Streze zbog gornice od dva vinograda (A. M. Z. I. 33.). Samostan Svih svetih nije bio u samoj Strezi, sijelu župe, nego nešto podalje. Zato se u ispravama češće kaže: »iuxta Ztrezam«.

12. G. 1441. vodi Grgur, župnik sv. Marije u Strezi, parbu s pavlinskim samostanom Svih svetih u Strezi. On je naime uništio međaše, pa posvojio jedan dio pavlinskog zemljišta, nadalje je od jednog kmetskog selišta, na kom življahu dva siromašna kmeta, od svakoga ubirao cijelu gornicu. Radi toga stavlja samostan 22. svibnja 1441. prosvjed pred javnim bilježnikom (A. M. Z. III. 1.).

13. Dana 27. siječnja 1461. je Petar, kapelan iz Streze, svjedok pri sastavu oporuke Jurja Kandala iz Kandalovca (A. M. Z. IV. 1.).

14. Dana 9. ožujka 1488. sastavlja Matej Dezem, župnik crkve bl. dj. Marije u Strezi, svoju oporuku. U toj oporuci ostavlja župnik »egregio domino Stephano patrono« 8 zl. for. To je bio Stjepan Ders iz Gornjih Sredica. To znači, da su tada gospodari Streze bili Dersi iz Zerdahela (A. M. Z. V. 9.).

Prema J. Bösendorferu Džići su ušli u posjed ili barem u dio posjeda Streze nakon izumrća obitelji Bešenovačkih. Oni su već 1403. dobili trgovište Bešenovac Sv. Benedikt, a kasnije su dobili i drugo trgovište Strezu. Streza je jedno od najvažnijih mjesta križevačke županije, koje se mnogo spominje u Srednjem vijeku. Streza je g. 1465. dobila sajamske povlastice. U blizini toga trgovišta, ali izvan mjesta, postojao je pavlini samostan. Na mjestu same Streze leži danas Pavlin Kloštar, a samostan je porušen. (Slav. pov., str. 74.).

Poslije g. 1538. ostavili su pavlini Strezu od straha pred Turcima, pa odstupiše varaždinskoj krajini svoj samostan sa svim posjedima. Sa sobom ponesoše samo dragocjenosti i crkveno ruho, pa se iseliše u druge samostane. Sve ostalo, osobito cruzje, ostaviše ondje. Varaždinski generalat porazdijelio je pavlinska imanja među novoustrojene krajišnike, a samostan s crkvom je porušio, da ne služi neprijatelju za zaklon i obranu (Iv. Kr. Tkalčić, Urbar Streze. Vjesn. zem. arhiva V. 202.).

Streza je sijelo stare župe, koja se spominje u popisu od 1334.: »Ecclesia beatae Virginis de Ztreza«, a i u popisu od 1501.: »Antonius plebanus de Ztreza« (Dr. Fr. Rački, Popis župa. Starine IV, 214. i 215.).

Današnji *Pavlin Kloštar* je filijala župe Kapele kod Bjelovara, udaljena od matice 3,6 km, a g. 1929. brojio je 293 rkt. i 97 pravosl. žitelja (Shem. Zagr. 1929., str. 134.).

Kako mi javlja župnik topolovački, stari ljudi zovu bivšu Strezu »*Sveta Marija*« i »*Kaluderica*«. Župnik iz Kapele javlja, da je bivša Streza današnji Pavlin Kloštar. Pavlini samostan da je bio zapadno 2 km pod šumom, koja se danas zove »*Sveta Marija*« ili »*Kaluderica*«.

126. Z T R E Z E T H Y N C Z

Mjesto *Strezetinac* spominje se samo u ispravi od 16. kolovoza 1500. kao posjed »*possessio Strezethyncz*«, koji pripada plemiću Nikoli Dersu de Zerdahel (A. M. Z. V. 22.).

Nema sumnje, da se taj posjed s nešto kmetova zove po Strezi, kao glavnom sijelu nekadanjeg kraljevskog posjeda i sijelu župe. Nalazio se u današnjoj župi Zrinski Topolovac, a u blizini sela Torinaca.

J. Bösendorfer veli, da se i samo trgovište Streza u nekim ispravama zove *Szthreztincz* ili *Szthreztincz* (Slav. pov., str. 74.).

U urbaru Streze iz g. 1477. dolazi među subraćom i dobročiniteljima pavlinskog samostana u Strezi iza župnika Gregurića iz Virja odmah »Blasius de Zwysyca«, Blaž iz Sušice (Dr. Iv. Kr. Tkalčić, Urbar Streze: Vjesn. zem. arh. V, str. 218.).

Sušica je staro sredovječno mjesto u Podravini. To je mjesto bilo sijelo župe, koja se spominje u popisu od g. 1334.: »Ecclesia s. Joannis in Susicha«, kao i u popisu od 1501.: »Thomas plebanus in Zwysyca« (Dr. Fr. Rački, Popis župa. Starine IV, str. 115.).

Dr. J. Buturac veli za župu sv. Ivana u Sušici »neistraženo« (Zbornik str. 434.). J. Bösendorfer veli, da se Sušica nalazila u okolici Đurđevca. Osim oba popisa župa donosi Bösendorfer još i to, da se Sušica spominje g. 1383. kao »Zusicha« i g. 1425. kao »Zwysyca cum loco veteris castris« (Slav. pov., str. 257.). Vjek. Klaić na svojoj historičkoj karti stavlja Sušicu zajedno s Đurđevcem. Ta se dva mjesta ipak ne mogu identificirati, jer oba naša navedena popisa imadu zasebice: »Ecclesia sancti Georgii« i »Plebanus sancti Georgii«, što odgovara Đurđevcu, gdje je bio kaštel i grad, kao i sijelo župe. A kraj toga se zasebice u oba popisa spominje župa sv. Ivana u Sušici. I tu je davno prije 1425. godine bio »castrum«. Sušica je dakle bila negdje u blizini Đurđevca.